1 1973

SOIHTU

Sosialistisen Opiskelijaliiton julkaisu · 37. vuosikerta

SKDL:n vaiheet

Ympäristönsuojelu ja luokkataistelu

Työväen yhteistoiminta

SOIHTU

Perustettu v. 1931

Julkaisija

Sosialistinen Opiskelijaliitto

Toimituksen osoite

Soihtu
Porvoonkatu 3 A 40
00510 Helsinki 51
puh. 738 553

Talous, ilmoitukset, tilaukset

Olli Salin, SOL
Simonkatu 8 A pihaporras
00100 Helsinki 10
puh. 646 957 ja 646 928
postisiirtotili 762 69-4

Irtonumero- ja tilaushinnat

Irtonumerohinta 3 mk
Vuosikertatilaushinta (6 numeroa)
— kotimaahan 15 mk
— ulkomaille 20 mk
Tilaukset kesken vuoden mistä numerosta tahansa alkaen vuoden loppuun 2.50 mk/numero (esim. 2/73—6/73 — hinta 12.50 mk)

Kirjapaino

Sanan Tie
Takojankatu 2
33540 Tampere 54

Toimitus

Kari Toikka (vastaava)
Juhani Artto (toimitussihteeri)
Petteri Baer
Olli Perheentupa
Johan Storgårds

Paikallistoimittajat

Helsinki:
Jukka Heiskanen
Vesa Koivisto
Helena Mäenpää
Pirjo Tienhaara

Espoo:
Pertti Aarnio

Jyväskylä:
Kari Laihanen

Turku:
Christer Karjalainen
Jouko Grönholm

Tampere:
Pertti Jalonen
Leena Pakkala

Oulu:
Maija Karppinen

Joensuu:
Ilkka Alanen

Kuopio:
Varpu Laitinen

Vaasa:
Ritva Pensaari

Lahti:
Riitta Eskelinen

Kouvola:
Arja Kokkonen

Lappeenranta:
Reijo Saarivuori

Lukijoittemme lehden sisältöä koskevat kannanotot ja toivomukset, osoitteenmuutosilmoitukset sekä lehden postitusta ja mahdollisia painoteknillisiä puutteita koskevat huomautukset pyydetään lähettämään toimituksen osoitteeseen.

1 SOIHTU

1973 tammi-helmikuu

Lukijalle 2

ANALYYSEJA

SKDL:n kehityksen vaiheet Juhani Artto 4

"Nollakasvu" ja ympäristönsuojelu Yrjö Haila 40

Kasvun rajat vaiko imperialismin kriisi? Emil Rechtziegler 52

KESKUSTELUA

Vasemmiston yhteistyö ja/vai työväen yhteistoiminta Pertti Hynynen 70

Kysymys on yhteistyön sisällöstä Urho Jokinen 72

Vielä Vietnam-liikkeestä Helsingin FNL-komitea 77

Vielä askel eteenpäin, toverit! Raimo Parikka 78

RAPORTTEJA, KOMMENTTEJA

Rauhanpuolustajat Seppo Kanerva 80

Sosialistinen Opintoneuvonta- ja Tutkimuskeskus Olli Perheentupa 86

KIRJOJA

Internationaali Jukka-Pekka Takala 88

DOKUMENTTI

SKP:n järjestöpoliittinen päätöslauselma 22. 1. 1967 91

SOIHTUA TUETAAN

Helvi Laine, Kalle Kuittinen, Aku Alanen, Veikko Alho, Moore Andersson, Olavi Degerstedt, Pentti Erkkilä, Lauri Ilola, Kauko Järvinen, Kauko Kilpelä, Veli Kilpi, Niilo Kyllönen, Marja-Liisa Löyttyjärvi, Aarno Nieminen, Antero Nylund, Ulla Ruotsalo, Jorma Salonen, Yrjö Valo, Paul Green, Ensio Huttunen, Kyösti Mustonen, Gunnar Nieminen, Matti Reunanen, Yrjö Suorsa, Kai Törrönen, Reino Välimaa, Markus Kainulainen, Osmo Tolvanen, Arvo Nuutinen, Teuvo Laakkonen, Lauri Hokkanen, Markku Uusiniemi, Emi Enckell, Merja Saarinen, Pellervo Alanen, Tapio Harjula, Psykologian ASS-osasto, TAKTOn johtokunta.

Lukijalle

Keskustelu Suomen Kansan Demokraattisen Liiton luonteesta ja kehittämissuunnasta on voimistumassa. Kysymyksessä ei ole vain valmistautuminen huhtikuussa pidettävään SKDL:n 10. liittokokoukseen. Keskustelu jatkuu laantumatta, kunnes sen objektiivinen perusta, SKDL:n nykyistä "uudistussuuntaa" leimaava kohtalokas ristiriita on ratkaistu.

Samaan aikaan kun maamme demokraattinen liike elää voimakkaan nousun kautta, ollaan SKDL:oa "uudistusliikkeen" toimesta kehittämässä suuntaan, joka uhkaa tehdä siitä monopolien vastaisen liikkeen kannalta käyttökelvottoman tai jopa vahingollisen. Tilanteessa jossa uudet laajat väestökerrokset ovat ryhtymässä taisteluun etujensa ja oikeuksiensa puolesta konkreettisten, demokraattisten vaatimusten pohjalta, "uudistusliike" kehittää SKDL:lle pikkuporvarillisen sosialismin ideologiaa. Kun yhteistoiminta kommunistien, sosialistien ja laajojen demokraattisten voimien välillä olisi välttämättömämpää ja mahdollisempaa kuin koskaan, SKDL:n johto tarjoaa — kuten esimerkiksi SOL:n tapaus osoittaa — puolueluonteista ideologista yhdenmukaisuutta, yhteistyöosapuolten itsenäisyyden rajoittamista ja toisinajattelevien syrjintää. Ja kun uusien demokraattisten voimien valistunein osa on lähestymässä kommunistista puoluetta, on SKDL:n lääke — tekisi mieli sanoa vastalääke — jälleen sama: pikkuporvarillisen sosialismin aatteet.

Tämä ristiriita — joka kommunistisen ja demokraattisen liikkeen etenemisen myötä vain kärjistyy — on avain SKDL:oa koskeviin erimielisyyksiin, kahden vastakkaisen linjan olemassaoloon. Ristiriita on tietenkin yhteydessä SKP:n sisällä vallitseviin ideologis-poliittisiin erimielisyyksiin, mutta ei ollenkaan sillä tavoin, muodollisesti ja SKDL:n "uudistusliikkeen" omista toimenpiteistä muka riippumatta, kuin tämä itse antaa ymmärtää. SKP:n ja SKDL:n sisäisten erimielisyyksien yhtymäkohta on SKDL:n nykyisessä kehityssuunnassa ilmenevä työväenluokan liittolaispolitiikan virheellinen ratkaisu, mikä on väistämätön ja pikainen seuraus pyr-

kimyksistä marxismi-leninismin perusteiden ”uudistamiseen”. Näin ollen ainakin jokaiselle kommunistille pitäisi olla itsestään selvää, ettei SKDL:n ristiriitoja voida ratkaista pelkästään jollain SKP:n ”sisäisillä” toimenpiteillä. Ainoa mahdollisuus on, että koko SKDL:n kehityksen suunta ratkaisevasti muutetaan niiden periaatteiden mukaisesti jotka yksiselitteisesti käyvät ilmi SKP:n keskuskomitean 22. 1. 1967 hyväksymässä järjestöpoliittisessa päätöslauselmassa. SKDL:sta voidaan ja siitä tulee muodostaa laaja demokraattinen yhteistyöjärjestö.

Kirjoituksessaan ”SKDL:n kehityksen vaiheet” *Juhani Artto* esittää kokonaisanalyysin siitä kehityksestä, joka on johtanut SKDL:n nykyiseen tilanteeseen. Kirjoituksen johtopäätöksinä on SKP:n linjan mukainen, SOL:n kannanotoille ja aloitteille perustuva konkreettinen toimenpideohjelma SKDL:n nykyisten ongelmien vähittäiseksi ratkaisemiseksi.

Luonnonympäristön kiihtyvä tuhoutuminen kapitalistisissa maissa on nostanut ympäristökysymyksen myös ideologisen taistelun polttopisteeseen. Imperialismin ideologia — kykenemättä kieltämään ongelman olemassaoloa ja nopeaa kärjistymistä — yrittää selittää pois sen luokkaluonteen ja todellisen syyn, kapitalistisen tuotantotavan. Monopolivoittojen turvaamisen kannalta välttämättömäksi käyvien valtiomonopolististen ympäristöohjelmien ”kriittiseksi” lisäkkeeksi on viime aikoina kehittynyt ns. ”nollakasvu”ideologia, joka konvergenssiteorian pohjalta näkee ympäristökriisin syyt ”teknologiassa” ja ”tuotannon kasvussa” ja päätyy nimensä mukaisesti irrationaaliseen vaatimukseen ”taloudellisen kasvun pysäyttämisestä”. Tri *Emil Rechtzieglerin* kirjoitus on kohutussa MIT:n ”Kasvun rajat” tutkimuksessa esitettyjen ”nollakasvu”teorian keskeisten perusolettamusten säälimätön kritiikki. Sen valossa teorian tieteellinen kestämättömyys käy ilmeiseksi. *Yrjö Haila* käsittelee eräitä ”nollakasvu’teorian suomalaisia ilmenemismuotoja.

Avaamme tässä numerossa uuden ”Keskustelua”-osaston. *Urho Jokisen* Soihdussa 5/72 julkaistu artikkeli ”SDP ja työväen yhteistoiminta” on herättänyt keskustelua myös sosialidemokraattien taholla. Julkaisemme *Pertti Hynysen* kommentin ja Urho Jokisen vastauksen, joka valottaa lisää eräitä keskeisiä kysymyksiä kommunistien suhtautumisesta työväen yhteistoimintaan. Samaten numerossa 5/72 aloittamamme keskustelu Vietnam-liikkeestä jatkuu.

SKDL:n kehityksen vaiheet

Juhani Artto

Suomen Kansan Demokraattisen Liiton kehitystä, nykytilaa ja tulevaa luonnetta koskevassa keskustelussa on yhä selvemmin hahmottumassa kaksi vastakkaista linjaa. Ei ole odottamatonta, että SKP:ssa vallitsevat ideologis-poliittiset erimielisyydet nousevat esiin myös marxilais-leniniläisen vallankumousstrategian eräässä keskeisimmistä kysymyksistä, kysymyksessä työväenluokan liittolaispolitiikasta ja sen organisaatiomuodoista.

Yhtä vähän uutta on se, että SKP:n ja SKDL:n "uudistusliikkeen" taholta pyritään kahden linjan olemassaolo kieltämään. Väitetään, että SKDL:on on aina liittynyt keskustelua herättäviä ongelmia ja että keskustelun viime aikoina saavuttama erityinen kiivaus olisi vain SKP:n erimielisyyksien automaattinen ja abstrakti heijastuma SKDL:ssa — jotain johon "uudistajien" toimenpiteillä ei olisi osuutta. Tällainen vallankumousstrategian kysymysten sisäisen ykseyden virheellisesti paloitteleva menettelytapa on johtanut — ja epäilemättä osittain myös tarkoituksellisesti — kiistakysymysten hämärtymiseen ja koko keskustelun vaikeuttamiseen ja jarruttamiseen. Se on tehnyt mahdolliseksi keinottelun yksittäisillä sanoilla ja lauseilla, jotka on irroitettu kokonaisyhteydestään, tietystä ideologisesta, poliittisesta ja järjestöllisestä linjasta. Se on johtanut sellaisen keskustelun vaikeutumiseen ja jarruttamiseen, joka olisi välttämätöntä oikean linjan pohjalle perustuvan yksimielisyyden saavuttamiseksi SKDL:oa koskevassa kysymyksessä.

Tällaisen vahingollisen taktiikan torjumiseksi on välttämätöntä tuoda selkeästi esiin ne maamme koko vallankumouksellisen ja demokraattisen liikkeen kehitykseen liittyvät ydinkysymykset, joiden valossa vasta SKDL:ssa nykyisin vallitseva , näennäisesti sekava tilanne saa jokaiselle yhteiskunnalliselle ilmiölle kuuluvaa lainmukaisuutta ja selväpiirteisyyttä. Tämä edellyttää, että SKDL:n synty ja kehitys kyetään näkemään luokkavoimien objektiivisen kehityksen ja tähän nivoutuvien muuttuvien poliittisten voimien — ennen muuta SKP:n — tekemien ratkaisujen tuotteena.

Tämän mukaisesti SKDL:n kehitys voidaan jakaa kahteen suureen vaiheeseen. *Ensimmäinen vaihe* alkaa demokraattisen liikkeen voimakkaasta esiinmurtautumisesta välirauhansopimuksen solmimisen jälkeen ja tähän liittyvästä SKDL:n perustamisesta. Tämä vaihe, jonka kuluessa demokraattisen liikkeen eteneminen pysähtyy, mutta myös sen asema vakiintuu, ulottuu kuusikymmenluvun alkuvuosiin saakka.

Tällöin SKDL:oa ja koko demokraattista liikettä koskevissa kysymyksissä tapahtuu *oleellinen muutos.* SKDL:n etenemiselle alkaa avautua ratkaisevasti uusia näköaloja kapitalismin kriisin kärjistymisen ja luokkavoimien uudelleenryhmityksen myötä, mutta toisaalta SKP:n sisällä kehittyneet marxilais-leniniläisestä puolue- ja liittolaisteoriasta poikkeavat näkemykset uhkaavat tehdä tyhjäksi uuden tilanteen suomat mahdollisuudet. Tämä ristiriitainen kehitys on parhaillaan viemässä SKDL:oa demokraattisen liikkeen organisaationa umpikujaan. Demokraattinen liike on laajenemassa ennennäkemättömästi, mutta tämä kehitys ei kanavoidu oikealla tavalla SKDL:on — päinvastoin SKDL:oa pyritään käyttämään jopa sen hillitsemiseen.

Demokraattisen liikkeen nousun eräänä tärkeänä edellytyksenä on SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen viitoittama puolueen eheytymislinja, johon oleellisesti liittyy myös SKP:n keskuskomitean 22. 1. 1967 hyväksymä SKDL:n demokraattisen yhteistyöjärjestöluonteen vahvistava järjestöpoliittinen päätöslauselma. Ei voi olla epäilystä, etteikö tämä linja, joka lujittuu jatkuvasti kommunistien ja demokraattisen liikkeen keskuudessa, tule asettamaan päätepisteen SKDL:n kehityksen kohtalokkaalle toiselle vaiheelle ja aloittamaan uuden vaiheen — SKDL:n voimakkaan laajenemisen demokraattisena, monopolienvastaisena yhteistyöjärjestönä.

I VAIHE: SKDL:N NOUSU JA VAKIINTUMINEN

SKDL:n perustaminen

Välittömästi toisen maailmansodan päätyttyä imperialistinen järjestelmä oli heikkouden tilassa. Kansojen fasismia vastaan käymä taistelu jatkui demokraattisen liikkeen voimakkaana nousuna ja johti monien maiden irtautumiseen imperialistisesta järjestelmästä. Myös Suomessa monopoliporvariston ja oikeistovoimien asemat heikkenivät. Fasismin ja sodanvoimien kärsittyä aseellisen tappion Suomen hallituksen oli pakko solmia välirauhansopimus syyskuussa 1944. Tässä sopimuksessa se

sitoutui palauttamaan kaikille kansalaisille demokraattiset perusoikeudet ja lakkauttamaan fasistiset ja puolisotilaalliset järjestöt. Voimakas sotapolitiikan vastainen mieliala ilmeni poliittisen ilmapiirin perusteellisena muutoksena ja demokraattisen liikkeen nopeana laajenemisena.

Lailliset toimintaoikeudet saanut SKP näki uusissa olosuhteissa ja johdonmukaisena jatkona 1930-luvun rintamastrategialleen peruskysymykseksi *fasismin ja taantumuksen vastaisen rintaman luomisen.* Sen välittömiksi tehtäviksi kommunistit määrittelivät (1) maan lopullisen irrottamisen sodasta, (2) syvälle valtiokoneistoon ja koko yhteiskuntaelämään juuttuneen fasismin vaikutuksen heikentämisen ja lakkauttamisen, (3) demokraattisten oikeuksien palauttamisen työtätekeville, (4) Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyyden ja yhteistyön kehittämisen ja (5) taloudellisen jälleenrakentamisen aloittamisen.[1]

Rintaman rakennustyö oli käynnistettävä miltei alusta, koska taantumuksen vaikutus oli sodan aikana ollut niin suuri, ettei silloin päässyt kehittymään laajaa fasisminvastaista rintamaa kuten monissa muissa maissa.[2] Ratkaiseva osuus tähän oli SDP:llä, joka ainoana sosialidemokraattisena puolueena maailmassa osallistui Natsi-Saksan sotapolitiikkaa tukevaan hallitukseen. SKP:n jäsenmäärä oli maanalaisen taisteluvaiheen päättyessä terrorin, vankiloiden ja keskitysleirien, kuolemantuomioiden ja maanpakolaisuuden jäljiltä n. 2 000.

Kun SKP oli vielä pieni ja kaikki muut puolueet olivat säilyneet sotapolitiikkaa kannattaneiden oikeistovoimien käsissä, kommunistit arvioivat, että mikään puolue tai puolueiden yhtyminen ei voisi suorittaa *kaikkien edistyksellisten voimien* tarkoituksenmukaista yhdistämistä, vaan siihen tarvittaisiin uutta demokraattisten voimien yhteistyöelintä.[3] Tämän ja SDP:stä erotettujen piirien tekemän samanlaisen johtopäätöksen seurauksena perustettiin 29. 10. 1944 SKDL.

Demokraattinen yhteistyöjärjestö

SKDL:n demokraattinen yhteistyöjärjestöluonne heijastui sen jäsenpohjassa ja liiton ohjelmallisessa kehi-

1. Ks. *Kommunisti 16. 11. 1944*, ss. 6—10. (puoluesihteeri Ville Pessin puhe Messuhallissa 1. 11. 1944 SKP:n ensimmäisessä julkisessa joukkotilaisuudessa).
2. Ks. Ville Pessi, Tilanteesta ja tehtävistä, *Kommunisti 15. 5. 1945*, s. 7.
3. Ks. *Kymmenvuotias liitto*, Helsinki 1954, s. 60. (puoluesihteeri Ville Pessin kirjoitus "SKP ja SKDL").

tyksessä. SKDL:n perustamisjulistuksessa kutsuttiin liiton jäsenyyteen ja toimintaan kaikkia sodan-, fasisminja taantumuksenvastaisia henkilöitä ja järjestöjä.

SKDL:n perustajina toimineiden SKP:n, ASS:n ja Toveriseuran sekä SDP:stä erotettujen "kuutosten" lisäksi siihen liittyivät Suomen Naisten Demokraattinen Liitto omassa perustamiskokouksessaan 3. 12. 1944, toistasataa SDP:stä sen oikeistolaisen suuntauksen vuoksi eronnutta tai erotettua työväenyhdistystä sekä ns. Sos.dem.oppositio, joka samaten poliittisista syistä irtaantui SDP:stä kevään 1945 eduskuntavaalien jälkeen.

Osa SKDL:on tulleista vasemmistososialidemokraattisista voimista perusti vuonna 1945 Sosialistisen Yhtenäisyyspuolueen, jolloin siitä välittömästi tuli SKDL:n jäsenjärjestö. Myös lähinnä armeijan piirissä suoritettavaa demokraattista työtä varten v. 1945 perustettu Entisten Sotilaiden Toverikuntien Liitto liittyi SKDL:on.

Toinen järjestöllinen kehityslinja oli SKDL:n omien perusjärjestöjen perustaminen. Osa niistä muodostui entisistä sos.dem. työväenyhdistyksistä, mutta valtaosa oli uusia, SKDL:n demokraattista ohjelmaa toteuttavia järjestöjä, joissa sosialistit ja demokraatit toimivat yhteistyössä kommunistien kanssa. Vuoden 1945 lopussa näitä oli 987 ja vuoden 1947 lopussa jo 1553.

Myös perusjärjestöjen jäsenmäärä kohosi nopeasti: vuoden 1945 lopussa jäseniä oli 54 000, vuoden 1947 lopussa 78 500. Jäsenistön sosiaalinen koostumus vaihteli vuosina 1945—47 siten, että työläisiä oli 71—80 %, maatyöläisiä ja talonpoikia 13—22 % ja muihin sosiaaliryhmiin kuuluvia (perheenäitejä, sivistyneistöä, pienyrittäjiä jne.) n. 7 %.[4] Mielenkiintoista on todeta kolme seikkaa. Ensinnäkin kommunistien osuus perusjärjestöjen jäsenistä oli verraten pieni, suunnilleen 10—15 %. Toiseksi perusjärjestöjen valtaosa sijaitsi maaseudulla. Kolmanneksi talonpoikien määrä SKDL:n perusjärjestöissä oli noin kolminkertainen verrattuna SKP:n talonpoikaisjäsenten määrään. Tämän valossa voidaan väittää, että eräs perusjärjestöjen tärkeitä tehtäviä oli juuri demokraattisen talonpoikaiston organisoiminen työväenluokan rinnalle.

Kommunisteista, muista sosialisteista ja demokraateista koostuvaa jäsenpohjaa vastasi myös SKDL:n ohjelmallinen kehitys. Keväällä 1945 SKDL meni eduskuntavaaleihin konkreettisin fasisminvastaisin ja demokratian laajentamista vaativin tunnuksin, jotka johtivat sen loistavaan vaalivoittoon: 23,5 % annetuista äänistä. Vuonna

---

4. Ks. *Katsaus SKDL:n toimintaan I ja II liittokokouksen välisenä aikana*, ss. 8—10.

1947 hyväksyttiin kansallistamis-, maareformi- ja kulttuuriohjelmat. II liittokokouksessa vuonna 1949 hyväksyttiin liiton ensimmäinen periaateohjelma, jonka kymmenessä luvussa esitettiin yhteiskuntaelämän kaikkia aloja koskevat demokraattiset uudistusvaatimukset.

Liiton ohjelmista ja sen kehityssuunnasta ei vallinnut sen eri osapuolten keskuudessa mainittavia erimielisyyksiä. Yhteinen linja saavutettiin kaikkien yhteistyöosapuolten näkemysten huomioon ottamisen pohjalta. SKDL:n järjestöllistä kiinteyttä vakiinnutti huomattavasti sen nopeasti laajentunut lehdistö. Pää-äänenkannattajaksi vuonna 1945 perustetun Vapaan Sanan rinnalle syntyi useita maakuntalehtiä.[5]

Alkuvuosien saavutukset

Sotaa seuranneiden ensimmäisten vuosien aikana maan sekä sisä- että ulkopolitiikassa tapahtui perinpohjainen käänne. Työtätekeville edullisen kehityksen poliittisesti järjestäytyneenä perusvoimana taistelivat erilaiset SKDL:on liittyneet voimat. Muissa poliittisissa ryhmissä välittömästi sodan jälkeisissä oloissa kasvaneet vaatimukset politiikan muuttamiseksi eivät onnistuneet aikaansaamaan ratkaisevaa käännettä demokraattiseen suuntaan.

Sen sijaan SDP:n ja Maalaisliiton oikeistojohtajat joutuivat tarkistamaan puolueittensa linjaa estääkseen jäsen ja kannattajapohjansa supistumisen. Jo kevään 1945 eduskuntavaaleissa vanhat sotapuolueet esittivät edistyksellisiä tunnuksia peläten SKDL:n vetovoimaisuutta, mikä ei ollutkaan perusteetonta — saihan SKDL tästä manööveristä huolimatta 23,5 % annetuista äänistä. Voimistuvan demokraattisen liikkeen synnyttämän paineen alla SDP:n ja Maalaisliiton eduskuntaryhmät suostuivat solmimaan SKDL:n eduskuntaryhmän kanssa ns. *”kolmen suuren sopimuksen”*, jossa eduskuntaryhmät ilmaisivat yhteiset käsityksensä välttämättömyydestä puolustaa ja laajentaa demokratiaa, luoda maalle uusi rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteisiin pohjautuva ulkopoliittinen suuntaus ja toimia monien muiden SKDL:n esittämien demokraattisten vaatimusten puolesta fasis-

5. Kansan Sana Kuopiossa (perustettu v. 1945), Uusi Päivä Turussa (1945), Raivaaja Kotkassa (1945), Kansan Tahto Oulussa (1945), Hämeen Yhteistyö Tampereella (1946), Karjalan Kansa Joensuussa (1946), Keski-Suomen Työ Jyväskylässä (1947), Vapaa Savo Mikkelissä (1947) ja Satakunnan Työ Porissa (1948).

mia ja taantumusta vastaan. SDP:n oikeistojohdon taktiikkaan kuului myös esittää aloitteentekijän roolia vaaliyhteistyön aikaansaamiseksi SKDL:n kanssa syksyn 1945 kunnallisvaaleissa — vielä keväällä 1945 se oli kieltäytynyt yhteistyöstä eduskuntavaaleissa.[6]

Demokraattisen vaatimusliikkeen voima pakotti SDP:n ja Maalaisliiton ryhtymään SKDL:n kanssa myös hallitusyhteistyöhön "kolmen suuren sopimuksen" pohjalta. Kävi kuitenkin ilmi, että SDP:n ja Maalaisliiton oikeistojohtajien tarkoituksena ei ollut ohjelman toteuttaminen, vaan sen toteuttamisen jarruttaminen hallituksesta ja eduskunnasta käsin.

Huolimatta tästä ja ennen muuta yhä voimistuneista oikeiston ja äärioikeiston antikommunistisista hyökkäyksistä yhteishallituksen kaudella saavutettiin joukkoliikkeen painostuksesta huomattavia demokraattisia uudistuksia. Ulkopolitiikan alalla luotiin ystävyyssuhteet Neuvostoliittoon: 10. 2. 1947 vahvistettiin rauhansopimus ja 6. 4. 1948 Neuvostoliiton aloitteesta solmittiin YYA-sopimus. Talous-, vero- ja sosiaalipolitiikan alalla toimeenpantujen ratkaisujen tuloksena teollisuustyöläisten keskimääräinen reaaliansio kohosi vuosina 1945—48 *kaksinkertaiseksi*. Kulttuurielämässä edistyksellinen sivistyneistö pääsi esille. Virkakoneiston eräitä osia saatiin puhdistettua fasistisista aineksista.

Kiihtyvä oikeistohyökkäys katkaisee demokraattisen kehityksen

Kamppailu politiikan suunnasta kävi kuitenkin sitä kärkevämmäksi, mitä pidemmälle demokraattinen liike eteni.[7] Kansainvälinen imperialismi aloitti "kylmän sodan" menetelmin, etupäässä USA:n mittavan sotilaallisen, poliittisen ja taloudellisen tuen turvin kaikissa imperialismin piirissä säilyneissä maissa kiihtyvän hyökkäyksen demokraattisen kehityksen pysäyttämiseksi. Erityisesti tähdättiin kommunistien eristämiseen demokraattisesta liikkeestä. Tämä tuki kotimaisen suurpääoman edustajien voimistuvaa antidemokraattista toimintaa, jonka eräänä välittömänä tavoitteena oli painostaa SDP:n ja Maalaisliiton oikeistojohtajia esiintymään yhä avoimemmin "kolmen suuren sopimusta" vastaan.

6. Ks. Ville Pessi, Millä pohjalla yhteistoimintaan?, *Kommunisti* 5. 6. 1945, s. 3.

7. Ks. Matti Janhunen, Missä on taantumuksen hyökkäyksen aktivoitumisen perusta?, *Kommunisti* 18. 12. 1945, s. 5.

Eduskuntavaalien edellä kesällä 1948 SDP:n ja Maalaisliiton johtoelimet irtisanoivat sopimuksen. Antikommunistiset provokaatiot, joista ehkä räikein oli mm. SDP:n aktiivisesti levittämä huhu kommunistien "vallankaappausaikeista" sekä sen varjolla suoritettu armeijan hälytystilaan saattaminen ja antikommunistisen hysterian lietsonta, aiheuttivat SKDL:lle vaalitappion: sen kannatus putosi 20 %:in annetuista äänistä. Vaalien jälkeen SKDL syrjäytettiin hallituksesta; yhteistoiminta muiden ryhmien kanssa katkesi kunnallistasolla ja myös perustason yhteistoiminta eri aatesuuntia kannattavien työtätekevien välillä heikkeni.

Tapahtuneen voimasuhteiden muutoksen ja poliittisen käänteen sisäpoliittisia syitä arvioitiin vuonna 1948 pidetyssä SKP:n VIII edustajakokouksessa. Pääsihteeri Pessi totesi Keskuskomitean toimintaselostuksessa seuraavat syyt[9]:

(1) Kansan omakohtainen taistelu Suomen vapauttamiseksi sodanaikaisesta saksalaisikeestä oli ollut vähäistä, minkä vuoksi demokraattiselle liikkeelle suotuisaksi muuttuneita olosuhteita ei pystytty välittömästi sodan jälkeen käyttämään hyväksi. Taantumukselliset ainekset pystyivät näin ollen säilyttämään pääasemansa, joista käsin ne kävivät kamppailuaan edistyksellistä rintamaa vastaan, vaikkakin aluksi heikentynein voimin.

(2) Sodan jälkeisellä kaudella ei syntynyt periaatteellisesti lujaa kansanrintamaa, vaan työtätekeviä edustaneista ryhmistä SDP:n ja Maalaisliiton yhteistoiminta SKDL:n kanssa oli luonteeltaan taktista, mikä selittyy näiden puolueiden johdon säilymisellä oikeistovoimien hallinnassa.

(3) SKP:n työ vanhan politiikan edustajien eristämiseksi oli liian heikkoa. Puutteita esiintyi ennen muuta oikeistososialidemokratian periaatteellisessa arvostelussa ja paljastamisessa, minkä johdosta sen onnistui säilyttää vaikutusvaltansa työväenluokan suuren osan suhteen.

(4) Ammatillinen liike pysyi SDP:n koneistona SDP:n ja SAK:n oikeistojohdon avointen rikkomusten turvin.

(5) Hallituksessa ja työväen perusjoukkojen tasolla suoritettua työtä ei kyetty riittävästi yhdistämään.

(6) Ideologisessa taistelussa esiintyi heikkouksia.

Saavutettu sisäpoliittinen menestys muodosti pohjan, josta käsin suurpääoma aloitti pitkän tähtäyksen hyökkäyksen maan ulkopoliittisen linjan muuttamiseksi ja Suomen tiiviimmäksi kytkemiseksi imperialistiseen järjestelmään.

---

9. Ks. puoluesihteeri Ville Pessin toimintaselostus SKP:n VIII edustajakokouksessa.

Käänteen seuraukset

Huolimatta SKP:n ja muiden SKDL:n osapuolten johdonmukaisesta kamppailusta demokratian puolesta ei vuoden 1948 käänteen aiheuttaneissa perustekijöissä tapahtunut olennaisia muutoksia ennen kuusikymmenluvun alkua.

Keskeisiksi luokkataistelukysymyksiksi muodostuivat imperialismin aggressiivisuuden lisääntyessä kamppailu ydinsodan uhkaa vastaan sekä sisäpolitiikassa suurpääoman voimistuneen taloudellisen hyökkäyksen vuoksi kamppailu työtätekevien elinehtojen puolesta.[10] Jälkimmäisen suhteen keskeiseksi ongelmaksi muodostuivat työväen yhteistoiminnassa esiintyneet vaikeudet oikeistososialidemokraattien suunnatessa päähyökkäyksensä kommunisteja vastaan.

SKDL:n asema tässä kamppailussa oli selvä. Sen puitteisiin järjestäytyneet kommunistit ja muut edistykselliset voimat olivat *ainoa johdonmukaisesti demokraattinen ryhmä.* SKDL ei ollut ainoastaan demokraattisen rintaman huomattava osapuoli, vaan se oli käytännöllisesti katsoen *koko demokraattinen rintama.*

Tätä on syytä korostaa eräiden nykyisessä keskustelussa "uudistusliikkeen" piirissä esiintyvien käsitysten vuoksi, joiden mukaan se, että SKDL ei kyennyt muodostumaan *laajaksi* demokraattiseksi rintamaksi olisi tehnyt siitä "tosiasiassa" sosialistisen järjestön. Tässä asiat on käännetty päälaelleen. Pääongelma ei ollut SKDL:n kyvykkyydessä organisoida sisälleen jotain laajaa demokraattista liikettä (tällä tarkoitetaan virheellisesti SDP:tä ja Maalaisliittoa) vaan demokraattisen liikkeen *tosiasiallisessa kapeudessa* voimakkaan oikeistohyökkäyksen oloissa.

Miten oikeistohyökkäys vaikutti SKDL:n kehitykseen? *Pääasiallinen* vaikutus oli järjestöllisen kasvun pysähtyminen ja lievän laskun alkaminen jo vuoden 1947 jälkeen ennen muuta SKDL:n perusjärjestöjen osalla[11] SKP:n jäsenmäärä sen sijaan kasvoi vielä tämän jälkeen. Kommunistit kykenivät torjumaan oikeistohyökkäyksen tehokkaammin kuin kansandemokraattinen liike yleensä.

---

10. Talouspolitiikan suunnan muutos vuonna 1948 ilmenee mm. teollisuustyöläisten keskimääräisen reaaliansion indeksisarjassa vuosina 1945—1953: 81, 92, 115, 143, 143, 141, 144, 144, 146. (Eino Nevalainen, *Suomen työväenluokan asema).*

11. SKDL:n perusjärjestöjen jäsenmäärä kehittyi seuraavasti: v. 1947 — 78.500; v. 1948 — 67.000; v. 1951 — 63.000; v. 1954 — 62.000; v. 1957 — 55.500 *(SKDL:n toimintakertomukset).*

Mutta *toiseksi* SKDL:n perusjärjestöihin jäi edelleen *kymmeniätuhansia* mihinkään puolueeseen kuulumattomia demokraatteja, joiden tärkeimpänä henkilökohtaisena vaikuttimena oli SKDL:n demokraattisiin ja Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyttä korostaviin ohjelmiin ja tunnuksiin pohjautuva käytännön toiminta työtätekevien etujen puolesta.

Kolmanneksi oikeistohyökkäyksen oloissa kommunistien merkitys SKDL:ssa korostui, koska periaatteelliset demokraatit joutuivat epäedullisiksi muuttuneissa olosuhteissa turvautumaan yhä lujemmin kommunisteihin. Sosialistinen Yhtenäisyyspuolue menetti näissä olosuhteissa jäsen- ja kannattajapohjansa, jolloin sen toiminta lakkasi (v. 1955). Samaten lakkasi Entisten Sotilaiden Toverikuntien Liiton toiminta.

Neljäntenä ei niinkään uutena kuin jo alkuvuosina vakiintuneena piirteenä esiintyi edelleen se, että SKDL:n perusjärjestöjen pääosa oli maaseudulla.[12] Niiden merkitys korostui erityisesti sellaisilla maaseutupaikkakunnilla, joilla ei ollut toimivaa SKP:n osastoa.

Viidenneksi SKDL:n jäsenistön sosiaalinen koostumus pysyi miltei muuttumattomana.[13]

Ja *kuudenneksi* sen yhteistoimintaluonne säilyi huolimatta porvariston päinvastaisesta demogogiasta, jonka mukaan SKDL olisi ollut kommunistien "peitejärjestö".[14]

---

12. Esim. v. 1954 SKDL:n perusjärjestöistä 250 oli kaupungeissa ja asutuskeskuksissa ja 1400 maaseudulla *(SKDL:n toimintakertomus 1951—1954)*.

13. Esim. vv. 1954—1957 sosiaalinen koostumus oli seuraava: työläisiä — 76 %; pientalonpoikia ja maatyöläisiä — 19 %; muita — 5 % *(SKDL:n toimintakertomukset)*.

14. Omalaatuisen tulkinnan SKDL:n luonteen kehityksestä tarjoaa SKDL:n nykyinen apulaispääsihteeri Jorma Hentilä: "50-luvulla... SKDL menetti yhteistyöluonnettaan ja samastui politiikaltaan, sisäisiltä normeiltaan ja perusjärjestöjen toimintatavoiltaan kommunistiseen puolueeseen..." (Sosialidemokratiasta vasemmalla, *Kansan Uutiset 6. 5. 1971)*. SKDL *ei menettänyt* yhteistyöluonnettaan missään mielessä: sen jäsenpohjana *säilyivät* kaikki ne antimonopolistiset luokat ja kerrostumat, jotka olivat jo 40-luvun olosuhteissa demokraattisen liikkeen ulottuvilla. Sen politiikka oli demokratiaa johdonmukaisesti puolustava kuten SKP:kin politiikka mutta se pysyi demokraattisena järjestönä; SKDL:n vastustajat sen sijaan tekivät 50-luvulla kaikkensa *samastaakseen* SKDL:n SKP:hen. Sen sisäiset normit *vastasivat* täysin jo 40-luvulla omaksuttuja, eri osapuolten käsitykset huomioonottavia, yhteistyöjärjestöluonteelle ominaisia menettelytapoja, sen perusjärjestöjen toimintatavoissa *ei tapahtunut* olennaisia muutoksia. Hentilän näkemys joko paljastaa kyvyttömyyden arvioida oikein 1950-luvulla vallinneitten SKDL:n laajenemisen objektiivisten rajoitusten vaikutusta tai on SKP:n ja SKDL:n sulauttamisaikeiden sellainen puolustelu, joka kiusallisella tavalla lähenee porvariston näkemyksiä SKP:n ja SKDL:n suhteista.

Niinikään SKDL:n kannatus vakiintui vuosien 1951—1962 eduskuntavaaleissa 21.6 % ja 23.2 % välille.

Perusongelmat uusien näköalojen avautuessa

Viisikymmenluvun loppuun mennessä sosialistisen maailmanjärjestelmän lujittuminen, imperialismin siirtomaajärjestelmän luhistumiseen johtanut kansallisen vapautusliikkeen eteneminen ja työväenluokan johtama demokraattinen ja rauhantaistelu kapitalistisissa maissa oli johtanut oleelliseen luokkien voimasuhteiden muutokseen maailman mittakaavassa. Imperialismin "kylmän sodan" taktiikka oli ajautumassa umpikujaan. Kapitalistisissa maissa tapahtuvat luokkarakenteen muutokset ja monopolien ja laajojen työtätekevien väestökerrosten välisen ristiriidan kärjistyminen syvensivät kapitalismin kriisiä ja loivat uusia edellytyksiä demokraattisen liikkeen laajenemiselle.

Tämä kehitys avasi uusia näköaloja myös SKDL:lle, jonka laajuus ja voima ei kuusikymmenluvun alkuun mennessä ollut muodostunut suurpääoman valtaa ratkaisevasti rajoittavaksi tekijäksi. Sen mahdollisuudet kehittyä alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti laajaksi demokraattiseksi yhteistyöjärjestöksi paranivat. Jo 1950-luvun lopulla todettiin liiton jäsenmäärän kääntyminen selvään nousuun. SKDL:n perusjärjestöjen jäsenmäärän arvioitiin muutamassa vuodessa kohoavan jopa 100 000 :een.[15]

Oli luonnollista, että olosuhteiden muutokset johtivat keskusteluun liiton kehittämisestä uusia olosuhteita vastaavasti. Tässä keskustelussa puututtiin mm. siihen, että eräillä alueilla SKDL:n perusjärjestöjen toiminta oli muuttunut hyvin samankaltaiseksi SKP:n perusjärjestöjen toiminnan kanssa ja että niiden jäsenistö oli miltei yksi ja sama. Koska "uudistusliikkeen" piirissä on myöhemmin yritetty tämän nojalla perustella SKP:n ja SKDL:n sulauttamispyrkimyksiä, on syytä selvästi tuoda esiin päällekkäisongelman luonne. Ensinnäkin se oli varsin rajoitettu ongelma. Tätä osoittaa jo se että SKDL:n perusjärjestöjen jäsenistä vain 14 % kuului vuonna 1964 myös johonkin SKDL:n yhteisöjärjestöön[16] — tässä luvussa yhtenä SKP. Toiseksi eräillä paikkakunnilla esiintynyt päällekkäisyys ei tietenkään oikeuta näkemystä SKP:n "tarpeettomuudesta". Päinvastoin kysymyksessä

15. Ks. Yrjö Enteen alustus SKDL:n VI liittokokouksessa v. 1961.
16. Ks. *SKDL:n toimintakertomus VI ja VII liittokokouksen välisenä aikana*, s. 29.

on kommunistien demokraattisen liikkeen johtotyön ongelma, kysymys siitä, onko demokraattisen liikkeen kokoamiseen pyritty riittävän tehokkaasti ja jos on, niin missä määrin voimavaroja kannattaa sijoittaa voittopuolisesti kommunisteista koostuvan demokraattisen järjestön toimintaan.

Johtopäätöksenä SKDL:n uusien etenemismahdollisuuksien hyväksikäyttämiseksi korostettiin SKDL:n demokraattista ja avointa luonnetta.[17] Tämänsuuntaisen kehityksen kannalta SKP:n ja SKDL:n järjestöllisiin suhteisiin liittyi kuitenkin eräitä *todellisia* ongelmia, joihin "uudistusliikkeen" taholta ei juuri ole puututtu. Viisikymmenluvulla, jolloin oikeistohyökkäys oli pysäyttänyt SKDL:n järjestöllisen ja jäsenmäärän kasvun, oli SKDL:n eri osapuolten yhtenäisyys kehittynyt hyvin tiiviiksi. Tämä vaikutti eräisiin SKDL:n ja SKP:n välisiä organisatorisia suhteita koskeviin ratkaisuihin. Tällainen oli mm. päätös SKP:n ja SKDL:n äänenkannattajien Työkansan Sanomien ja Vapaan Sanan yhdistämisestä Kansan Uutisiksi vuoden 1957 alusta lähtien. Ratkaisua perusteltiin taloudellisilla tekijöillä eikä siinä nähty ratkaisevia poliittisia ongelmia juuri SKDL:n yhtenäisyydestä johtuen. Tosiasiassa tämä ratkaisu sisälsi myös puolueen luopumisen kommunistisesta päivälehdestä ja sen vaikutukset tulivat selvästi näkyviin, kun "uudistusliike" alkoi käyttää SKDL:oa ja sen lehdistöä puolueen vastaisena työvälineenä. Toinen ongelmallinen kysymys liittyy SKDL:n V liittokokouksessa vuonna 1958 tehtyyn sääntömuutokseen. Sen mukaan SKDL:n perusjärjestöille tuli oikeus lähettää liitto- ja piirikokouksiin edustajia suhteellisesti nelinkertainen määrä SKDL:n yhteisöjäseniin verrattuna. Tämä päätös, jota perusteltiin SKDL:n yhteistoimintaluonteen *vahvistamisella,* oikeiston SKDL:n kommunistien "peitejärjestöksi" leimaamisen torjumisella, muodostui myöhemmin "uudistusliikkeen" käsissä tärkeäksi välineeksi yhteistoimintajärjestöluonteen *heikentämiseksi.*

II VAIHE: SKDL:N PUOLUESUUNTAINEN KEHITYS RAJOITTAA SEN LAAJENEMISTA JA MERKITYKSEN KASVUA

Riippumatta siitä, onko demokraattisen liikkeen kehitykselle suotuisat objektiiviset edellytykset vai ei, marxilais-leniniläisellä puolueella on ratkaiseva vaikutus demokraattisen rintaman voimistumismahdollisuuksien hy-

17. Ks. Yrjö Enteen em. alustus, ss. 43—46.

väksikäyttöön. Kommunistien tieteelliseen ideologiaan pohjautuva poliittinen taito ja taistelukyky voi edistää demokraattisen rintaman rakennustyötä sen laajimpaan mahdolliseen kokoonpanoon ja toimintayhtenäisyyteen, mutta vastaavasti marxilais-leniniläisten voimien heikkoudet ja virheet heijastuvat vakavalla tavalla koko demokraattisen liikkeen kehityksessä. Nämä marxilaisen vallankumousteorian aapistotuudet esiintyvät molemmissa — sekä myönteisissä että kielteisissä — muodoissa SKDL:ssa. Kahden vuosikymmenen ajan SKDL oli voinut edistyä ja vakiinnuttaa asemaansa merkittävänä demokraattisena järjestönä voimakkaasta oikeistohyökkäyksestä huolimatta. Ratkaisevasti tähän vaikutti SKP:n luja aatteellinen ja poliittinen yhtenäisyys marxismi-leninismin pohjalla.

Kun 1960-luvun alkupuolella alkoi *kommunistien omassa keskuudessa* voimakas oikeistorevisionistinen hyökkäys puolueen perusperiaatteita, marxismi-leninismiä ja jopa puolueen olemassaoloa vastaan[18], myös demokraattisen liikkeen ja sen tärkeimmän organisaation, SKDL:n kehityksen eteen kasaantui uudenlaisia ongelmia.

Miksi SKP:n erimielisyydet alkoivat vaikuttaa SKDL:on

SKP:n sisällä kehittyneiden erimielisyyksien juurina olivat eräiden kommunistien luopuminen marxismi-leninismistä ja sen pohjalta vedettävistä poliittisista ja organisatorisista johtopäätöksistä. Jo lehdistökeskustelussa SKP:n 14. edustajakokouksen edellä, itse edustajakokouksessa ja pian sen jälkeen esitettiin vaatimuksia marxismi-leninismin "tarkistuksista" sen "luovan soveltamisen varjolla", esitettiin tunnus "avauksesta oikealle". Järjestöllisellä alalla muotoiltiin jopa vaatimus SKP:n lakkauttamisesta puolueen ja SKDL:n yhdistämisen kautta, jonka tuloksena olisi uusi sosialistinen työväenpuolue[19].

---

18. Ks. *Tiedonantaja 15. 1. 1972,* Ylimääräisen edustajakokouksen päätökset 16. edustajakokouksen pohjaksi. Kirjoitus julkaistu myös *Soihtu 1/72:ssa,* ss. 69—92 (ks. erityisesti ss. 70—71).

19. Mm. SKP:n Lapin, Satakunnan, Kainuun, Keski-Suomen ja Helsingin piirijärjestöt tekivät tämänsuuntaisia esityksiä. Jorma Hentilä puki tarkoituksen avoimesti seuraavaan muotoon käsitellessään SKDL:n v. 1967 periaateohjelman luonnoksen merkitystä marxilais-leniniläisen SKP:n lakkauttamiselle: "Minusta tuntuu, että tämä ohjelma nimenomaan edistää tätä sulautumisprosessia SKDL:n sisällä, maailmankatsomuksellista sulautumisprosessia, jonka tuloksena mahdollisesti päädytään uudentyyppiseen, selvästi sosialistiseen puolueeseen, jonkinlaiseen hermanssonilaiseen versioon Suomessa" *(Kansan Uutiset 16. 2. 1967).*

Puolueen marxilais-leniniläiset voimat kuitenkin torjuivat ehdotukset ja sen teki myös puolue päätöksissään, joista järjestöllisellä alalla huomattavin on SKP:n keskuskomitean 22. 1. 1967 hyväksymä *järjestöpoliittinen päätöslauselma.*

"Uudistajat" eivät kuitenkaan luopuneet päämäärästään muodostaa oikeistorevisionistiseen sosialistiseen ideologiaan nojaavaa poliittista liikettä. Tappiot pyrkimyksissä muuttaa SKP tällaiseksi poliittiseksi järjestöksi saivat "uudistusliikkeen" muuttamaan taktiikkaansa, jossa SKDL:lle varattiin nyt keskeinen rooli. Tähän olikin olemassa eräitä sellaisia edellytyksiä, joita ei esiintynyt puolueessa.

Ensiksi "uudistajilla oli SKDL:n johdossa vahvemmat asemat kuin SKP:ssa, mitä tukivat vielä "uudistajien" asemat SKDL:n yhteisöjäsenissä SNDL:ssa, SDNL:ssa ja SOL:ssa.

Toiseksi juuri SKDL:n johtotasolla "uudistusliike" sai tukea pyrkimyksilleen erilaisia pikkuporvarillisen sosialismin muotoja kannattaneilta johtohenkilöiltä ja toimitsijoilta.

Kolmanneksi "uudistajilla" oli käytännöllisesti katsoen kokonaan hallinnassaan SKDL:n lehdistö, jonka ei-marxilais-leniniläiseen luonteeseen vedoten oli jotenkin perusteltavissa oikeistorevisionististen kirjoitusten laaja julkaiseminen, varsinkin kun kirjoittajiksi kannustettiin radikalisoituvaa sivistyneistöä, joka oli lähenemässä SKDL:a.

Neljänneksi SKDL:n puitteisiin oli vuosien mittaan keskitetty huomattavaa taloudellista toimintaa, mikä yhdessä uuden puoluelain ja sen puoluetuen jakamista koskevan sovellutuksen kautta merkitsi koko kansandemokraattisen liikkeen tiukkaa taloudellista sidonnaisuutta SKDL:n johtoon.

Viidenneksi vaalilainsäädännön uusimisen kautta SKDL:n johtoelimet eri tasoilla olivat saaneet lakisääteisen oikeuden viime kädessä päättää SKDL:n vaaliliittojen ehdokaskokoonpanoista yhteisöjäsenistä riippumatta.

Kuudenneksi vuoden 1958 sääntömuutoksen seurauksena SKDL:n perusjärjestöillä oli suuri yliedustus liitto- ja piirikokouksissa, mikä oli edullista "uudistusliikkeelle" sen omatessa perustasolla parhaat asemat juuri SKDL:n perusjärjestöissä.[20]

---

20. Vuoden 1958 sääntömuutoksessa toteutetun edustusperiaatteen muutoksen vaikutus ilmenee verrattaessa eri järjestölinjojen edus-

Seitsemänneksi "uudistajien" etenemisen mahdollisuudet virheellisen ohjelmansa puitteissa oli helpointa juuri SKDL:n perusjärjestöjen piirissä, koska niiden jäsenistön valtaosalle ei ollut juurikaan tieteellisen sosialismin, esim. leniniläisen puolueteorian tuntemusta, joka kuitenkin olisi välttämätöntä, jotta ylipäänsä "uudistajien" ehdotuksia olisi voinut arvostella.

Näistä lähtökohdista käsin "uudistusliike" asetti kasvavia toiveita mahdollisuuksilleen SKDL:n luonteen muuttamiseen omien ryhmätaktisten tarpeidensa mukaisesti. Tätä kehitystä "uudistusliike" on viime vuosina jouduttanut sitä enemmän ja avoimemmin mitä selvemmäksi on käynyt marxismi-leninismin lujittuminen ja sen pohjalta lähtevän toiminnan kehittyminen SKP:ssa, SDNL:ssa ja SOL:ssa. Marxismi-leninismiin nojaten SKP:n ylimääräinen ja 16. edustajakokous vahvistivat SKDL:n kehittämistä ja sen puolueen välistä suhdetta koskevan 22. 1. 1967 päätöslauselman, jonka noudattaminen yksin tekisi tyhjäksi "uudistusliikkeen" mahdollisuudet myös SKDL:ssa. Samankaltaisen SKDL-kannanotot on vahvistanut myös Sosialistisen Opiskelijaliiton 7. ja 8. liittokokous vuosina 1971 ja 1972[21].

SKP:n sisäisten erimielisyyksien esiintyminen tämän hetken SKDL:ssa ei ole näin ollen mikään SKP:n erimielisyyksien abstrakti ja sisällyksetön heijastuma, vaan SKDL:n joutuminen SKP:ssa syntyneiden aatteellisten ja poliittisten erimielisyyksien areenaksi perustuu nimenomaan "uudistusliikkeen" jo varhain omaksumaan taktiikkaan, jonka päätavoitteena on SKP:n ja marxismileninismin kumoaminen ja korvaaminen toisenlaisella puolueella ja ideologialla. Kun se osoittautui mahdottomaksi SKP:ssa on pääsuuntana ollut SKDL:n oman "ideologian" luominen ja sen puoluesuuntainen kehittäminen.

---

tusta ennen ja jälkeen sääntömuutoksen, kahdessa peräkkäisessä liittokokouksessa:

	1958	1961
SKDL:n perusjärjestöt	94	173
SKP:n piirijärjestöt	92	32
SNDL:n piirijärjestöt	44	18
Akateeminen Sosialistiseura	1	1

21. SKP:n päätöslauselma on julkaistu mm. tämän numeron Dokumentteja-osastossa. SOL:n 8. liittokokouksen kannanotto SKDL:n järjestöluonteesta ja sen kehittämisestä on julkaistu kirjassa *Demokratian ja tieteen puolesta imperialismia vastaan,* Sosialistisen Opiskelijaliiton kirjasarja 3, ss. 149—156 sekä *Soihtu 3/72:ssa, ss. 91—94.*

”Uudistusliikkeen” linja SKDL:ssa

Kun SKDL demokraattisena yhteistyöjärjestönä oli kuitenkin olennaisilta osiltaan aivan muuta kuin ”uudistajien” näkemyksen mukainen järjestö, niin liittoa oli lähdettävä muokkaamaan uuteen asuun[22]. 1960-luvun keskivaiheilla ja sen jälkeen kypsyneet edellä mainitut seitsemän edellytystä sattuivat yhteen ”uudistajien” suunnitelmien kanssa. Nyt kun ”uudistusliike” on *konkreettisesti* toteuttanut taktiikkaansa SKDL:ssa — ja melkoisella ”menestyksellä” — voidaan laatia alustava luettelo niistä erityyppisistä SKDL:n luonteeseen liittyvistä ratkaisuista ja toimenpiteistä, joissa ”uudistajien” pyrkimykset ilmenevät.

A. Ideologia ja ohjelmat

Aina 1960-luvun loppupuoliskolle asti SKDL:n ohjelmat olivat konkreettisia poliittisia ohjelmia, joissa asetettiin SKDL:n eri osapuolten yhteisen hyväksymisen saaneita tavoitteita. ”Uudistajien” pyrkimyksenä oli kuitenkin kehittää SKDL:lle ”uudistajien” omaa marxismi-leninismin kanssa ristiriidassa olevaa maailmankatsomusta vastaavaa ideologiaa. Tältä pohjalta valmistettiin SKDL:n uusi periaateohjelma vuonna 1967.

Se ei rajoitu pelkästään konkreettisten demokraattisten tavoitteiden asettamiseen, vaan siinä SKDL:n tavoitteeksi määritellään sosialismi ja määritellään sosialismiin johtava tie. Tällä ratkaisulla *rajoitetaan* liiton mahdollisuuksia toimia erilaisia antimonopolistisia voimia yhdistävänä järjestönä ja otetaan askel kohti sosialistista puoluetta. Ohjelman näkemys sosialismiin johtavasta tiestä perustuu pikkuporvarillisen sosialismin ideologiaan ja on *ristiriidassa* marxismi-leninismin kanssa. *Ensiksi* siinä todetaan, että ”Suomessa on tultu kehitysvaiheeseen, jossa demokratian laajentaminen... edellyttää luonteeltaan sosialististen ratkaisujen suorittamista”, mikä merkitsee sosialistisen ja demokraattisen taistelun

---

22. SKP:n ”uudistajien” näkyvin tukija SKDL:n johdossa Ele Alenius ilmaisi asian runollisesti: ”Oli lähdettävä murtamaan pakkovalli ja oli pyrittävä herättämään uutta luottamusta demokraattisuuteemme, suomalaisuuteemme ja rehellisyyteemme. Meidän oli pyrittävä määrätietoisesti irtautumaan kaikesta siitä, mikä merkitsi painolastia, kuten vanhoista piintymistä, kaavamaisuudesta ja dogmaattisuudesta sekä taipumuksista yhdensuuntaistettuun ajatteluun”. (Alustus ”Uusi SKDL nykypäivän Suomessa” SKDL:n VIII liittokokouksessa v. 1967).

suhteen päälaelleen asettamista[23]. Tämä onkin "uudistusliikkeen" jatkuvasti esiintyvä oikeistorevisionistinen perusvirhe strategian alalla. *Toiseksi* ohjelmassa esitetään näiden "luonteeltaan sosialististen ratkaisujen" merkitsevän "asteittaista siirtymistä kohti sosialistista yhteiskuntajärjestelmää", jolla ymmärretään demokratian "ulottamista poliittisesta päätöksenteosta myös taloudelliseen päätöksentekoon". Tämä käsityskokoelma on virheellinen: demokratia on siinä irroitettu luokkasisällöstään, mitä osoittaa puhe demokratiasta "poliittisessa päätöksenteossa", joka "ulotetaan myös taloudelliseen päätöksentekoon". Siis porvariston diktatuurin erityinen muoto: parlamentarismi ulotetaan talouselämään, jolloin ollaan sosialismissa (!).[23a] On selvää, että SKDL:n ohjelmassa ei pitäisi käsitellä lainkaan tällaisia kysymyksiä, jotka sekä pitkälle menevän ideologisen sisältönsä että siinä esiintyvien virheellisyyksiensä vuoksi kuuluvat ainoastaan pikkuporvarillisen sosialismin ideologiaan nojaavan poliittisen puolueen periaateohjelmaan — ei demokraattisen yhteistyöjärjestön ohjelmaan.[24] Kuitenkin

---

23. Valtiomonopolistisen kapitalismin ja porvarillisen demokratian oloissa päiväjärjestyksessä on demokraattisen rintaman voimistaminen demokratian puolustamiseksi ja laajentamiseksi, mikä luo edellytyksiä sosialistiselle vallankumoukselle, jonka tehtävien toteuttaminen vasta avaa tien "sosialististen ratkaisujen" suorittamiseen. Ohjelman virheellistä "teoriaa" on myöhemmin puolustanut Erkki Rautee: "...kansallisuusrikkauksiemme ja niihin perustuvan vallan yhä suurempi keskittyminen harvalukuiselle suuromistajain ryhmälle on demokratian laajentamisen ratkaiseva este. Tämän esteen raivaaminen vaatii jo sosialistisia uudistuksia". (SKDL — yhteistyöjärjestö — kommunistit, *(Kansan Uutiset 16. 2. 1970)*.

23 a. Tästä "poliittisen ja taloudellisen vallan" epämarxilaisesta teoriasta ks. Timo Kyntäjä, Kivistö valtio-oppineena, *Soihtu 6/72*,

24. Eräänä perusteluna sosialistiselle tavoitteelle SKDL:n ohjelmassa on esitetty väite, jonka mukaan jo vuoden 1949 ohjelmassa asetettiin sosialismi tavoitteeksi .Näin esimerkiksi Jorma Hentilä toteaa, että vuoden 1949 ohjelman viimeisen lauseen vaatimus "kapitalismin riistosta vapaan... Suomen luomiseksi" merkitsee samaa kuin tavoite "sosialistinen Suomi. Vuoden 1967 ohjelmassa tämä käänteinen ilmaisu on muuttunut selväkieliseksi tavoitteeksi pyrkiä kohti sosialistista yhteiskuntajärjestelmää". (Kuinka pitkälle SKDL tähtää?, *(Kansan Uutiset 15. 5. 1971)*. Samoin päättelee Aimo Haapanen *(Rivit 1/73)*. Hentilälle ja Haapaselle on huomautettava, että tunnus "riistosta vapaan Suomen luomiseksi" on myönteinen kannanotto työtätekevien taloudellisten, sosiaalisten, sivistyksellisten yms. olojen parantamisen puolesta, jonka hyväksyvät kommunistit, sosialistit, demokraatit ja kaikki vähääkään edistykselliset ihmiset. Tunnus "sosialismi" sen sijaan on pelkästään erilaisten sosialististen voimien omaisuutta, jonka avulla ei tämän hetkisessä yhteiskunnallisessa taistelussa koota erilaisia antimonopolistisia voimia kuten SKDL:n tulisi tehdä.

Haapanen lisää vielä: "(Sosialismin) huomiotta jättäminen nykyaikaisen edistyksellisen yhteistyöjärjestön ohjelmassa olisi sokeutta jopa itsepetosta". Aivan oikein, mutta millä tavalla sosialismi olisi

SKDL:n erillisohjelmienkin laadinnassa on viime aikoina ilmennyt samanlainen pyrkimys ”yleissosialistiseen” ohjelmointiin.[25]

B. Jäsenpohja

Kun SKDL:n aikaisempaa demokraattista jäsenpohjaa alkaa rajoittaa sosialistisen tavoitteen asettaminen, niin tämän kanssa ristiriitaisesti (joskin SKDL:n aitoa luonnetta vastaavasti) uusi ohjelma kuitenkin edelleen ilmoittaa, että SKDL:n piirissä ”toimii... kommunisteja, sosialisteja ja muita edistyksellisesti ajattelevia kansalaisia”. Mistä tällainen ristiriita johtuu?

Ristiriidan konkreettisena sisältönä on ohjelman ”uudistamisen” jääminen puolitiehen. Mutta ohjelman hyväksymisen jälkeen on ”puolinaisuutta” yritetty paikata tuomalla SKDL eri yhteyksissä esiin pelkästään kommunistien ja sosialistien järjestönä.[26]

Sääntöihin tämä jäsenpohjan kavennus vietiin ”uudistajien” toimesta IX liittokokouksessa vuonna 1970, jol-

---

ohjelmassa otettava huomioon? Eivätkö esimerkiksi Teiniliitto tai Rauhanpuolustajat ole Haapasen mielestä ”nykyaikaisia, edistyksellisiä yhteistyöjärjestöjä”, kun kumpikaan niistä ei ohjelmassaan esitä yleisenä tavoitteenaan sosialismia. Ovatko nämä järjestöt syyllistyneet ”sokeuteen, jopa itsepetokseen”, kun ne ovat ratkaisseet Haapasen edellyttämän ”huomioonottamisen” esittämällä konkreettisia rauhaa ja demokratiaa johdonmukaisesti edistäviä vaatimuksia, joiden takana on ihmisiä kommunisteista edistyksellisiin porvareihin saakka.

25. Mm. SKDL:n liittoneuvoston 10. liittokokousta varten laatima *poliittisen asaikirjan luonnos* pohtii tämän hetken demokratian puolesta käytävän taistelun yhteyttä ja osuutta sosialismiin siirtymisessä. On luonnollista, että pohdinta ei voi muodostua kovin vetovoimaiseksi, vaan päinvastoin karkoittavaksi sellaisten demokraattisten voimien suhteen, jotka kannattavat demokraattisia uudistuksia, mutta eivät vielä näe tarpeelliseksi tai edes oikeaksi tähdätä sosialismiin Suomessa.

26. Esim.: ”...ohjelmassa korostetaan demokratian toteuttamisen olevan täydellisimmin mahdollista vasta sosialismissa, mikä nähdään SKDL:n eri osapuolia yhdistävänä tavoitteena (Aimo Haapanen, *Kansan Uutiset 29. 10. 1970)*; ”...uusi ohjelma (vuoden 1967 periaateohjelma) korostaa SKDL:n luonnetta erilaisten sosialististen voimien yhteistyöliittona...” (Jorma Hentilä, *Satakunnan Työ 15. 6. 1967)*; ”SKDL on sosialistien ja kommunistien yhteistyöjärjestö” (70 vasemmistososialistin yhteinen julkilausuma, *Kansan Uutiset 8. 3. 1970)*. SKDL:n ohjelmassa asetetun tavoitteen ja jäsenpohjaa koskevan määritelmän välistä ristiriitaa on yritetty sovitella eklektiikalla: ”Se seikka ,että SKDL tällä tavoin julistaa olevansa korostetusti sosialististen voimien yhteistyöjärjestö, löytää ohjelmassa rinnakkaiskorostuksena myös muiden edistyksellisten voimien osuuden toteamisen...”. (Aimo Haapanen, em. kirjoitus). Johdonmukaisesta ohjelmasta ei kuitenkaan pitäisi löytyä tällaisia ”korostuksia” ja ”rinnakkaiskorostuksia”, vaan sen kannalta kysymys on virheistä ja sisäisistä ristiriidoista.

loin liiton jäsenyyden ehdoksi tuli sen periaateohjelman hyväksyminen sosialistisine tavoitteineen — aiemmissa säännöissä edellytettiin ainoastaan liiton demokraattisten periaatteiden hyväksymistä. Ei ole vailla tiettyä ironiaa, että samaiset "uudistajat" yrittivät edellisessä, VIII liittokokouksessa vuonna 1967 saada voimaan säännöt, joiden mukaan liiton *korkeimpiin elimiin* olisi voitu valita *SKDL:n jäsenyyttä vailla olevia henkilöitä*. Tämä esitys torjuttiin.

Kun jäsenpohjan rajaaminen säännöissä sosialisteihin suuntautuu ensikädessä SKDL:n demokraattista politiikkaa kannattavia ei-sosialisteja vastaan, kommunistien jäseneksipääsyä on eräillä paikkakunnilla pyritty rajoittamaan jäsenanomusten käsittelyvaiheessa. "Uudistusliikkeen" hallitsemiin SKDL:n järjestöihin on joidenkin SKP:n jäsenten ja SKP:n linjaa kannattavien henkilöiden ollut paikoin jopa mahdotonta päästä jäseneksi[27], mikä varsin räikeästi paljastaa pyrkimyksen tehdä loppu SKDL:sta kommunistien, sosialistien ja muiden edistyksellisten voimien yhteistyöjärjestönä.

C. Yhteistoiminnan menettelytavat

SKDL:n järjestöluonteen toisen puolen — edellä on käsitelty toista puolta: demokraattinen vai sosialistinen? — muodostaa kysymys: yhteistoimintajärjestö vai puolue? Yhteistoimintaluonteeseen kuuluu yhteistoiminnan nojautuminen eri antimonopolististen luokkien ja luokkakerrostumien, erilaisista aatteellisista ja yhteiskunnallisista lähtökohdista määrittelemiin yhteisiin, konkreettisiin poliittisiin tavoitteisiin. Tämän lisäksi siihen kuuluu olennaisesti sellaisten yhteistoimintaosapuolten välisten menettelytapojen noudattaminen, jotka mahdollistavat

---

Esiintyy myös muunlaista ohjelmassa oikein muotoillun demokraattisen jäsenpohjan väkinäisiä "sosialisoimis"pyrkimyksiä: "... (SKDL:stä) hahmottui lähinnä perinteisestä sosialidemokratiasta — pienviljelijöiden keskuudessa maalaisliittolaisuudesta — vasemmalle olevia voimia kokoava järjestö" (Jorma Hentilä, *Kansan Uutiset 6. 5. 1971)*; "... (SKDL) on nykyisinkin ensisijaisesti sosialidemokraattisesta puolueesta vasemmalla olevien voimien yhteistyöjärjestö" (Erkki Rautee, *Kansan Uutiset 15. 12. 1970)*; "... liiton muodostavat erilaisen ideologian omaksuneet vasemmistovoimat" (Erkki Rautee, *Rivit 1/73)*. Mikä on yhteistä näille todisteluille? Se on liiton jäsen- ja kannattajapohjan rajoittaminen pyrkimällä "unohtamaan" demokraattiset ja ei-sosialistiset jäsenet ja uusien tällaisten jäsenien mahdollisuus. Ei-sosialististen jäsenten ohjaaminen muiden poliittisten voimien vaikutuspiiriin, mihin myös koko porvarillinen propaganda pyrkii.

27. Esim. Uudellamaalla useilla paikkakunnilla.

laajan rintaman muodostumisen. On selvää, että minkään osapuolen syrjintä ei voi kuulua näihin menettelytapoihin, koska se tekee mahdottomaksi toimintayhtenäisyyden luomisen.

"Uudistusliikkeen" toiminnan myötä tämä SKDL:n yhteistoimintaluonteen ja etenemisen kannalta välttämätön periaate on avoimesti hylätty. Tämä on ilmentynyt ainakin seuraavasti.

Säännöt. "Uudistajien" suuri harppaus sääntöjen alalla on vuonna 1972 tehty SKDL:n kunnallisjärjestöjen kokousten edustusperiaatteiden muutos. Käyttäen hyväkseen v. 1958 liitto- ja piirikokousten edustusperiaatteiden muutoksen tarjoamia perusteluja "uudistettiin" kunnallisjärjestöjen mallisäännöt siten, että kunnallisjärjestöjen kokouksiin SKDL:n perusjärjestöt saavat valtuuttaa yhden edustajan alkavaa 10 jäsentä kohti ja yhteisöjäsenten perusjärjestöt yhden edustajan alkavaa 40 jäsentä kohti. Aikaisemmin toimittiin yhtäläisten edustusoikeuksien pohjalta. Kysymyksessä on laskelmointi "uudistajien" SKDL:n perusjärjestöissä omaamalla kannatuksella.

Yhteistoimintaelinten kokoukset. Sääntöjen muuttelu ja jäseneksi hyväksymisessä harjoittava syrjintä eivät ole riittäneet "uudistajille". Myös piiri- ja kunnallisjärjestöjen kokousedustajien hyväksymisessä esiintyy yhteistoimintajärjestölle vierasta ryhmätaktista syrjintää: estetään tiettyjä yhteisöjäseniä lähettämästä sääntöjen mukaista edustajamäärää ja samanaikaisesti myönnetään jopa täysin toimintansa lopettaneiden osastojen "edustajille" edustusoikeus.[28] Näin muodostuneissa jäsenistöjen mielipiteitä heikosti vastaavissa kokouksissa tehdään päätöksiä ja suoritetaan henkilövalintoja, jotka syrjivät SKDL:n aitoa luonnetta puolustavia osapuolia.[29]

Lehdistö. Kansandemokraattisen liikkeen eräät lehdet ovat "uudistajien" niissä hankkimien asemien turvin hyökänneet säännöllisesti niitä voimia vastaan, jotka eivät hyväksy "uudistajien" ohjelmaa, politiikkaa ja menettelytapoja. Kuvaan luonnollisesti kuuluu hyökkäyksen koh-

---

28. Esim. SKDL:n Helsingin, Uudenmaan ja Turun piirijärjestöissä.
29. Esim. SKDL:n Helsingin ja Uudenmaan piiritoimikuntien valinnassa on jäsenistön mielipide syrjäytetty. Päätöksenteon "uudistamisen" alalla SKDL:n liittoneuvosto otti pitkän askeleen kohti puoluemaisia menettelytapoja puuttuessaan 10. 6. 1972 yhteisöjäsenen, SOL:n sisäisiin asioihin (ks. Juhani Ruotsalo, Likvidaattorit liikkeellä, *Soihtu 4/72*, ss. 104—105). Yhä yleisemmäksi on käynyt yhteistoimintajärjestölle vieras päätösten tekeminen äänestysmenettelyn kautta. Ks. myös alaviite 34.

teena olevien osapuolten kannanottojen ja kirjoitusten boikotointi.[30]

Talous. "Uudistajien SKDL:n päättävissä elimissä harjoittaman politiikan tuloksena SKDL:n mm. puoluetukena saamia varoja ei jaeta tasapuolisesti SKDL:n eri osapuolten kesken, vaan osa kansandemokraattista liikettä on jätetty kokonaan vaille tukea.[31]

D. Organisaatio ja johtotyö

Yhteistyöjärjestön organisaatiolle ja johtotyölle on ominaista organisaation rakentuminen pääasiassa yhteisöjäsenten organisaation varaan ja johtotyön järjestäminen siten, että johtoelimet eivät tee päätöksiä vastoin minkään yhteisöjäsenen mielipidettä ja etua millään organisaatitasolla.

SKDL:n eri osapuolten kesken sovittiin välittömästi liiton perustamisen yhteydessä, että sille luodaan oma perusjärjestöverkosto, mihin sysäyksen antoi useiden SDP:n perusosastojen liittyminen SKDL:on. Tähän ratkaisuun eittämättä kätkeytyi eräs SKDL:n puolueluontoisen kehityksen siemen, joka saattoi ruveta itämään olosuhteissa, joissa jollakin SKDL:n osapuolella olisi halu käyttää SKDL:n omaa perustason organisaatiota muita osapuolia vastaan. Nämä olosuhteet loi "uudistusliikkeen" eteneminen.

Muuttaakseen SKDL:n organisaation omaksi järjestökseen "uudistajat" ovat viime vuosina "kehittäneet" SKDL:n perusverkostoa yhteistyöjärjestöluonteen vastaisesti. Vakavimpina ilmiöinä näissä pyrkimyksissä on SKDL:n perusjärjestöjen perustaminen keskuksesta käsin sinne, missä jo toimii yhteisöjäsenten — lähinnä SKP:n ja SOL:n — perusjärjestöjä. Kun näiden SKDL:n perusjärjestöjen ohjenuorana on "uudistusliikkeen" pikkuporvarillisen sosialismin ideologia ja sen vaikutuksen laajentaminen, on uusista perusjärjestöistä muodostunut yhteisöjäsenten perusjärjestöjen kanssa *kilpailevia* ja niitä *vastaan* toimivia yksikköjä.[32]

30. Esim. SOL:n osana on ollut tämä kohtelu Kansan Uutisissa (ks. Ruotsalo em. Soihtu 4/72, ss. 105—106).

31. Esim. Tiedonantaja ja Hämeen Yhteistyö eivät ole saaneet keskusjärjestöltä taloudellista tukea, ei myöskään SOL, jolle SKDL:n 9. liittokokouksessa jopa päätettiin osoittaa taloudellista tukea, mutta "uudistajat" ovat käytännössä toimineet vastoin liittokokouksen kantaa.

32. Niiden perustamisen perusteeksi on esitetty kaksi näkökohtaa: niitä on "ollut aikaisemminkin" ja toiseksi "tätä kautta laajennetaan kansandemokraattisen liikkeen kokonaisvaikutusta". Vuonna

Missä "uudistajien" vaikutusvalta on ollut riittävä myös eri tasoisista johtoelimistä kunnissa ja piireissä on muodostettu yhteisöjäsenten mielipiteistä piittaamattomia, niiden kanssa kilpailevia ja niitä vastaan toimivia johtoelimiä.[33] Myös liiton tasolla on suoritettu yhteisöjäseniä loukkaavia toimenpiteitä.[34]

"Uudistusliike" ja SKP:n 22. 1. 1967 päätöslauselma

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että edellä esitellyt "uudistajien" aikaansaamat ilmiöt ovat avoimessa ristiriidassa SKP:n keskuskomitean 22. 1. 1967 hyväksymän järjestöpoliittisen päätöslauselman kanssa, jonka SKP:n ylimääräinen ja 16. edustajakokous vahvisti, ja jolle myös SOL:n 8. liittokokous on antanut tukensa.

Kun päätöslauselma edellyttää SKDL:n kehittämistä "laajana yhteistoimintajärjestönä", on "uudistajien" ajamana SKDL:n ohjelmaan ja sääntöihin asetettu laajuutta rajoittava sosialistinen tavoite, mitä ennen muuta eräiden SKDL:n lehtien jatkuva kirjoittelu SKDL:sta ainoastaan kommunistien ja sosialistien järjestönä täydentää.

Kun päätöslauselma vaatii, että "on pyrittävä tekemään mahdolliseksi uusien sosialististen ja ei-sosialististen ryhmien ja järjestöjen yhteistoiminta kommunistien kanssa SKDL:n puitteissa", ovat "uudistajat" ryhtyneet

---

1964 ammattialojen yhdistyksiä oli 18, joista 11 viran- ja toimenhaltijoiden yhdistystä *(SKDL:n toimintakertomus VI ja VII liittokokouksen väliseltä ajalta)*. Jorma Hentilän tekemän yhteenvedon mukaan 20. 11. 1972 ammattiala- ja työpaikkayhdistyksiä oli 66, joista suurin osa eri teollisuusaloilla; viran ja toimenhaltijoiden yhdistyksiä oli 3. Kun ottaa huomioon, että valtaosa ao. järjestöistä on perustettu aivan viime aikoina ja "uudistusliikkeen" johdosta käsin, on kyseessä *uusi ilmiö,* joka sitä paitsi on *nopeasti laajenemassa.* Puhe kansandemokraattisen liikkeen vaikutuksen laajentamisesta on osoittautunut useilla työpaikoilla mm. Turussa tyhjäksi, koska SKDL:n järjestöjen toiminta on yksinomaisesti suuntautunut toimivaa SKP:n osastoa vastaan (ks. esim. Tiedonantaja 30. 1. 1973). Periaatteellisesti kysymys on selvä: kommunistisen puolueen marxilais-leniniläisten osastojen rinnalla työväenluokan keskuudessa ei tarvita poliittisia yhteistoimintajärjestöjä. Korkeakouluissa tapahtuneesta SKDL:n perusjärjestöjen perustamisesta katso Ruotsalo em., Soihtu 4/72, ss. 111—112.

33. Esim. SKDL:n Uudenmaan ja Turun piiritoimikunnat toimivat tällaisina johtoeliminä.

34. Edellä esitettyjen tapausten (ks. alaviitteet 29. ja 31.) lisäksi erityisen vakava oli "uudistajien" SKDL:n johdon kautta läpiajama toimenpide, jolla perustettiin ns. SKDL:n Tampereen toimikunta ja toimisto, joista käsin on johdettu "uudistajien" toimintaa SKDL:n ja SKP:n Pohjois-Hämeen piirijärjestöjä vastaan.

vaikeuttamaan sellaisten henkilöiden jäseneksipääsyä, jotka kommunisteina tai SKP:n linjaa tukevina periaatteellisina demokraatteina eivät hyväksy "uudistajien" linjaa SKDL:ssa.

Kun päätöslauselmassa asetetaan kommunistien velvollisuudeksi pyrkiä aikaansaamaan" SKDL:n järjestörakenteen muutoksia myös väljempien järjestömuotojen suuntaan", "uudistusliikkeen" toimenpitein järjestörakennetta on muutettu puoluesuuntaiseen ahtaampaan ja yhteisöjäseniä vastaan toimivaan suuntaan.

Kun päätöslauselma edellyttää "SKDL:n uudistamista entistä enemmän yhteistoimintajärjestöksi", on sen yhteistoimintaluonnetta olennaisesti vahingoitettu harjoittamalla syrjintää ja yhteisöjäsenten sisäisiin asioihin puuttumista.

Kun päätöslauselmassa katsotaan oikeaksi "SKDL:n sääntöjä tarkistaen muodostaa SKDL:n päättävät elimet keskuksessa ja piireissä siten, että ne entistä enemmän vastaavat yhteistoimintajärjestön luonnetta ja ovat kokoonpantuja SKDL:n ja sen jäsenjärjestöjen valitsemista edustajista", "uudistajat" ovat — missä siihen on ollut tilaisuus — valinneet päättävät elimet jäsenten mielipiteen vastaisesti ja sääntöjen alalla kaventaneet yhteistoimintajärjestöluonnetta.

"Uudistusliikkeen" toiminnan ja menetelmien johdonmukaisena linjana on pyrkimys muodostaa SKDL:sta sellainen *marxismi-leninismin kanssa ristiriidassa olevaan, "uudistajien" omaan sosialistiseen ideologiaan nojaava järjestö, jonka päätöksenteko ja toiminta erkanevat yhä riippumattomimmiksi sen yhteisöjäsenten mielipiteistä ja suuntautuvat niitä vastaan. SKDL:sta on muodostumassa jäsenjärjestöjensä kanssa kilpaileva puolue.*

"Uudistusliikkeen" vaikutus SKDL:n yhteiskunnalliseen merkitykseen

"Uudistajien" taktiikan käyttövoimana on edelleenkin tieteellisen sosialismin hylännyt aaterakennelma ja yhteiskunta-analyysi, joka alunperin törmäsi SKP:ssa puolueen marxilais-leniniläiseen linjaan. Kun virheelliset ideologiset lähtökohdat johtivat heikkouksiin poliittisten tehtävien asettamisessa ja kun "uudistajat" saattoivat SKDL:n kautta toteuttaa omaa poliittista linjaansa, veivät nämä heikkoudet politiikan alalla väistämättä SKDL:n yhteiskunnallisen merkityksen vähenemiseen.

Jo vuoden 1968 kunnallisvaaleissa SKDL:n kannatus romahti alemmas kuin koskaan aiemmin. Tältä tasolta se

ei merkittävästi ole noussut.[35] Myös SKDL:n perusjärjestöjen jäsenmäärä alkoi "uudistajien" tulemisen myötä laskea.[36] On selvää, että nämä määrälliset mittarit osoittavat SKDL:oa kohtaan tunnetun luottamuksen laskua työtätekevien perusjoukoissa, joista liiton kannatus on ollut peräisin.

Tätä kehitystä "uudistajat" ovat tunnetusti pyrkineet pinnallisesti selittämään SKP:n erimielisyyksien vaikutuksella suojatakseen omia asemiaan. Erimielisyydet eivät kuitenkaan ole niin sisällyksettömiä, kuin "uudistajat" ehkä toivoisivat.

Kuten edellä on todettu, SKDL:n kohdalla niissä ei ole ollut kysymys sen vähemmästä kuin liiton periaatteista, poliittisesta linjasta ja järjestöllisestä kehittämisestä. Sitä paitsi erimielisyyksien todellinen syypää löytyy lähempää kuin "uudistajat" haluavat myöntääkään.

Erimielisyyksien *ensimmäinen* ilmaus oli juuri marxismi-leninismiä "uudistamaan" pyrkivän liikkeen muodostuminen. On myös selvää, että jos kommunistisen puolueen periaatteita ja koko sen olemassaoloa uhataan — ja tällaisen uhkan "uudistusliike" vastaansanomattomasti on muodostanut — syntyy tästä marxilais-leniniläisten voimien taholla "erimielisyyttä". Mutta kuka rohkenee tänä päivänä avoimesti syyttää näitä tovereita siitä, että he puoluetta suojellakseen eivät kaihtaneet olla eri mieltä "uudistajien" kanssa. On myös päivänselvää, että erimielisyydet jatkuvat SKP:ssa ja SKDL:ssa siihen saakka kunnes "uudistajat" lopettavat "uudistamisen" ja ryhtyvät tukemaan SKP:n linjaa.

SKP:n erimielisyyksien todellinen vaikutus SKDL:ssa on ollut juuri siinä politiikassa, jota SKP:n päätösten vastaisesti kehittynyt SKDL on "uudistajien" toimesta pantu harjoittamaan. Tämän politiikan *konkreettiset seuraukset työtätekevien elinehdoissa ja oikeuksissa* muodostavat sen tekijän, joka säätelee SKDL:n kannatusta joukkojen keskuudessa — ei SKDL:n sisällä käytävä keskustelu.

Mitä tulee SKDL:n perusjärjestöjen jäsenmäärän laskuun, se koostuu ennen muuta SKP:hen kuulumattomista

---

25. SKDL:n kunnallisvaalitulokset ovat kehittyneet seuraavasti: v. 1964 — 22.0 % (470.000 ääntä), v. 1968 — 16.9 % (383.000), v. 1972 — 17.5 % (432.000). Eduskuntavaalit: v. 1962 — 22.0 % (507.000), v. 1966 — 21.2 % (503.000), v. 1970 — 16.6 % (421.000), v. 1972 — 17.0 % (439.000).

36. Jäsenmäärä on kehittynyt seuraavasti: v. 1957 — 55.500 jäsentä, v. 1960 — 61.000, v. 1963 — 70.500, v. 1966 — 62.500, v. 1969 — 51.500.

jäsenistä eli juuri sellaisista voimista, joiden jäsenyyden perusteena ei ole ollut selkeä sosialistinen tietoisuus, vaan luottamus SKDL:n käytännön toimintaan johdonmukaisesti työtätekevien etuja puolustavana järjestönä.[37] Kun tämä luottamus heikkeni, sitä ei voinut palauttaa "uudistajien" puuhailu sosialistisen ohjelman ja puolueluonteisen järjestökehityksen parissa.

III DEMOKRAATTISENA YHTEISTYÖJÄRJESTÖNÄ SKDL:N EDESSÄ ON LAAJENEVA PERSPEKTIIVI

1960-luvun alkuvuosina ennakoitu monopolien vastaisen liikkeen nousu antoi odottaa itseään vuosikymmenen lopulle saakka. Sen ytimen muodosti työväenluokan joukkokamppailujen voimistuminen tulopolitiikkaa vastaan. Yhteydessä työväenluokan taisteluun kehittyivät demokraattisen liikkeen uudet ilmiöt: joukkomittainen nuoriso- ja opiskelijaliike, sivistyneistön ja kulttuurielämän piirissä esiintyneen käymistilan selkiytyminen ja irtautuminen porvarillisista asenteista jne. Liikkeen laajenemisen ja selkiytymisen myötä sen suunta on kääntynyt kommunistien johdolla yhä selvemmin monopolien ja oikeiston voimistuvaa hyökkäystä vastaan demokraattisen kehityksen edellytysten luomiseksi.

On oleellista huomata, että tämä monopolien vastaisen liikkeen kehitys, luokkataistelun käytäntö paransi edellytyksiä SKP:n ylimääräisessä edustajakokouksessa tapahtuneelle käänteelle marxilais-leniniläisen linjan voimistumisen suuntaan puolueessa, ja että tämän linjan vaikutusvallan kasvu on muodostanut yhä tärkeämmän edellytyksen demokraattisen liikkeen viime aikaiselle etenemiselle. Tämän valossa voidaan myös lähteä arvioimaan sitä, missä määrin "uudistusliikkeen" aikaansaama kehitys SKDL:ssa on tosiasiassa *ehkäissyt* ja *hidastanut* demokraattisen liikkeen kehitystä maassamme ja toisaalta, missä määrin SKDL:n kehityksen suunnan kääntäminen voi avata sille uudet näköalat laajana demokraattisena yhteistyöjärjestönä.

---

37. Tähän jäsenryhmään kuuluneiden jäsenten määrän lasku on vv. 1963—1969 ollut vähintään 25.000: Vuoden 1963 perusjärjestöjen 70.500:sta jäsenestä 14 % kuului samalla johonkin yhteisöjäseneen eli pelkästään SKDL:n perusjärjestöihin kuuluneita oli n. 60.000. Vuonna 1969, jolloin perusjärjestöihin kuului enää 51.500 jäsentä, perusjärjestöjen jäsenistä yksin SKP:hen kuului 26 % (joiden lisäksi tulevat SDNL:n, SNDL:n ja SOL:n jäsenten jäsenyys perusjärjestöissä). Yhteisöjäseniin kuulumattomien SKDL:n jäsenten määräksi voidaan arvioida korkeintaan 35.000.

Ristiriita SKDL:n "uudistussuunnan" ja kommunistisen liikkeen välillä

"Uudistusliikkeen" linjan mukaisesti kehittynyt SKDL on yhä selvemmin kääntynyt kommunistisen liikkeen etenemistä vastaan. Mitään muuta johtopäätöstä ei voi vetää esimerkiksi edellä mainitusta, viime aikoina voimistuneesta pyrkimyksestä perustaa SKDL:n työpaikkaosastoja sellaisiin teollisuuslaitoksiin, joissa jo on olemassa SKP:n työpaikkaosasto. Tällä työväenluokan yhtenäisimmän ja tietoisimman osan, teollisuusproletariaatin keskuudessa tehtävällä "organisaatiotyöllä" ei voi olla mitään tekemistä luokkien ja luokkakerrosten välisen yhteistyön edistämisen kanssa. Kysymys voi yksinomaan olla — ja tämä on avoimesti paljastunut mm. monissa viime aikaisissa luottamusmiesvaaleissa — SKP:n osastoja vastaan toimivista, niiden kanssa kilpailevista, kommunistisen liikkeen vaikutusta heikentävistä järjestöistä. Yhtä vähän SKDL:n "uudistajien" tarjoama pikkuporvarillinen sosialismi voi muodostaa perspektiiviä demokraattisen nuoriso- ja opiskelijaliikkeen valistuneimmalle osalle, joka on jo liittynyt puolueeseen tai parhaillaan lähestymässä sitä. Juuri taistelu revisionistisia ja reformistisia näkemyksiä vastaan on ollut ehdoton edellytys marxilais-leniniläisen nuorisoliikkeen etenemiselle ja sen joukkojen keskuudessa saavuttaman vaikutusvallan nopealle kasvulle. Pyrkimys kanavoida työläisnuoriso- ja koululaisliikkeen nousu "kansandemokraattisen" järjestömuodon puitteisiin on tuomittu epäonnistumaan, mutta väliaikaisesti se ehkäisee liikkeen kehitystä ja kärjistää marxilais-leniniläisen ja epämääräisen sosialistisen linjan välisen ristiriidan äärimmilleen. Samaten Sosialistista Opiskelijaliittoa vastaan suunnattu likvidaatiohyökkäys [38] on voimistunut sitä mukaa kun SOL irtautui "uudistusliikkeen" apuelimen tehtävistä marxilais-leniniläisen linjansa pohjalta johtamaan demokraattista opiskelijaliikettä. Mutta SOL:n linjan oikeus ja "kansandemokraattisten" oppositiojärjestöjen vararikko on jo käytännössä saanut niin pätevän vahvistuksen, ettei paluuta taaksepäin enää ole.

Ristiriita SKDL:n "uudistussuunnan" ja demokraattisen liikkeen välillä

Yhtä johdonmukaista on pikkuporvarillisen sosialismin tarjoaman reseptin kehnous demokraattisen liikkeen etenemisen vaatimusten kannalta.

38. Ks. *Soihtu 4/72*, ss. 86—119.

Vielä saatavana:

Soihtu 1/72

Juhani Artto, Olli Perheentupa: Sivistyneistön historiallinen kehitys edistykselliseksi voimaksi; Erkki Susi: ASS ja Soihtu 30-luvulla — Työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman puolesta; Juhani Ruotsalo, Kari Toikka: Opiskelijaliike ja SOL; Tiedonantaja: Ylimääräisen edustajakokouksen päätökset 16. edustajakokouksen pohjaksi.

Soihtu 2/72

Yrjö Engeström: SOL:n lähiajan tehtävät taistelussa demokraattisen korkeakoulupolitiikan puolesta; E. Hmelnitskaja: Valtiomonopolistisen kapitalismin historiallinen paikka; Wolfgang Fritsch: Valtiontalouden ja valtiollisen sektorin merkityksestä Suomen taloudessa; Johan Storgårds: Poliittisesta suhdanteesta.

Soihtu 3/72

Reijo Kalmakurki, Jyrki Oranen, Unto Kanerva: Toverit! Lujittakaamme SOLn eheyttä ja voimaa tieteellisen sosialismin perustalla; Juhani Ruotsalo: Johdanto SOL:n järjestöluonnetta käsittelevään päätöslauselmaan; SOL:n 8. liittokokouksen päätöslauselma: Sosialistinen Opiskelijaliitto — opiskelijoiden ja sivistyneistön marxilais-leniniläinen joukkojärjestö; Thomas Scheffler: Rauhanomainen rinnakkainolo ja luokkataistelu; Seppo Kanerva: Euroopan turvallisuudesta; Jukka-Pekka Takala: Dimitrov ja kansanrintama.

Soihtu 4/72

Antti Kasvio: Valtiomonopolistinen kapitalismi Suomessa — aineistoa tutkimustyötä varten; Yrjö Engeström, Reijo Miettinen, Juhani Solantaus: Korkeakoulukamppailun peruskysymykset I, Juhani Ruotsalo: Likvidaattorit liikkeellä — mutta hyökkäykset eivät pysäytä SOL:n etenemistä!

Soihtu 5/72

Urho Jokinen: SDP ja työväen yhteistoiminta; Reijo Miettinen: Chile — vallankumous etenee; Yrjö Engeström, Reijo Miettinen, Juhani Solantaus: Korkeakoulukamppailun peruskysymykset II.

Loppuunmyyty:

Soihtu 6/72

V. Nikiforov: Neuvostoliitto: 50 vuotta johdonmukaista taistelua imperialismia vastaan; J. J. Olsevitsh, V. D. Sikora, V. N. Zhukov: "Sosiaalikapitalismin" teoria — suuri harppaus tieteestä utopiaan; Horst Rennhack: Indokiinan sota ja USAn yhteiskuntakriisi; Timo Kyntäjä: Kivistö valtio-oppineena.

Lisäksi keskustelua, raportteja, kommentteja, kirja-arvostelua ja -esittelyä, aikakauslehtien käsittelyä, dokumentteja, poliittisia asiakirjoja.

Tilaukset postiennakolla osoitteesta SOL, Simonkatu 8 pihaporras, 00100 Helsinki 10.
Irtonumero 3 mk.

Ensinnäkin ”uudistusliikkeen” hyökkäys SKDL:ssa on sitonut sen yhteisöjäsenten voimavaroja kansandemokraattisen liikkeen sisäiseen kamppailuun, mikä on rajoittanut niiden mahdollisuuksia suorittaa poliittista päätehtäväänsä.

Tämä käy havainnollisesti ilmi SKP:n aseman kehityksestä monopolien vastaisen taistelun johtajana. Ensimmäinen kollektiivinen arvio Suomen valtiomonopolistisesta kapitalismista ja sen vastaisen kamppailun tehtävistä suoritettiin SKP:n 12. edustajakokouksessa vuonna 1960,[39] mikä muodosti pohjan ohjelmallisen työn etenemiselle. 14. edustajakokouksen vuonna 1966 hyväksymää lähiajan talouspoliittista ohjelmaa[40] voidaan pitää parhaana demokraattisena taisteluohjelmana, mitä SKP on tähän mennessä esittänyt. Tämän jälkeen ohjelmallisessa työssä on ”uudistusliikkeen” vaikutuksesta havaittavissa selvä käänne. Ei ole yllättävää, että vaikka ”uudistusliike” pyrki keinottelemaan valtiomonopolistisen kapitalismin uusilla ilmiöillä ja vaikka se sai riveihinsä uutta sivistyneistöä, konkreettinen marxilais-leniniläinen tutkimustyö sai väistyä syrjään marxismi-leninismin teoreettisten perusteiden ”uudistamisen” tieltä. Yhtä vähän yllättävää on se, että demokraattisen liikkeen nykyisen kehitysvaiheen polttavasti edellyttämä tutkimus- ja ohjelmatyö on vasta viime aikoina lähtenyt voimakkaasti käyntiin puolueen luokkakantaisten voimien ja Sosialistisen Opiskelijaliiton jäsenten toimesta.[41]

Samoin voidaan oikeutetusti kysyä, mikä on ollut ”uudistajien panos esimerkiksi opiskelijaliikkeen kehitysmahdollisuuksien realisoimisessa. Loppuvuodesta 1968 alkaneen joukkomittaisen liikkeen *purkauksenomaisuus* merkitsee sitä, että johdonmukaisen demokraattisen politiikan edellytykset opiskelijajoukkojen keskuudessa olivat jo pitkälle kypsymässä. Puuttui vain poliittinen voima, joka olisi kyennyt esittämään liikkeelle ohjelman ja muodostamaan sen johdon. SOL oli tällöin vielä joukoista ja niiden tarpeista riippumaton SKDL:n sisäiseen vaikuttamiseen keskittynyt ”uudistusliikkeen” työväline. SOL:n nykyinen johtava asema demokraattisessa opiskelijaliikkeessä on ollut välttämätön edellytys tämän liikkeen viime aikaiselle lujittumiselle ja toiminnalliselle nousulle. SOL:n kehitys taas on liittynyt erottamattomasti sen

---

39. Suomen kapitalismin kehityspiirteistä, SKP:n keskuskomitean valmistama aineisto XII edustajakokoukselle, *SKP:n XII edustajakokous*, Helsinki 1960, ss. 139—147.
40. *Suomen Kommunistisen Puolueen lähiajan talouspoliittinen ohjelma*, painettu kirjanen.
41. Sosialistisen Opiskelijaliiton organisoimasta tutkimustoiminnasta, ks. Soihtu 1/73, ss. 86—88.

irtautumiseen "uudistusliikkeestä", sen marxilais-leniniläisen linjan ja oikean demokraattisen taistelun teorian muotoutumiseen. Kuten todettiin tämä kehitys on tapahtunut paitsi vailla SKDL:n poliittista, järjestöllistä ja taloudellista tukea myös voimistuvan hyökkäyksen alaisena. Tämän vuoksi opiskelijaliikkeen kehitys — niin loistavaa kuin se on ollutkin — ei ole varmastikaan ollut niin nopeaa kuin olisi ollut mahdollista.

Toiseksi SKDL:n perusjärjestöt eivät muodosta niin laajaa demokraattista organisaatiota kuin objektiivisesti katsoen voisi olla. "Uudistajien" politiikan epäjohdonmukaisuus suhteessa työtätekevien elinetujen puolustamiseen, demokratian kavennuspyrkimysten torjumiseen, kansainvälisiin kysymyksiin jne.[42] on, kuten edellä todettiin, supistanut voimakkaasti SKDL:n perusjärjestöjen jäsenmäärää. Samoin (pikkuporvarillisen) sosialismin kannatuksen ujuttaminen jäsenkriteereihin ja järjestöpolitiikan epädemokraattiset menettelytavat eivät ole voineet olla vaikuttamatta siihen, että SKDL:n merkitys demokraattisen liikkeen kannalta on voimakkaasti vähentynyt.

Kolmanneksi edellä todettu SKDL:n kannatuksen lasku "uudistusliikkeen" epäjohdonmukaisen politiikan seurauksena on luonnollisesti koitunut oikeisto-, keskustalais- ja oikeistososialidemokraattisten ryhmien hyväksi. Kuitenkin kannatuksen laskun pysähtyminen vuoden 1970 eduskuntavaaleissa ja lievän nousutendenssin alku vuoden 1972 eduskunta- ja kunnallisvaaleissa on "uudistajien" taholla yritetty laskea SKDL:n "uudistamisen" ansioksi. Totuus on kuitenkin päinvastainen.

Politiikan ja ideologian alalla juuri marxilais-leniniläisten voimien eteneminen on luonut edellytyksiä johdonmukaiselle taistelulle demokratian puolesta ja terävämmälle kamppailulle demokraattista liikettä vahingoittavia revisionistisia, pikkuporvarillisen sosialismin ja oikeistososialidemokratian ideologeja vastaan. Erityisen kirkkaasti tätä todistavat nuoriso- ja opiskelijaliikkeen piirissä tapahtuneet kannatuksen muutokset: Kouluissa ja korkeakouluissa SKDL:n kannatus oli vielä 1960-luvun lopulla vain muutamia prosentteja — syksyllä 1972 ylioppilaskuntien vaaleissa SKDL:ään kuu-

---

42. "Uudistajien" poliittinen horjuvuus on ilmennyt vakavalla tavalla mm. tulopolitiikan hyväksymisenä 1960-luvun lopulla ja edelleenkin esiintyvänä pyrkimyksenä kieltäytyä selkeästä tulopolitiikan vastaisesta kannasta myös käytännössä, epädemokraattisten virkaehtolakien hyväksymisessä, epäinternationalistisena kantana Tsekkoslovakian kysymyksessä ja haluttomuutena käydä maolaisuudenvastaista taistelua.

luvien kannatus oli noin 24 % ja helmikuussa 1973 kouluneuvostovaaleissa noin 21 %. Kun tämä jyrkkä kannatuksen kasvu on koitunut noin 90 %:sesti SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen linjaa ja SKDL:n aitoa yhteistyöjärjestöluonnetta puolustavien voimien hyväksi, ei kysymys voi olla mistään satunnaisista tekijöistä, vaan oikeasta poliittisesta ja toiminnallisesta linjasta. Lisäksi on huomattava, että SKP:n linjan kannalla olevien tovereiden nuorison keskuudessa suorittama työ on nostanut SKDL:n kannatuksen selvästi korkeammalle tasolle kuin sen kokonaiskannatus. Ja tämä vielä oppi- ja korkeakouluissa, jotka ovat olleet eräitä taantumuksen tärkeimpiä linnakkeita.

Näiden esimerkkien valossa puhe "uudistuslinjan" positiivisesta vaikutuksesta SKDL:n kannatuksen lievään nousuun paljastuu kestämättömäksi. Kysymys on asetettava näin: miten paljon nopeampaa SKDL:n kannatuksen kasvu olisikaan, ellei "uudistusliike" ehkäisisi SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen linjan vaikutuksen leviämistä joukkojen keskuuteen?

Neljänneksi: SKDL:n nykyinen kehityssuuntaus ei tarjoa kovin houkuttelevia näköaloja lähivuosina todennäköisesti syntyville uusille demokraattisille, sosialistisille tai marxilais-leniniläisille järjestöille, mikäli nämä haluaisivat itsenäisyytensä säilyttäen pyrkiä SKDL:n puitteissa tasaveroiseen yhteistyöhön kommunistien ja muiden edistyksellisten voimien kanssa. On todennäköistä, että "uudistuslinjan" näkemyksistä poikkeava uusi jäsenjärjestö joutuisi välittömästi samanlaisen syrjinnän kohteeksi kuin esimerkiksi SOL tällä hetkellä.

Kaiken kaikkiaan "uudistusliikkeen" todellista roolia leimaa yhä enemmän ristiriita, joka on kärjistymässä SKDL:n puoluesuuntaisten kehityksen ja vallankumouksellisen ja demokraattisen liikkeen kehitystarpeiden välillä. SKDL on joutumassa vaaralliseen paitsioon: se uhkaa muodostua monopolien vastaisen liikkeen kannalta käyttökelvottomaksi tai suorastaan vahingolliseksi. Sillä on kaksi vaihtoehtoa: *sen on joko muutettava suuntaansa tai demokraattinen liike tulee yhä enemmän kehittymään sen ohitse ja siitä riippumatta.*

SKDL ja monopolien vastainen rintama

Onko mahdollista kehittää SKDL:oa demokraattiseksi, monopolien vastaisten voimien laajaksi yhteistyöjärjestöksi kuten SKP:n 22. 1. 1967 päätöslauselma edellyttää? SKDL:n "uudistuslinjan" edustajat joutuvat luonnolli-

sesti vastaamaan tähänkin kysymykseen kielteisesti puolustautuessaan SKP:n 22. 1. 1967 päätöslauselmaa kannattavien tovereiden arvostelua vastaan. Jorma Hentilä kirjoittaa: "Nämä arvostelijat siis tuntuvat olettavan, että 1970- tai 1980-luvulla onnistuisi se, mikä ei toteutunut toisen maailmansodan jälkeen, eli että ratkaiseva osa keskustaryhmien ja sosialidemokraattien kannattajista olisi mahdollista saada mukaan SKDL:ään järjestöllisesti tai ainakin kannattajiksi ja että lukuisa määrä sosialidemokraattisia ja keskustalaisia järjestöjä olisi valmis liittymään SKDL:ään, mikäli se ei olisi ottanut sosialistisia tavoitteita. Mielestäni tällainen ajatus on epärealistinen eikä vastaa tämän hetken todellista tilannetta... Yhteiskunnallista todellisuutta paremmin vastaava on se käsitys, että yleisdemokraattinen rintama on oleellisesti SKDL:n pohjaa laajempi ja ulottuu pääosaan sosialidemokratiaa ja keskustavoimia ja että SKDL on tämän rintaman tietoisin osa, vasemmistosiipi sekä että voimien tällaiseen ryhmitykseen ei ole lähitulevaisuudessa odotettavissa oleellisia muutoksia. Tällöin SKDL:n erityistehtäväksi tulee laajentaa kapitalistisen järjestelmän puitteissa toteutettavien demokraattisten uudistusten puolesta käytävää taistelua, kohdistumaan myös itse tähän järjestelmään ja sen perusteisiin."[43]

Hentilän mielestä SKDL:n laajeneminen demokraattisten voimien yhteistyöjärjestönä on siis mahdotonta, koska (1) SKDL on tosiasiassa sosialistinen ja koska (2) monopolien vastainen rintama muodostuu SKDL:stä sekä SDP:n ja keskustavoimien pääosasta. Tämän vuoksi "SDP:n ja keskustan järjestöjen" liittyminen SKDL:ään olisi epätodennäköistä vaikka sosialismi ohjelmasta poistettaisiinkin — siis täysin päinvastoin kuin (3) SKDL:n "uudistuslinjan" arvostelijat ovat Hentilän mukaan väittäneet. Tässä on pähkinänkuoressa "uudistusliikkeen" omalaatuinen näkemys monopolien vastaisesta rintamasta ja sen kehityksestä. Mitä tähän on sanottava?

(1) Kuten edellä on osoitettu SKDL:n "sosialistisuus" ja sen "etujoukkorooli" monopolien vastaisessa liikkeessä on pikemminkin "uudistajien" taktinen tavoite ja kiihkeä toive kuin todellisuutta — kommunistisen ja demokraattisen liikkeen kehitystarpeista puhumattakaan. Tästä ei enää sen enempää.

(2) "Uudistusliikkeen" käsitys monopolien vastaisesta rintamasta on äärimmäisen mekanistinen ja pinnallinen. Sen edellytyksiä ja kehitystä ei tarkastella luokkavoimien

43. Jorma Hentilä, Kuinka pitkälle SKDL tähtää?, *Kansan Uutiset 15. 5. 1971.*

muutoksia ja luokkataistelun etenemistä vasten, vaan porvarillisen parlamentin näkökulmasta käsin. "Uudistajien" *lähtökohta* — ja samaa korosti SDP:n puoluesihteeri Kalevi Sorsa puhuessaan niistä edellytyksistä, joita SDP asettaa kommunisteille mahdollisen yhteistyön suhteen — on puoluetason yhteistyössä, vallitsevan puoluerakenteen säilyttämisessä.[44] Hentilän mukaan SKDL lakkasi olemasta demokraattista liikettä yhdistävä järjestö jo perustamisvuosinaan, koska SDP:n ja keskiryhmien kannattajat jäivät sen ulkopuolelle.[45]

Tässä Hentilä kuitenkin erehtyy kahdella tavalla. Ensinnäkin hän "unohtaa" SDP:ssä sodan jälkeen tapahtuneen repeämän SKDL:n suuntaan: entinen puoluesihteeri, kansanedustajia, toista sataa puolueosastoa. Toiseksi — ja tämä on oleellisinta — vuoden 1948 käänne osoittaa päinvastoin vastaansanomattomasti, että SKDL muodosti demokraattisen liikkeen *pääosan* ja että SDP:n ja keskustaryhmien pääosa onnistuttiin eristämään *demokraattisen rintaman ulkopuolelle.*

Hentilän metodilla on myös mahdotonta selittää myöhempää kehitystä. Esimerkiksi TPSL:n muodostuminen on tällä tavoin pakko palauttaa demokraattisen rintaman *sisäisiin henkilökiistoihin,* ei prosessiksi, jossa osa SDP:n jäsenistöä kieltäytyi mukautumasta SDP:n johdon työväenvastaiseen politiikkaan.

Samoin on kaikkea muuta kuin "realistista ja tämän hetken todellista tilannetta vastaavaa" puhua demokraattisen rintaman muodostumisesta pääasiassa vasemmisto- ja keskusta*puolueiden* tasolta käsin. SDP:n oikeistojohtajat, keskustapuolueiden oikeistojohtajien aktiivisella tuella toimivat parhaillaan aktiivisesti tulopoliittisen kur-

44. Sorsan puheenvuoro on esitetty Jyväskylän Talvessa 1973. "Uudistajien" samaa asiaa koskevan peittelemättömän ilmoituksen on esittänyt Kalevi Kivistö: "Jos pyritään todella tuloksia tuottavaan ja siis laajaan poliittiseen rintamaan edistyksellisten demokraattisten uudistusten suorittamiseksi, on nykyisissä maassamme vallitsevissa oloissa lähdettävä siitä tosiasiasta, että työväenluokkaa ja väliryhmiä edustava väestö on jakautunut useisiin poliittisiin puolueisiin ja että näiden *puolueiden* kokoaminen tähän rintamaan on sen riittävän laajuuden ehdoton edellytys. Syventyessään vasemmisto- ja keskustapuolueiden välinen yhteistyö muodostaisi meidän oloissamme toimivan monopolien vastaisen rintaman". (*Terä 2/72,* s. 14).

45. "Tämä tilanne asiallisesti kirjattiin silloin, kun SKDL solmi SDP:n ja Maalaisliiton kanssa ns. kolmen suuren yhteistyösopimuksen kansanrintamahallituksen ohjelmalliseksi perustaksi. SKDL:stä ei tullut koko suurpääoman vastaista demokraattista rintamaa kattavaa järjestöä, vaan tämän rintaman vasemmistosiipeä yhdistävä liitto". (Jorma Hentilä, Sosialidemokratiasta vasemmalla, *Kansan Uutiset 6. 5. 1971).*

jistamismekanismin kehittämiseksi ja maamme kytkemiseksi EEC:hen. Tässä tilanteessa erittelemätön puhe SDP:stä ja keskustavoimista monopolien vastaisen rintaman osana vain *hämärtää* tämän rintaman pohjana olevan todellisen liikkeen luonnetta ja on karhunpalvelus ennen muuta niitä sosialidemokraatteja ja keskustalaisia kohtaan, jotka vähemmistönä käyvät kamppailua puolueittensa linjan kääntämiseksi demokraattiseen suuntaan.

"Uudistajien" virheellinen näkemys demokraattisesta rintamasta muistuttaa läheisesti sitä näkemystä, joka on esiintynyt opiskelijaliikkeen ja Suomen Ylioppilaskuntien Liiton piirissä ja jonka SOL on päättävästi torjunut.[46] On esiintynyt taipumusta nähdä opiskelijoiden demokraattisten järjestöjen puitteissa tapahtuva yhteistyö poliittisten ryhmien yhteistyön mekaanisena summana. Demokraattinen liike on nähty korostetusti eräänlaisena neuvottelupöytänä, jossa eri ryhmien kesken käydään kauppaa liikkeen linjasta. Tällainen menettelytapa kuitenkin hämärtää sen yhteisen objektiivisen pohjan, jolta demokraattisen liikkeen tulisi lähteä: opiskelijoiden etujen johdonmukainen puolustaminen. Sen sijaan asetetaan yhteistä pohjaa hajottava, opiskelijaliikkeen eri ryhmien erityisetuja korostava näkökulma. Verhoutumalla puheisiin "poliittisesta realistisuudesta" ja "edustavuudesta" tällainen näkökulma johtaa kuitenkin väistämättä pyrkimyksiin jarruttaa yhtenäisen, kunkin ryhmän välittömistä taktisista tarpeista riippumattoman ohjelmallisen ja organisatorisen pohjan kehittämistä ja tekee vaikeaksi laajan ja kestävän toimintayhtenäisyyden saavuttamisen. Tällaiselle pohjalle rakentuvaa "demokraattista liikettä" uhkaa joka hetki ja varsinkin kärjekkäissä taistelutilanteissa halvaantuminen ja pirstoutuminen, jos horjuvia ryhmiä ei velvoita yhteistyöhön mikään muu kuin lyhytaikaiset ryhmätaktiset tarpeet.

Tällaisen virheellisen käsityksen arvostelu ja torjuminen on liittynyt erottamattomasti sen *todellisen* demokraattisen opiskelijaliikkeen voimakkaaseen kehitykseen, joka on rakentunut korkeakoulujen ja opistojen perustasolla käydyssä kamppailussa saavutetusta toimintayhtenäisyydestä. Se on myös ehdoton edellytys, että Suomen Ylioppilaskuntien Liitto voisi kehittyä enemmän tai vähemmän epäjohdonmukaista taktikointia pidemmälle opiskelijoiden demokraattiseksi taistelujärjestöksi.

---

46. Ks. *Demokratian ja tieteen*... em. teos, ss. 48—54 ja Kehittäkäämme opiskelijoiden etujärjestöä SYL:oa demokraattisena joukkojärjestönä, Soihdunkantaja 6/72, s. 12.

Toisin sanoen: jos Hentilän tapaan lähdetään "poliittisen realismin" (lue: porvarillisen parlamentarismin) tasolta, pyyhitään pois se todellinen historian liike, joka suureksi osaksi tapahtuu puoluerakenteesta riippumatta ja selittää tämän pikemminkin kuin päinvastoin. Tuijottaminen puoluerakenteen muuttumattomiin kaavoihin (joissa esiintyvät pikku poikkeukset voidaan tarvittaessa selittää pois erilaisilla eklektisillä tempuilla) tekee epäilemättä varsin työlääksi ymmärtää sitä "ristiriitaa", että *demokraattinen liike on voimakkaasti laajenemassa samaan aikaan kun SDP ja keskustan puolueet tehostavat panostaan valtiomonopolistisen politiikan toteuttajina.* Hentilän historiankäsitys, jonka mukaan se mikä ei ollut mahdollista 1940-luvulla ei ole mahdollista myöskään 1970- ja 1980-luvulla, merkitsee tosiasiassa sitä, että hän on yhtä sokea johdonmukaisen demokraattisen yhteistyöliikkeen muodostumiselle sodan jälkeen kuin sille monopolien vastaisen liikkeen uudelle nousullekin, joka on tapahtumassa kiinteässä yhteydessä kommunistisen liikkeen lujittumiseen SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen linjalla. Tämä historiankäsitys uhkaa irrottaa sen esittäjän yhä enemmän demokraattisesta liikkeestä myös käytännössä.

(3) Mekanistisilla näkemyksillä ei uskottavasti voida torjua muita kuin mekanistisia käsityksiä. Tämän vuoksi Hentilä yrittää saada SKP:n 22. 1. 1967 päätöslauselman kannattajat näyttämään *hölmöiltä:* jos sosialismi poistetaan ohjelmasta niin SDP:n ja keskustapuolueiden jäsenet virtaisivat SKDL:oon. Monopolien vastainen rintama olisi syntynyt!

Mikä on kommunistien näkemys SKDL:n ja monopolien vastaisen rintaman suhteista? Mikä on se todellinen prosessi, jossa demokraattisena yhteistyöjärjestönä kehitettävä SKDL voisi muodostua merkittävän osan monopolien vastaisia voimia organisoivaksi järjestöksi? On päivänselvää, ettei SKDL:n puoluesuuntaisen, "sosialistisen" kehityksen katkaiseminen voi välittömästi muuttaa sen luonnetta. Tällaisen teesin rakentaminen ja "kumoaminen" on ontuva yritys peittää sitä tosiasiaa, että SKDL:n nykyinen suuntaus johtaa väistämättä umpikujaan ja sen kääntäminen on SKDL:n kehityksen kannalta *välttämätön,* ehdoton *alkeis*vaatimus.

On kohtalokasta sokeutta olla näkemättä sitä, että näinä vuosina uudet laajat väestökerrokset ovat astumassa ensimmäistä kertaa mukaan politiikan näyttämölle, ei keskustapuolueiden tai SDP:n politiikan tai edes SKDL:n "uudistusliikkeen" pikkuporvarillisen sosialismin

innostamina, vaan päättäneinä ryhtyä toimintaan uhanalaisten etujensa ja oikeuksiensa puolesta. Nämä ihmiset ovat organisoitavissa johdonmukaisten konkreettisten demokraattisten tavoitteiden taakse. Uusia demokraattisia, sosialistisia ja marxilais-leniniläisiä järjestöjä on muodostunut nuorison, opiskelijoiden, sivistyneistön, toimihenkilöiden ja kulttuurielämän edustajien keskuuteen. Tämä kehitys tulee voimistumaan. Tässä on SKDL:n todellinen vaihtoehto: olla mukana tässä kehityksessä, tukea tätä organisoitumista ja kehittää SKDL:n sisä- ja ulkopuolella olevien järjestöjen välistä yhteistoimintaa demokraattisen ohjelman pohjalta järjestöjen itsenäisyyttä ja tasavertaisuutta kunnioittaen vähitellen yhä laajemmaksi. Tämä ei tietenkään sulje pois yhteistoiminnan rakentamista SDP:n ja keskustapuolueiden kanssa vaan päinvastoin luo edellytyksiä sille, että tällainen yhteistyö on mahdollista rakentaa demokraattisten vaatimusten pohjalle. Juuri SKDL:n kyky organisoida ja vaikuttaa joukkoihin on se voima, joka saa noiden puolueiden johdon entistä tarkemmin kuuntelemaan demokraattisen jäsenistönsä ääntä ja ryhtymään yhteistyöhön — osa johtoa jäsenistöään kunnioittaen, osa asemansa säilyttääkseen. Tämän on loistavasti vahvistanut opiskelija- ja koululaisliikkeessä viime vuosina tapahtunut myrskyisä kehitys.

Mikäli SKDL kehittyisi tähän suuntaan, olisi väistämätöntä, että myös joukkojen suhtautuminen siihen muuttuisi vähitellen. SKDL:n arvovallan nousu demokraattisena yhteistyöjärjestönä ja joukkojen tietoisuuden kasvu luokkataistelun prosessissa — toisaalta taistelun välttämättömyyden oivaltaminen, toisaalta SKDL:n "uudistuslinjan" objektiviisesti ylläpitämän antikommunistisen SKDL-pelon hälveneminen — lähentäisivät uusia monopolien vastaisia voimia SKDL:oon.

Siten SKDL:n ja monopolien vastaisen rintaman suhde ei ole löydettävissä "uudistusliikkeen" virheellisestä vaihtoehdosta: SKDL monopolien vastaisen rintaman sosialistisena "etujoukkona" *tai* SKDL yhtä kuin monopolien vastainen rintama. Luokkataistelun edetessä ja oikean poliittisen linjan vaikutuksen kasvaessa SKDL:lla on kaikki edellytykset kehittyä yhä tärkeämmäksi osaksi monopolien vastaista rintamaa — aina siinä määrin, että se 1940-luvun jälkipuoliskon, 1950-luvun ja 1960-luvun alkupuolen tapaan kattaa *pääosan* suurpääoman vastaisen taistelun subjektiivisista tekijöistä. Tämä edellyttää, että "uudistuslinjalle" pannaan päätepiste ja SKDL:oa ryhdytään kehittämään SKP:n 22. 1. 1967 päätöslauselman pohjalta.

SKDL:n ongelmat ovat ratkaistavissa SKP:n päätösten ja esimerkin pohjalta

Kun yhteistoimintajärjestössä esiintyy erimielisyyksiä järjestön kehittämisen suunnasta ja sen politiikasta, voi ainoana oikeana ratkaisumenetelmänä olla pyrkimys eri osapuolten välisin neuvotteluin paikantaa erimielisyydet ja luoda yhteisen hyväksymisen saava menettely niiden voittamiseksi. Yhteistoimintajärjestössä tällaisen menettelyn tulisi itse asiassa olla säännöllinen, koska jo järjestöluonteesta määräytyy erilaisten näkemysten alituinen uusiutuminen järjestön sisällä.

Kun tällä kerralla on selvästi kysymys poikkeuksellisen vakavista erimielisyyksistä, tulisi neuvottelumenettelyyn kiinnittää erityistä huomiota. Kun erimielisyyksillä sitä paitsi on kiinteä yhteys SKDL:n voimakkaimman osapuolen SKP:n piirissä 1960-luvun alkupuolella syntyneisiin aatteellisiin ja poliittisiin erimielisyyksiin, ja kun kommunistit ovat omassa keskuudessaan ylimääräisessä ja 16. edustajakokouksessa tehneet yksimielisen arvion erimielisyyksiensä luonteesta ja sopineet menettelytavasta niiden voittamiseksi, on luonnollista, että SKDL:n ongelmien ratkaisussa SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päätöksillä ja esimerkillä on tärkeä merkitys. Keskeinen kysymys on SKDL:n kehittäminen SKP:n keskuskomitean 22. 1. 1967 järjestöpoliittisen päätöslauselman pohjalta, jonka ylimääräinen ja 16. edustajakokous vahvistivat ja jolle SKDL:n yhteisöjäsen SOL on 8. liittokokouksensa kannanotossa antanut tukensa.

Tämänhetkisessä tilanteessa on näin ollen olennaista

— paljastaa kaikki SKP:n 22. 1. 1967 päätöslauselmaa vastaan suuntautuvat ratkaisut,

— pyrkiä torjumaan toimenpiteet, joilla entisestään muutettaisiin SKDL:n demokraattista yhteistoimintajärjestöluonnetta,

— etsiä SKP:n päätösten pohjalta uusia ratkaisuja, joilla edistetään SKDL:n kehitystä laajana, erilaisia antimonopolistisia voimia yhdistävänä yhteistoimintajärjestönä.

Tämän mukaisesti olisi pitemmällä tähtäyksellä toimittava seuraavasti:

1. SKDL:n ohjelmissa asetetaan kunkin ajankohdan konkreettiset, demokraattiset vaatimukset ja pidättäydytään esittämästä niissä erilaisten demokraattisten voimien yhteistoimintaa SKDL:n puitteissa rajoittavia ideologisia kannanottoja.

2. SKDL:n sääntöjä olisi kehitettävä eri osapuolten tasaveroisten oikeuksien keskinäisen kunnioituksen pohjalta ennen muuta edustusperiaatteita tarkistamalla ja vahvistamalla eri osapuolten tasavertaiset oikeudet osallistua itsenäisesti nimittämiensä edustajien kautta liiton eri tasoisiin johtoelimiin.

3. SKDL:n päätöksentekomekanismia olisi kehitettävä yhä enemmän eri osapuolten säännöllisten neuvottelujen puitteissa tapahtuvaksi, jolloin yhteistoimintajärjestö SKDL:n toiminnan puitteet määräytyisivät aina eri osapuolten yksimielisyyden laajuuden mukaan.

4. SKDL:n valistus-, julkaisu- ja tiedotustoimintaa tulisi kehittää yhteisesti hyväksyttyjen tavoitteiden pohjalta eikä se siten voisi suuntautua mitään osapuolta vastaan eikä syrjiä mitään osapuolta; liiton johtohenkilöiden ja toimitsijoiden julkisen esiintymisen liiton nimissä tulisi niin ikään rajoittua yhteisesti hyväksyttyjen tavoitteiden puitteisiin.

5. SKDL:n organisaatiota tulisi kehittää ennen muuta nykyisten yhteisöjäsenten organisaatioiden ja mahdollisten uusien yhteisöjäsenten organisaatioiden pohjalta. Liiton perusjärjestöjä ei tule perustaa millekään alueelle tai alalle vastoin minkään yhteisöjäsenen mielipidettä. Erityisesti olisi tutkittava, miten SKDL voisi edistää demokraattisten pienviljelijöiden, maatyöläisten, viran- ja toimenhaltijoiden, perheenemäntien, pienyrittäjien ja muiden sellaisten yhteiskuntaryhmien demokraattista järjestäytymistä, joiden yhteiskunnallinen asema sitä edellyttää ja joiden tämän hetkinen järjestäytyminen on kehittymätöntä.

6. SKDL:n eri osapuolten yhteisen hyväksymisen saaneen toiminnan kustannukset olisi katettava eri osapuolten sopimassa suhteessa ja vastaavasti tulot (ennen muuta lakisääteisesti SKDL:lle määräytyvä puoluetuki) olisi jaettava tasapuolisesti.

7. SKDL:n sihteeristöä ja lehdistöä olisi kehitettävä eri osapuolten yhteisten näkemysten mukaisesti ja niiden piirissä toimivat henkilöt olisi valittava eri osapuolten tasavertaisuutta kunnioittaen.

8. SKDL:n muodostamissa vaaliliitoissa kullakin liiton osapuolella tulisi olla oikeus itsenäisesti asettaa omat ehdokkaansa. Eri osapuolten neuvottelujen kautta olisi kuitenkin pyrittävä saamaan vaaliliiton ehdokaskokoonpano parhaalla tavalla työtätekevien etuja vastaavaksi. Valtiollisiin ja kunnallisiin elimiin valittujen henkilöiden tulisi toimia yhteisesti hyväksyttyjen ohjelmien toteuttamiseksi.

Näiden suuntaviivojen mukaisesti Sosialistinen Opiskelijaliitto on keväällä 1972 tehnyt esityksen SKDL:n muille osapuolille neuvottelujen aloittamiseksi pyrkimyksenä palauttaa SKDL:n demokraattinen yhteistoimintajärjestöluonne. SOL:n 8. liittokokous huhtikuussa 1972 uudisti esityksen ilmaisten tukensa SKP:n 16. edustajakokouksen vahvistamalle puolueen linjalle.

Neuvotteluissa voitaisiin SOL:n käsityksen mukaan SKP:n päätöksiä ja esimerkkiä noudattaen luoda uusia edellytyksiä SKDL:n eri osapuolten keskinäisen luottamuksen paranemiselle ja sellaisten toimenpiteiden hahmottamiselle, joilla turvattaisiin eri osapuolia yhdistävien poliittisten ja menettelytapoja koskevien käsitysten piirin asteittainen laajeneminen.

Sosialistinen Opiskelijaliitto on tässä esitettyjen suuntaviivojen mukaisesti tehnyt 14—15 4. Porissa pidettävälle SKDL:n 10. liittokokoukselle 12 aloitetta, joiden toteuttamisen SOL katsoo parantavan SKDL:n kehitystä sekä osaltaan avaavan laajenevia näköaloja liiton kehitykselle demokraattisena yhteistoimintajärjestönä.

25. 2. 1973

"Nollakasvu" ja ympäristönsuojelu

Yrjö Haila

Kysymys ympäristönsuojelusta on nousemassa tärkeäksi anti-imperialistisen liikkeen taistelukysymykseksi. Kapitalistisissa maissa ympäristön saastuminen on USA:n itseoikeutetusti johtaessa saavuttamassa mittasuhteet, jotka asettavat uhanalaiseksi ihmisten työ- ja elinympäristön ja viime kädessä koko biosfäärin tasapainon. Ympäristön totaalinen tuhoaminen — kuten Vietnamin sota osoittaa — on muodostunut imperialismin aggressiopolitiikan erottamattomaksi osaksi. Ympäristökysymyksestä on muodostumassa maailmanlaajuinen, koko ihmiskuntaa koskettava ongelma — samanlainen ongelma kuin imperialismin aiheuttama ydinsodan uhka.

Ympäristökriisi on osa kapitalismin yleistä kriisiä. Se on osoitus kapitalismin tieteellis-teknisen kumouksen oloissa harppauksenomaisesti yltyvästä kyvyttömyydestä saavuttaa yhteiskunnan ja luonnon sopusointu. Kriisin kärkevyys on siirtänyt sen nopeasti myös ideologisen taistelun polttopisteeseen. Elinympäristön pilaantuminen on kouriintuntuva syytös imperialismia vastaan ja imperialismin on pakko pyrkiä vastaamaan tähän syytökseen. Porvarillisen ideologian tehtävänä on ensinnäkin yrittää häivyttää ympäristökriisin luokkaluonne, sen yhteys kapitalistiseen tuotantotapaan ja ehkäistä kansanjoukkojen kasvava huolestuneisuus ja suuttumus suuntautumasta todelliseen syylliseen, suurpääomaan. Toiseksi imperialismin ideologeille asettuu myös "positiivinen" tehtävä. Suurpääoma on alkanut "vilpittömästi" kiinnostua luonnosta, koska sen käyttökelpoisuus voiton lähteenä uhkaa heikentyä: muun muassa työvoimatavaran uusintamiskustannukset kasvavat elin- ja työympäristön pilaantumisen aiheuttamien haittojen vuoksi. Viime aikoina syntyneiden erilaisten valtiomonopolististen ympäristöohjelmien tehtävä on löytää ratkaisu ympäristökriisin pääoman uusintamista uhkaaviin seurauksiin — sellainen ratkaisu, joka ei asettaisi uhanalaiseksi monopolien valta-asemaa ja jatkuvaa voittojen kasvua.

Tällainen on suppeasti ilmaistuna se historiallinen tilanne, joka porvarillisena ääri-ilmiönään on synnyttänyt kasvavan joukon kovaäänisiä "ekokatastrofia" saarnaavia profeettoja. Näiden teorioissa yhdistyvät toisiinsa voimakas kritiikki kapitalistisen tuotannon haittavaikutuksia kohtaan ja näiden haittavaikutusten todellisen syyn kieltäminen. Ympäristökriisi pyritään selittämään konvergenssiteoriasta käsin, "teollisen yhteiskunnan", "teknologian kehityksen", "tuotannon kasvun" väistämättömänä seurauksena. Radikaaleimpana johtopäätöksenä on vaatimus "nollakasvusta", tuotannon kasvun "pysäyttämisestä".

"Nollakasvuteorian" lähtökohdat on ehkä kaikkein selkeimmin esitetty Massachusetts Institute of Technologyn (MIT, USA) tutkimuksessa "Kasvun rajat", joka viime vuonna ilmestyttyään on tuulen nopeudella omaksuttu koko kapitalistisen maailman ympäristökeskustelussa "viimeisimpänä tieteen sanana". Kirjan (jonka suomenkielisen laitoksen Tammi piakkoin julkaisee) merkitys myös suomalaisessa ympäristökeskustelussa tulee epäilemättä olemaan suuri. Soihdun tässä numerossa julkaistava, DDR-läisessä *IPW-Berichte*-lehdessä ilmestynyt Emil Rechtzieglerin artikkeli on MIT:n tutkimuksen varsin säälimätön kritiikki. Se sisältää myös — joskin yleisellä tasolla — marxilais-leniniläisen johdatuksen tärkeimpiin niistä teemoista, mitä ympäristökeskustelussa viime vuosina on vedetty esiin.

Tässä kirjoituksessa on tarkoituksena lyhyesti käsitellä eräitä "nollakasvuteorian" suomalaisia ilmenemismuotoja. Sitä ennen on kuitenkin syytä luoda katsaus suomalaisen luonnonsuojeluliikkeen kokonaistilanteeseen.

Luonnonsuojeluliike Suomessa

Suomalaisen luonnonsuojeluliikkeen keskeinen järjestö on Suomen Luonnonsuojeluliitto (vuoteen 1970 saakka Suomen Luonnonsuojeluyhdistys). Se perustettiin vuonna 1938. Lähes kolme vuosikymmentä — vuoteen 1965 — se säilyi täysin akateemisena professorien hallitsemana yhdistyksenä, joka piti päätehtävänään luonnonsuojelualueiden ja luonnonmuistomerkkien rauhoittamista.

Järjestön linja muuttui olennaisesti kuusikymmenluvun lopussa. Muutoksen aiheutti erityisesti nuorison piirissä orastanut tietoisuus saasteongelmasta, ihmisen *elinympäristön* pilaantumisesta. (Järjestön lehden "Suomen Luonnon" vanhat vuosikerrat osoittavat sen lähes uskomattoman tosiseikan, että ympäristön saastuminen

"huomattiin" Suomessa vasta lähempänä 60-luvun puoliväliä). Muutos ilmeni yhdistyksessä mm. siten, että professorit pantiin hyllylle ja hallituksen jäsenten keski-ikä laski.

Luonnonsuojeluliikkeen yhteiskunnallisen tietoisuuden kasvu heijastui myös uusien järjestöjen syntymisessä. Orastavan kapitalisminvastaisen tietoisuuden varaan rakentuvana "yhden asian järjestönä" perustettiin "Ympäristökomitea 2000" ja lähinnä liberaalien toimesta "Miljööpoliittinen yhdistys". Molemmat kuitenkin lopahtivat vuosikymmenen vaihteessa. Myös suurpääoman piirissä tehtiin järjestäytymisyritys, mikä kuitenkin keväällä 1970 sammui siihen, että kaavaillun järjestön perustavassa kokouksessa valittu hallitus oli jokseenkin sama kuin Luonnonsuojeluliiton silloinen johto. Oman lukunsa muodostaa ammattihuijari Sven Laine, jonka "Pohjolan luonnonsuojelujärjestö ry." oli yritys keinotella suurpääoman "luonnonsuojelu"intresseillä.

Tällä hetkellä Suomen Luonnonsuojeluliitto (28 paikallisyhdistystä) on koko luonnonsuojeluliikkeen kannalta ehdottomasti keskeisin järjestö. Sen kehitykselle on nähtävissä neljä vaihtoehtoa:

(1) "Vanha luonnonsuojelulinja", joka saavutti niukan voiton syksyllä 1972 pidetyssä liittokokouksessa. Sen edustajat pyrkivät useimmiten hyvin hatarilla ja tunnepohjaisilla argumenteilla torjumaan liiton "politisoitumisen". Muutamien jäsenyhdistysten sisällä tämä taantumus on selvemmin organisoitunut maan- ja metsänomistajia edustaviksi juntiksi. Tämä linja voi johtaa liiton vain pikaiseen umpikujaan: yhteiskunnallisesta kehityksestä piittaamattomaan kukkien ja linnunpesien rauhoittelemiseen.

(2) Toinen mahdollinen kehityssuunta on nähtävissä Ruotsissa. Sikäläisen valtakunnallisen keskusjärjestön jäsenpohja ja asema on vahva, mutta se on muuttunut pelkäksi valtiokoneiston apuelimeksi, josta kaikki demokraattinen vaikuttaminen on kaukana. Lähinnä muotoutumassa olevan valtiomonopolistisen ympäristönsuojeluhallinnon piirissä on meilläkin henkilöitä, jotka eivät mielellään näkisi Luonnonsuojeluliiton kehittyvän toimivaksi joukkojärjestöksi.

(3) Luonnonsuojeluliikkeen halvaantumista merkitsisi se mahdollisuus, että "ideologisten vaihtoehtojen" kehittely veisi etusijan konkreettisten toimintaohjelmien kehittelyltä ja joukkoliikkeen rakentamiselta. Tällainen "nollakasvu"ideologian mukainen vaihtoehto johtaisi väistämättä liikkeen eristymiseen työväenluokasta ja muusta demokraattisesta liikkeestä. Tähän sortuneita

äärivasemmiston ja populismin väliä heilahtelevia ryhmiä on esim. muissa pohjoismaissa ja Yhdysvalloissa. Käytännössä se johtaa liikkeen ajautumiseen valtiomonopolismin "kriittiseksi" lisäkkeeksi.

(4) Luonnonsuojeluliitto voi kehittyä laajaksi joukkojärjestöksi, joka organisoi kaikki ympäristön tuhoutumisesta kärsivät toimintaan demokraattisen ohjelman pohjalta. Mahdollisuudet tämän suuntaiseen kehitykseen ovat hyvät tilapäisistä takaiskuista ja tulevista vaikeuksista huolimatta — siitä pitää huolen ympäristökysymyksen kärjistyminen ja edistyksellisten voimien aktivoituva toiminta. Monet vanhan luonnonsuojelupolvenkin edustajat ovat jo siirtyneet demokraattiseen leiriin. Muutamat jäsenyhdistykset ovat jo viitoittaneet kehitystä organisoimalla perustason toimintaa mm. kaupunginosittain ja solmimalla yhteyksiä muihin demokraattisiin voimiin, mm. ammatilliseen työväenliikkeeseen.

Demokraattinen kehityssuunta edellyttää toisaalta konkreettisen monopolienvastaisen ympäristönsuojeluohjelman luomista ja sen toteuttamiseen perustuvan joukkoliikkeen luomista ja toimintayhtenäisyyden lujittamista kaikkien ympäristönsuojelusta kiinnostuneiden voimien kesken. Toisaalta se edellyttää kamppailua sellaisia ympäristöideologioita vastaan, jotka ympäristökriisillä keinotellen pyrkivät hämärtämään konkreettiset päämäärät ja jarruttamaan liikkeen kehitystä. Voimakkain tämän tapainen kamarifilosofien haara meidänkin maassamme on eri muodoissa esiintyvä "nollakasvu"-ideologia. Poliittisella tasolla se liittyy ennen kaikkea nuorten keskustalaisten, uuspopulistien yhteiskuntateoriaan. Ehkä kirkkaimmin sen perusväittämät — ja samalla perusvirheet — tulevat esiin Seppo Niemelän *Ylioppilaslehdessä* julkaisemassa artikkelissa "Jatkuva taloudellinen kasvu tulee tuhoamaan maapallon".[1]

"Jatkuva taloudellinen kasvu tulee tuhoamaan maapallon"

Niemelä toteaa kirjoituksensa johdannossa: "Taloudellisen kasvun ajatus on niin syvälle iskostunut teollisten yhteiskuntien ihmisten mieliin, että sen hylkäämistä ei ole edes vakavasti esitetty". Jo tämä lyhyt alkulause — jossa konkreettinen ja historiallinen analyysi on syrjäytetty vulgaarilla "teollisen yhteiskunnan ihmisen"

---

1 Seppo Niemelä: Jatkuva taloudellinen kasvu tulee tuhoamaan maapallon. *Ylioppilaslehti* 25/71.

psykologisoinnilla — on *kaksinkertaisesti* virheellinen. Ensinnäkin "taloudellisen kasvun" käsite porvarillisessa kansantaloustieteessä on verraten uusi; varsinaisesti se esitettiin vasta toisen maailmansodan jälkeen. Sen ilmaantumisella on kaksi perussyytä[2]; 30-luvun suuri kriisi, joka pakotti porvarilliset taloustieteilijät kehittämään kansantaloutta kokonaisuutena tarkastelevan käsitejärjestelmän sekä Neuvostoliiton kansantalouden kasvun vakiintuminen pitkäjänteisten taloussuunnitelmien pohjalla. Kuusikymmenluvun vaihteesta lähtien "taloudellisesta kasvusta" muodostui imperialismille yhä tärkeämpi ideologinen väline. Siitä tehtiin iskulause, jolla pyrittiin peittämään kapitalistisen riiston voimistaminen ja järjestelmän avuttomuus kasvavien yhteiskunnallisten ristiriitojen edessä. Toisaalta se toimi propaganda-aseena pyrittäessä ehkäisemään alikehittyneiden maiden irtautumista imperialismin taloudellisesta ja poliittisesta vaikutusvallasta.[3]

Niemelän toinen virhe on tietämättömyys siitä, että porvarillisen taloustieteen piirissä on viime vuosina yhä enemmän arvosteltu taloudellisen kasvun teorioita. Kapitalistisen talouden kehitys on saattanut taloustieteilijät kolmitahoisen ristiriitatilanteen eteen:[4] Ensiksikin jatkuvasta taloudellisesta kasvusta on yhä suuremmassa määrin muodostunut imperialismin elinehto. Toiseksi kasvuteoreetikot ovat kuitenkin jo Keynesin ajoista lähtien tienneet, että valtiomonopolistisen kapitalismin oloissa ei ole olemassa mitään automaattista mekanismia, joka kykenisi takaamaan häiriöttömän ja tasaisen taloudellisen kasvun. Kolmanneksi viime vuosien käytäntö on osoittanut, että välttämättömäksi käynyt valtiomonopolistinen kasvupolitiikka on — osamenestyksistään huolimatta — tuomittu epäonnistumaan. Sen seurauksena ovat olleet työttömyys, inflaatio, valuuttakriisit, sosiaalisen turvattomuuden lisääntyminen. Porvarillisen tieteen reaktiona on ollut umpikujaan vievän kasvufetisismin kritiikki ja "elämisen laadullisia puolia" korostavien teorioiden kehittely. Tätä muutosta heijastaa myös Niemelän oma ajattelu, vaikka hän ei näytäkään olevan tästä kovin tietoinen.

"Nollakasvu"-teoriaan kuuluu olennaisesti myös "kulutushysterian" kritiikki. Näin Niemelä: "Karu kokemus näyttää, että kansalaiset pyrkivät suurempiin palkkoihin ja parempaan aineelliseen elintasoon. He ovat val-

---

2 Herbert Meissner: *Theorie des Wirtschaftswachstums*, Berlin 1972, s. 19.

3 Autorenkollektiv: *Spätkapitalismus ohne Perspektive*. Frankfurt am Main 1970, s. 99.

4 Meissner, s. 51.

miita kamppailemaan elintasosta ja kulutuksesta, joista heidän arvonsa määräytyy." Myös tämä julkisessa keskustelussa suosittu teesi osuu vikaan. Ottamalla kulutus ja ihmisten asenteet kehityksen mottoriksi, valjastetaan idealistiseen tapaan kärryt hevosen eteen.

Todellisuudessa tuotannon ja kulutuksen suhde on pikemminkin päinvastainen ja monimutkaisempi[5]. *Harvalle kapitalistijoukolle* tuotannon lisääminen on kapitalismin luonteesta määräytyvä välttämättömyys. Sen ainoana vaihtoehtona jokaiselle kapitalistille erikseen on häviäminen kapitalistina, ei toimiminen tuotannon kasvua vastaan. Tuotannon lisäämisen ja tuotantokustannusten alentamisen kautta (mm. palkkakulujen ja ympäristönsuojeluinvestointien minimoiminen) kapitalisteille avautuu mahdollisuus toimia ominaisimmassa roolissaan: pääoman kasaamisessa. Tämä on se objektiivinen taloudellinen lainmukaisuus, jonka ymmärtäminen vasta johdattelee sekä kulutusta että luonnonsuojelua koskevien oikeiden johtopäätösten tekemiseen.

Ensiksi eteneminen kohti luonnonsuojeluongelman ratkaisua edellyttää kritiikin ja kamppailun kärjen suuntaamista jokaista luonnonvarojen tuhlausilmiötä (varusteluteollisuus, ylellisyystuotanto, tuotantokoneistojen vajaakäyttö, jne.) ja tuhoamisilmiöitä vastaan (USA:n imperialismin tuholaistoiminta Vietnamissa, Suomen puunjalostusteollisuuden vesien saastuttaminen, jne.) Tämä on konkreettista kamppailua kapitalistisen tuotannon ja luonnon välisen ristiriidan kärjistymistä vastaan.

Toiseksi tämän on tapahduttava kansojen ja työtätekevien elinehtojen parantamisen puolesta käytävän kamppailun puitteissa.Niemelän teesi "elinehtokysymysteoriasta" ja vaatimus "palkankorotuksia ei enää tule" (ks. s. 47) suuntautuu räikeästi ihmiskunnan valtaenemmistöä vastaan. Se jättää ottamatta huomioon sekä kehittyneiden kapitalististen maiden sisällä kasvavat tuloerot ja lisääntyvän köyhyyden että ne kymmenet miljoonat ihmiset, jotka vuosittain kuolevat nälkään se-

---

[5] Tuotannon ja kulutuksen mielivaltainen erottaminen toisistaan on lähtökohtana mm. ruotsalaisen professorin Erik Dahlmenin kirjassa *"Elintilamme hinta"* (1969). Tämän erottelun luokkaluonne tulee hyvin ilmi mm. seuraavasta Suomen Pankin pääjohtaja Mauno Koiviston Luonnonsuojeluvuoden konferenssissa 23. 11. 70 esittämässä lausunnossa *(Luonnonsuojeluvuosi 1970,* Helsinki): "Saastemaksun periminen tuottajan sijasta kuluttajalta tuotteen lopullisessa hinnassa on tarkoituksenmukaista, kun ympäristövahinko syntyy kulutustapahtuman seurauksena... Hintaan sisällytetään valmistuksen ja myynnin yhteydessä yritykselle syntyneiden kustannusten lisäksi myös kulutuksen yhteydessä aiheutuneet yhteiskunnalliset kustannukset."

kä sen välittömiin seurauksiin. Kyvyttömyys tieteelliseen analyysiin tekee "ihmisen puolesta" toimivista "humanisteista" helposti ihmisvihan ideologeja ja imperialismin puolustelijoita.

Niemelän, kuten muidenkin "nollakasvu"miesten ennuste väistämättömästä ekokatastrofista perustuu porvarilliseen futurologiaan: "MIT:n tietokoneet ovat laskeneet nykyiseltä pohjalta etenevät trendit. Tulos on lohduton." Rechtziegler osoittaa että tällainen menettely ei kestä tieteellistä tarkastelua. Synkkä näköala suistaa Niemelän syvään pessimismiin. Tuho uhkaa ja sen torjuminen näyttää lähes mahdottomalta. On vain kaksi mahdollisuutta pelastua. "Jos haluamme välttää tuhon, näyttää välttämättömältä keskittää valta ylikansallisille elimille, jotka saavat vallan rajoittaa kansojen ja yksilöiden aineellisia haluja ja tavoitteita. Tämä merkitsee luopumista kansanvallasta." Ainoaksi kysymykseksi jää vain, suositellaanko tässä EEC:tä vai fasistista ylikansallista diktatuuria. Toinen vaihtoehto on, että "kansalaisten keskuudessa tapahtuu perusteellinen ja syvällinen arvojen ja tavotteiden muutos. On löydettävä sellainen sosiaalinen innovaatio, joka ilman taloudellisen kasvun tavoitetta turvaa jokaiselle biologisten perustarpeiden tyydyttämisen ja joka nollakasvun puitteissa mahdollistaa onnellisen ja tyydyttävän elämän." Toisin sanoen tuttu "asennevallankumous", uuspopulistien mielestä ainoa vaihtoehto nykyiselle kapitalistiselle kehitykselle.

Nämä "vaihtoehdot", joko nykyiseen kehitykseen alistuminen tai sitten silmitön loikkaus utopiaan, paljastavat äärimmäisen selvästi "nollakasvu"ideologian yhteiskunnallisen roolin. *Ideologian tasolla* uuspopulistit maalailevat utuisia kuvia "onnellisesta yhteiskunnasta" ja esittävät kovaakin kapitalismin arvostelua. Sen sijaan ne johtopäätökset, joita edes hieman vakavammin tuodaan esille *poliittisen tason* käytännön ratkaisuksi muistuttavat hämmästyttävässä määrin suurpääoman ajamaa politiikkaa. Kun "asenteiden vallankumousta" ei kuulu eikä näy, ainoaksi "tuhon" estäjäksi jää valtiomonopolistinen kasvupolitiikka niissä muodoissaan, johon se on pakotettu ristiriitojen kärjistyessä sopeutumaan. Samaa on sanottava niiden velvoitteiden käytännöllisistä seurauksista, joita "nollakasvun" vaatimus asettaa "tasapuolisesti" sekä kapitalisteille että työväenluokalle. "Nollakasvu" merkitsee Niemelän mukaan sitä, "että kapitalistien on pidettävä tuotannon volyymi nykyisenä. Uusia investointeja saa tehdä vain niin paljon kuin vanhaa tuotantoa lakkautetaan. Tuotannossa on pidettävä huoli siitä, että saastuminen vähenee minimiin. Työnte-

kijöille tämä merkitsee, että viimeinen taisto oli viime lakko. Palkankorotuksia ei enää tule, koska kansantulo ei kasva." Ei ole kovin yllättävää, että kukaan keskustanuori ei ole todellisten talouspoliittisten ratkaisujen yhteydessä esittänyt vaatimuksia investointien lopettamisesta, mutta sen sijaan monopolien etujen mukainen kulutuskysynnän rajoittamiseen ja palkkojen reaaliarvon nousun kurissapitämiseen tähtäävä tulopolitiikka on löytänyt heidän joukostaan lämpimää kannatusta.

Toisin sanoen: "nollakasvu"ideologia — olivatpa sen esittäjien subjektiiviset tarkoitusperät miten vilpittömiä tahansa — paljastuu imperialismin todellista luonnetta verhoavaksi ja puolustelevaksi "kriittiseksi" liturgiaksi, jonka kapitalistit itsekin hyväksyvät vaarattomana ja hyödyllisenä keskustelunaiheena. Ei olekaan sattuma, että "nollakasvun" ajatukset ovat löytäneet tiensä myös KOP:n kuukausikatsaukseen.[6] "Nollakasvu"ideologian päämerkityksenä on ohjata ympäristön tuhoutumisen nostattama demokraattinen liike vaarattomiin uomiin. Sen tunteisiin vetoava tyyli ja näennäinen ekologinen "asiantuntemus" kykenee epäilemättä vaikuttamaan moniin vilpittömästi ympäristön tulevaisuudesta kiinnostuneisiin ihmisiin, jotka eivät vielä pysty näkemään ympäristökriisin todellisia yhteiskunnallisia yhteyksiä ja sitä, että "nollakasvu"ei kykene tarjoamaan siihen ratkaisua. "Nollakasvu"ideologian pohjalta ei kyetä muotoilemaan konkreettisia monopolien vastaisia vaatimuksia, joiden varaan demokraattinen ja tuloksiin yltävä ympäristönsuojeluliike ainoastaan voidaan rakentaa. Siksi sen todellisen luonteen paljastaminen on olennainen osa tällaisen liikkeen kehittämistä. Näin sitäkin suuremmalla syyllä, koska se on saanut tiettyä kannatusta myös sosialidemokraattien taholla, ja onpa kansandemokraattisessa lehdistössäkin julkaistu kirjoituksia, joissa on kritikittömästi nielaistu "nollakasvu"kynäilijöiden ajatuksia.[7]

Ekologia ja teknologia

Eräs filosofisista avainkysymyksistä "nollakasvu"-ideologiassa on se, kykeneekö ihminen tietoisesti sääntelemään ekologisten järjestelmien toimintaa. "Nollakasvu"ideologiaan liittyy läheisesti metafyysinen käsi-

[6] Aaro Kenttä: Vekseli luonnolle lankeaa. *KOP:n kuukausikatsaus* 10/1972.

[7] Ks. esim. Markku Karhi: Ympäristömme systeemit. *KU* 24. 12. 1972.

tys, joka pitää luonnon ekologista kokonaisuutta jonain ehdottoman muuttumattomana ja staattisena kimpaleena: "Teknosysteemin jatkuva laajeneminen johtaa välttämättä lähelle ekosysteemin absoluuttisia rajoja ja sen suhteellisten rajojen yli."[8] Sitä vastoin dialektinen käsitys lähtee siitä, että ihmisen ja luonnon suhde on historiallinen ja muuttuva, että ihmiselle on periaatteessa mahdollista tiedostaa ja käyttää hyväkseen biologisia lakeja aivan kuten kemiallisia ja fysikaalisiakin.

Marxilaiset eivät koskaan ole väittäneet, että elollisen luonnon sopusointuinen hyödyntäminen olisi jotenkin yksinkertainen asia. Sen ensimmäisenä edellytyksenä on kuitenkin ihmisen ja luonnon välisen suhteen oikea filosofinen ratkaisu. Amerikkalainen biologi Bertram Murray vetoaa "luonnon perusprinsiippiin", jonka mukaan kaikki liiallinen kasvu on aina tuomittu päättymään katastrofiin" ja kirjoittaa: "Teknologia on kuitenkin tähän saakka pikemminkin *käyttänyt hyväkseen* luonnonlakeja kuin *uhmannut* niitä ja niin se joutuu tekemään tulevaisuudessakin. Teknologit eivät fysiikan laeilla pysty kiertämään ekologian lakeja. Siitä huolimatta usko teknologian kaikkivoipaisuuteen elää yhä."[9]

Tällainen vastakkainasettelu osoittaa, ettei sen tekijä kovinkaan hyvin ymmärrä ihmisen ja luonnon suhteen perusteita. Alkeellisinkaan tekninen väline ei *voi* "uhmata luonnolakeja" vaan kaiken tieteen ja tekniikan perussisältö on luonnonlakien hyväksikäyttö niiden yhä paremman tuntemuksen pohjalta: "Vapaus ei ole unelmoitua riippumattomuutta luonnon laeista, vaan näiden lakien tuntemusta, ja siten saatua mahdollisuutta pakottaa nämä lait suunnitelmallisesti vaikuttamaan määrättyjen tarkoitusperien hyväksi... Vapaus on siis luonnon välttämättömyyksien tuntemukseen perustuvaa valtaa itsemme ja muun luonnon yli; se on siten välttämättä historiallisen kehityksen tuote."[10]

Nykyinen ympäristökriisi ei ilmaise "tekniikan luonnetta sinänsä" tai "uskoa teknologian kaikkivoipaisuuteen". Ympäristökriisi osoittaa, että teknista kehitystä ohjaava porvariluokka ei kykene ottamaan huomioon luonnon lainalaisuuksia ja yhteiskunnallisia tarpeita *yhtenä kokonaisuutena,* vaan ohjaa teknologista kehitystä omien kapeiden etujensa pohjalta. Esimerkkejä tästä on helppo töytää: Kaottinen *autoistuminen,* joka johtuu monopolisoituneen auto- ja öljyteollisuuden voit-

---

[8] Pentti Malaska: Tekniikka ekosysteemissä. *Ylioppilaslehti* 16. 12. 1971.

[9] Bertram Murray: Kasvun vai nollakasvun tulevaisuus? *HS* 6. 1. 1973.

[10] Friedrich Engels: *Anti-Dühring.* Helsinki 1971, ss. 131—132.

topyrkimyksistä, joita esimerkiksi Suomen valtiomonopolistinen hallintokoneisto on tukenut siirtämällä kuljetuksia rautateiltä maanteille ja sijoittamalla voimakkaasti raskaan maantieverkoston kehittämiseen laiminlyöden samalla joukkoliikenteen. Taikka *maataloustekniikan kehitys,* joka tällä hetkellä on täysin riippuvaista monopolisoituneiden koneiden ja lannoitteiden valmistajien tahdosta. Viljelijät joutuvat tekemään pitkäaikaisia viljelysopimuksia ja samalla sitoutumaan viljelymenetelmiin, jotka pitkällä tähtäimellä köyhdyttävät maaperää. Taikka *metsätalous,* jossa 40-luvun lopulta lähtien tekniikan kehitystä on ainoana voimana Suomessa ohjannut korjuukustannusten alentaminen — mikä on johtanut moninaiskäytön vaatimuksen törkeään loukkaamiseen ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksien tuhoutuessa, perusteettomiin ja järjettömiin ojitusprojekteihin sekä osin jopa metsämaan tuoton laskuun.

Marxilaiset lähestyvät ympäristökysymystä historiallisten lähtökohtien ja edellytysten pohjalta, erittelemällä sekä tuotantovoimien kehitystason että yhteiskuntakehityksen vaiheen ja siihen liittyvät subjektiiviset, ihmisten tietoisuuteen liittyvät tekijät. Neuvostoliittolainen akateemikko Vernadski kehitteli jo 30-luvulla teoriaa "noosfääristä".[11] Hänen mukaansa se on "biosfäärin kehityksen viimeisin vaihe; meidän aikakautemme, jolloin ihmisestä on tullut huomattava geologinen voima." Vernadskin mukaan noosfäärin kehitys, luonnolle aiheutetut muutokset ovat joko hallittuja ja haluttuja tai hallitsemattomia ja perinpohjin tuhoisia. Nämä ovat tieteen ja tekniikan kehityksen perusvaihtoehdot, ei metafyysinen vastakohta "kasvaa vai ei kasvaa." Näin ollen kysymys yhteiskunnallisista suhteista, kysymys sosialismista ja kapitalismista tulee olennaiseksi kysymykseksi ihmisen ja luonnon välisen suhteen kannalta.

Kommunistit ja ympäristönsuojelu

Kommunistille luonto on sekä aineellisten arvojen lähde että korvaamaton terveyden, ilon, elämänrakkauden ja henkisen rikkauden lähde. Marxilaiset eivät hetkeäkään suhtaudu välinpitämättömästi ympäristön saastumiseen eivätkä vähättele ongelman todellista luonnetta. Kuten kapitalismin muutkin kriisi-ilmiöt se koskettaa kipeimmin juuri työtätekeviä väestökerroksia.

---

11 M. Rutkevich & S. Shvarts: Philosophical Problems of Biospehere Control. *Social Sciences* 2. 8. 1972.

Mutta juuri tämä asenne, humaaninen ja päättäväinen tahto ympäristön suojelemiseen ei anna mitään mahdollisuuksia heittäytyä pessimistisiin utopioihin, kun tehtävänä on ongelman tieteellinen analyysi ja sen ratkaisemiseen johtavan todellisen liikkeen kehittäminen. Kommunistien näkemys ympäristökysymyksen ratkaisun päälinjoista maailman mittakaavassa on lyhyesti esitettynä seuraava.[12]

Kapitalistisissa maissa kärjistynyt ympäristökriisi on osa kapitalismin yleistä kriisiä. Pääoman suhtautuminen luontoon riistäjän tavoin saavuttaa tieteellis-teknisen kumouksen oloissa ennennäkemättömät mittasuhteet. Sen vuoksi ympäristönsuojelun edistyminen on mahdollista vain osana työväenluokan ja muiden työtätekevien kerrosten monopolien vastaista liikettä. Kehitteillä oleville valtiomonopolistisille ympäristönsuojeluohjelmille on ominaista että suojelun aiheuttamat kustannukset pyritään siirtämään työtätekevien harteille ja lyömään tällä tavoin kiila ympäristönsuojelun ja työtätekevien muiden perusetarpeiden väliin. Tämän vuoksi ratkaisevaksi muodostuu demokraattisen joukkoliikkeen kyky painostaa monopolit ja valtio kansan valtaenemmistön etujen mukaisiin uudistuksiin. Lopullisesti ihmisen ja luonnon välisen suhteen positiivinen ratkaisu käy mahdolliseiksi vasta sosialismin voitettua koko maapallolla.

Sosialistisissa maissa kysymys ympäristönsuojelusta on laadullisesti erilainen. Kysymys ympäristön järkiperäisestä käyttämisestä, veden, ilman, maaperän ja biosfäärin saastumisen ehkäisemisestä kyetään nykyisin ratkaisemaan sosialistisen järjestelmän etuisuuksien ja tieteellisteknisen kumouksen saavutusten yhdistämisen tietä. Vaikka sosialistiset maat joutuivat aloittamaan kehityksensä kapitalismin luomista edellytyksistä käsin ja vaikka sosialismin rakennustyössä ei aina ole kyetty ratkaisemaan oikein ympäristönsuojelunäkökohtia, osoittavat tosiasiat jo nykyisin perinpohjaisen eron sosialismin ja kapitalismin mahdollisuuksissa tämän angelman ratkaisemisessa. Sosialismissakaan tämä ei tietenkään tapahdu itsestään: tarvitaan uusia tieteellisteknisiä ratkaisuja, organisatorisia toimenpiteitä ja ideologisen kasvatustyön tehostamista. Sosialististen maiden kokemuksilla koko kansan etujen mukaisesti hoidetusta kokonaisvaltaisesta ympäristönsuojelusta on kasvava kansainvälinen merkitys koko maailman demokraattiselle luonnonsuojeluliikkeelle.

---

[12] Ks. Ympäristönsuojelu. Rauhan ja sosialismin ongelmia, *Kommunisti 8/72:n liite.*

Kansainvälisellä tasolla ympäristönsuojelu vaatii välttämättä eri valtioiden välisen yhteistyön kehittämistä. Näin ympäristönsuojelu kytkeytyy saumattomasti rauhanomaisen rinnakkainolon lujittamiseen ja muiden ratkaistavaksi kypsyneiden ongelmien selvittämiseen kansojen etujen vaatimalla tavalla.

Kasvun rajat vaiko imperialismin kriisi?*

Emil Rechtziegler

Ihmisen suhde luonnolliseen ympäristöönsä esittää oikeutetusti kasvavaa osaa tieteellisessä kirjallisuudessa ja julkisessa keskustelussa. Tieteellis-tekninen edistys on laajentanut ihmisen ja luonnon välistä aineenvaihduntaa valtavassa määrin, antanut sille aivan uusia ulottuvuuksia ja muuttanut sitä laadullisesti.[1] Tämän kehityksen ilmausta ovat se muutosprosessi, johon luonnollinen ympäristö on lisääntyvästi joutunut ihmisen vaikutuksesta, sekä keinotekoisen ympäristön jatkuva laajeneminen.

Käsitellessään ihmisen luonnollista suhdetta luonnolliseen ympäristöönsä marxismi-leninismi lähtee siitä, että luonnon hyödyntäminen toteutuu aina historiallis-konkreettisessa yhteiskunnallisessa muodossa, jonka luonne määräytyy kulloisistakin tuotantosuhteista. Yksipuolinen teknisistinen, teknologinen ja teknokraattinen lähestymistapa tähän problematiikkaan ja ihmisen ja luonnon välisen suhteen yhteiskunnallisen luonteen kieltäminen johtaa pakostakin pahoihin virheisiin. Tämä tulee selvästi ilimi tutkimuksessa ”Kasvun rajat”[2], joka on tehty Massachusetts Institute of Technology'ssa (MIT) Yhdysvalloissa. Se valmistettiin Rooman klubin[3] aloitteesta ja

---

* Artikkeli on muokattu keskustelupuheenvuoro, jonka kirjoittaja piti kansainvälisessä symposiumissa ”Eurooppalaisen yhteistyön näköalat ympäristöongelman ratkaisemisessa”. Symposiumi pidettiin Varsovassa 3—5. 9. 1972. Suomentanut Asko Helminen IPW-Berichte 8/72:sta.

1 Vrt. B. Bittighöfer/H. Edeling/H. Kulow, Theoretische und politisch-ideologische Fragen der Beziehungen von Mensch und Umwelt. *Deutsche Zeitschrift für Philosophie 1/1972, s .66.*

2 D. Meadows/D. Meadows/E. Zahn/P. Milling, *Die Grenzen des Wachstums.* Bericht des Club of Rome zur Lage der Menschheit, Stuttgart 1972.

3 Rooman klubi on epävirallinen yhdistys, johon kuuluu 70 henkeä (suurteollisuuden harjoittajia, poliitikkoja ja tiedemiehiä) 25 kapitalistivaltiosta ja joka perustettiin Dr. Aurelio Peccein, Fiatin ja Olivettin yritysjohdon jäsenen ja Italconsultin, erään Länsi-Euroopan merkittävimmän tuotekehittely-yrityksen puheenjohtajan, aloitteesta. Rooman klubin toiminnan tavoitteena on ”yhä voimakkaampina näkyvien ihmiskunnan kriittisten

Volkswagen-säätiö rahoitti sitä yli 200 000 dollarin summalla. Puutteistaan huolimatta se havainnollistaa kapitalismin näköalattomuutta. Vaikkei sitä periaatteessa myönnetäkään, tutkimus osoittaa näkyvästi imperialismin lisääntyvän kyvyttömyyden hallita tieteellis-teknisen kumouksen monitahoisia ongelmia. Imperialismin rajoitukset, sen yleinen kriisi, nousevat tutkimuksessa esiin porvarillisissa julkaisuissa ennen tuntemattomalla terävyydellä. Tekijöiden esittämät tosiasiat osoittavat, että yksityiskapitalistinen järjestelmä ei kykene toimimaan ilman luonnonvarojen ryöstämistä, maaperän eroosiota eikä kasvavaa ympäristön saastumista, että se ei voi poistaa edes nälkää omalla hallinta-alueellaan. Kirjoittajat päinvastoin ennakoivat, että nälkä ja kurjuus lisääntyvät ja että on odotettavissa vielä suurempia nälänhätiä, mikäli nykyinen kehitys kapitalistisessa maailmassa jatkuu. Kirja maalaa imperialismin "näköalat" erittäin synkin värein. Se on eräs niistä porvarillisten ideologien leirissä lisääntyvistä äänistä, jotka reagoivat imperialismin ristiriitojen kaikkinaiseen kärjistymiseen pessimistisillä ennusteilla.

"Kasvun rajat" on saavuttanut sen kaltaisille teoksille epätavallisen laajaa julkisuutta kapitalistisissa maissa. Se on suhteellisen lyhyessä ajassa ilmestynyt yhdeksällä kielellä ja porvarillinen lehdistö on esitellyt sitä perusteellisesti. Erhard Eppler, BRD:n taloudellisen yhteistyön ministeri, arveli tutkimuksen luettuaan, että "emme selviydy nyt näkyviin astuvista tehtävistä muuttamatta perinpohjin arvojärjestelmiämme".[4] Ja Sicco Mansholt, EEC:n komission puheenjohtaja, selitti tutkimuksen vaikuttamana, että "meidän koko järjestelmämme tulee korjata, sen maailmankatsomus muuttaa perustastaan asti..."[5] Molemmat käyttävät tutkimuksen pessimistisiä lausumia hyväkseen perustellakseen "reformin", kapitalismin mukautumisen välttämättömyyttä ja levittääkseen samalla illuusiota imperialismin kyvystä hallita tieteellis-teknisen kumouksen oloissa esiintyviä uusia ongelmia ja varjella ihmiskunta pitkäaikaisilta vahingoilta.

---

ongelmien syiden ja sisäisten yhteyksien perinpohjainen tutkiminen". (m.t. s. 8.). Peccei on Rooman klubin toimeenpanevan komitean puheenjohtaja. Siihen kuuluvat edelleen: dr. Alexander King; OECD:n tieteellinen johtaja; Dr. Sahuro Okita, japanilaisen taloudellisen tutkimuskeskuksen johtaja; Prof. Dr.-Ing. Dr.h.c. Eduard Pestel; Hannoverin Teknisen yliopiston professori; Dr. Hugo Thiemann, Battelle-Instituutin johtaja Genevessä; sekä professori Dr. Carrol Wilson, Massachusetts Institute of Technology, USA.

[4] *Der Spiegel, Nr. 21, 15. 5. 1972,* s. 127.

[5] *Le Nouvel Observateur, Nr. 396,* 12—18. 6. 1972.

Synkkiä ennusteita

Kaikki tämä tekee kirjan kriittisen tarkastelun välttämättömäksi, varsinkin kun kyseessä on porvarillisten lausuntojen mukaan eräs vuonna 1972 eniten keskustelua herättänyt kirjoitus.

Tutkimuksen pääväitteet voidaan kiteyttää seuraavasti: Talouden ja väestön kasvu kokee lähimpien sadan vuoden kuluessa eksponentiaalisesta* luonteestaan johtuen "suurehkolla varmuudella" romahduksen; molemmat supistuvat kontrolloimattomasti, ellei "järjestelmässä sitä ennen suoriteta suuria muutoksia". Syynä pidetään uusiintumattomien luonnonvarojen ehtymistä. Jos taas onnistuttaisiin vuodesta 1975 lähtien supistamaan raaka-aineiden käyttöä yksikköä kohti teollisuustuotannossa neljännekseen käyttämällä jätteitä uudelleen raaka-aineina, löytämään uusia raaka-ainevarastoja ja mahdollistamaan taloudellisesti vähätuottoisten raaka-aineiden louhinta, niin syynä siitä huolimatta odotettavissa olevaan — ja vain kärjistyneempänä puhkeavaan — katastrofiin olisi ympäristön saastuminen. Jos edelleen onnistuttaisiin vähentämään myöskin ympäristön saastuttamista vuodesta 1975 lähtien neljännekseen nykyisestä tasosta, niin "elintarvikepula tekisi lopun" väestönkasvusta kuitenkin kaksikymmentä vuotta myöhemmin.

Perusvirhe: luonnonympäristön ryöstämisen yhteiskunnallisten syiden kieltäminen

Tutkimusta tarkemmin tarkasteltaessa toteaa melko pian, että "maailmanmallin" rakentaminen perustuu joukkoon epärealistisia oletuksia. Perustavanlaatuinen virhe pohjautuu tuotannon yhteiskunnallisen luonteen ja ihmisen ja ympäristön välisen suhteen luokkaluonteen kieltämiseen. Taloudellinen kasvu ja väestönkehitys irroitetaan kulloisistakin konkreettisista yhteiskunnallisista suhteista, tuotantosuhteista ja niitä "analysoidaan" yhteiskuntapoliittisesti neutraalisti. Yhteiskunnallisten kehityslakien samoin kuin yhteiskuntamuodostumien olemassaolo jätetään niinikään huomiotta. Tämän kaltainen lähestymistapa kieltää erilaisten yhteiskuntajärjestelmien olemassaolon maailmassa ja otaksuu, että tutkimuksessa käsitellyissä ongelmissa on kysymys "ihmiskunnan", "maa-

---

* Saastumisen eksponentiaalinen lisääntyminen: nopeutuva saastumisen kasvu aikayksikköä kohden. Jos saastuminen lisääntyi viime vuonna tietyn määrän, tämän saman saastemäärän lisäykseen tarvitaan nyt vain esimerkiksi puoli vuotta. Toim.

ilman", "maailmanjärjestelmän" olemassaolon ongelmista. Tosiasiassa tutkimus esittää — koko maapallolle ulotetun — analyysin kapitalistisesta järjestelmästä. Se osoittaa anarkkisen, kapitalistiseen voittoperiaatteeseen perustuvan taloudellisen kasvun seuraukset ja rajoitukset, mutta tavalla, jonka tarkoituksena on auttaa imperialistisen järjestelmän vakaannuttamista. Samalla sellaisen menettelytavan on määrä salata se, että kaikkien kuvattujen ilmiöiden syynä viime kädessä on yksityiskapitalistinen voittotalous.

Kyberneettinen "maailmanmalli" nojaa seuraaviin viiteen globaaliseen trendiin: *väestökehitys, elintarviketuotanto, teollisuustuotanto, ympäristön saastuminen* ja *raaka-aineiden käyttö*. Kaikki viisi tekijää supistetaan aineellis-teknisiin ja väestöllisiin suureisiin. Yhteiskunnallis-taloudellisille tekijöille mallissa ei ole mitään sijaa. Todellisuuden monimutkaisuutta vastaavasta mallista ei siksi voi olla puhettakaan huolimatta kyberneettisten säätelypiirien käyttämisestä. Näin menetellen tekijöiden on mahdollista kieltää käsiteltyjen ilmiöiden kapitalistinen luonne ja väittää, että sosialistiset maat ovat periaatteessa samojen ongelmien edessä kuin kapitalistisetkin.

Ympäristöuhan syyt

Kirjoittajien mukaan eksponentiaalisesti lisääntyvä ympäristön saastuminen kapitalistisissa maissa aiheutuu väestön, elintarviketuotannon, teollisuuden ja teknisen kehityksen kasvusta. "Tavalla tai toisella useimmat vahingolliset aineet tässä monimuotoisessa maailmanjärjestelmässä kytkeytyvät sekä väestön kasvuun että teollisuuden kasvuun." Tekijät siis tarttuvat erääseen käypään porvarilliseen selitykseen luonnon kapitalistiselle rosvoamiselle. Varsinaisesta syystä, kapitalistisesta voittojärjestelmästä, vaietaan.

"Pääoman" kolmannessa osassa Karl Marx osoitti: "Kapitalistisen tuotannon *todellinen rajoitus on* pääoma itse, tämä on: että pääoma ja sen arvonlisäys ilmenee lähtökohtana ja päätepistenä, motiivina ja päämääränä, että tuotanto on vain tuotantoa *pääomaa* varten eikä päinvastoin, tuotantovälineet... välineitä elämänprosessin alati laajenevalle muokkaamiselle tuottajien *yhteiskuntaa* varten."[6] Pyrkimys pääoman arvonlisäykseen on

[6] K. Marx, *Das Kapital III*, Marx/Engels, Werke, Bd. 25, 1964, s. 260.

kapitalismin ydin. Se määrää myös suhteen luonnonympäristöön sekä syvemmät syyt luonnonvarojen ryöstämiseen.

Imperialismin hyökkäävä ja laajenemishaluinen luonne saa aikaan tässä suhteessa mitä tuhoisimpia seurauksia. Selvimpänä todisteena siitä on tänä päivänä USA:n rikollinen hyökkäyssota Indokiinassa: imperialistien hyökkäys johtaa mitä laajimpaan ympäristön tuhoutumiseen, ihmisten elämisen edellytysten suoranaiseen ja välilliseen turmelemiseen saastuttamalla viljelyskelpoiset maatalousalueet, tuhoamalla metsät, heikentämällä ihmisten terveydentilaa ja yrittämällä aiheuttaa tuhoisia tulvia hävittämällä patolaitteet. Samaan aikaan, hallitsevan pääoman voitonmaksimointipyrkimysten vuoksi kielletään luonnonympäristön suojelulta välttämättömät varat jopa "omassakin" maassa. Luonnonvarojen ryöstämisen ennakolta estämiseksi välttämättömiä toimenpiteitä rajoitetaan tai niistä luovutaan kokonaan, niin kauan kuin pääoman arvonlisäyksen ehtoja ei vahingoiteta eikä kahden järjestelmän välinen taloudellinen kilpailu ja työväenluokan kamppailu kapitalistisissa maissa pakota imperialismia ryhtymään niihin.

Varusteluteollisuudessa, sodissa, ihmisten tarpeiden muokkaamisessa ja manipuloinnissa ilmenevä uusiintumattomien raaka-aineiden tuhlaus ja aineellisen kulutuksen yksipuolinen kiihottaminen samaan aikaan yhteiskunnallisen kulutuksen alikehittyneisyyden kanssa ovat imperialistisissa valtioissa säännönmukaista. Monopolit itse kehittelevät tietoisesti "kesto"kulutustavaroita muodikkaiksi lyhentääkseen niiden elinikää. Aineellisten voimavarojen laajamitainen tuhlaus on pääomalle yhtä tyypillistä kuin niiden tehokas käyttö yksityisten tavaroiden tuotannossa.

Ympäristön saastuminen kasvaa jatkuvasti kapitalistisissa maissa. Maailman kehittyneimmässä kapitalistisessa maassa, USA:ssa, se on jo yltänyt katastrofaaliselle tasolle, vaikka siellä olisivatkin varmasti parhaat taloudelliset, tekniset ja teknologiset edellytykset sen vastaiseen taisteluun.

Ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdunnan uudet ulottuvuudet

"Kasvun rajat" -teoksen porvarillisissa piireissä nostattama valtava häly selittyy ennen kaikkea siitä, että siinä tartutaan valtiomonopolistista herruusjärjestelmää ravisteleviin poliittisiin ja taloudellisiin ongelmiin, joilla

on erittäin suuri merkitys pääoman arvonlisäämiselle ja imperialismin olemassaolon varmistamiselle. Ihmisen ja luonnon välinen aineenvaihdunta on tieteellis-teknisen kumouksen myötä saanut aivan usia ulottuvuuksia. Ympäristöproblematiikan uudet piirteet piilevät tänä päivänä siinä, että ympäristön saastuminen ja luonnonvarojen ryöstäminen ei rasita vain ihmisiä, heikennä heidän elämänsä perusteita ja lisää tuotantokustannuksia, vaan asettaa yhä enemmän kyseenalaiseksi pääoman arvonlisäämisen ja ihmisen koko olemassaolon. Kapitalismin perusristiriidasta aiheutuva luonnonympäristön ryöstäminen on jo johtanut vahinkoihin, jotka ovat korjattavissa osittain vain suurin taloudellisin ponnistuksin. Tieteellisteknisen vallankumouksen oloissa luonnonympäristön suunnitelmallisesta uusintamisesta tulee yhä enemmän ihmisen olemassaolon ehto. Tilanne poikkeaa tänään siis olennaisesti aikaisemmin ajoista, jolloin luonnon ryöstäminen tosin johti suuriin vahinkoihin, mutta sen seurauksia ei kuitenkaan nähty niin katastrofaalisiksi, koska käytettävissä olevat voimavarat näyttivät rajattomilta. Tieteellis-tekninen kumous on luonut laadullisesti uusia mahdollisuuksia ympäristövahinkojen lisääntymiseen — mutta myös niiden saattamiseksi valvontaan.

Kapitalistisissa maissa ympäristön saastuminen ja luonnon tuhoaminen lisääntyvät lakkaamatta. Tämä kehitys ei ole mikään tulevaisuuden yhteiskunnallinen ja poliittinen ongelma, vaan koskettaa ihmisten terveyttä, elämää ja aineellisia olemassaolon ehtoja koko maapallolla jo tänään. Ympäristöongelmaa kapitalistisissa valtioissa ei aiheuta — kuten "Kasvun rajojen" tekijät olettavat — tieteen ja tekniikan edistys eikä väestönkasvu, vaan kapitalistinen tuotantotapa, tuotannon alistaminen voittoperiaatteelle. Luonnonvarojen ryöstäminen ei sen vuoksi ole periaatteessa uusi ongelma. Karl Marx kirjoitti "Pääoman ensimmäisessä osassa: "Ja jokainen edistysaskel kapitalistisessa maanviljelyksessä on sekä edistysaskel taidossa riistää *työmiestä,* että myöskin taidossa riistää *maata,* jokainen edistysaskel sen hedelmällisyyden lisäämisessä tiettynä aikana samalla edistysaskel tämän hedelmällisyyden vakinaisten lähteiden hävittämisessä. Kuta enemmän jokin maa, kuten esim. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat, kehittyy suurteollisuuden pohjalla, sitä nopeampi on tämä hävitysprosessi. Kapitalistinen tuotanto kehittää siis yhteiskunnallisen tuotantoprosessin tekniikkaa ja yhdistelmää vain siten, että se samalla vaurioittaa kaiken rikkauden alkulähteet: *maan* ja *työläisen.*"[7]

Uutta kapitalistisessa luonnon ryöstämisessä ovat sen

---

[7] K. Marx, *Pääoma I,* Petroskoi 1957, s. 470.

ulottuvuus ja siitä aiheutuvat suuret vaarat ihmisille. Kapitalismille ominainen luonnollisen ympäristön edellytysten ryöstäminen uhkaa tieteellis-teknisen kumouksen oloissa laajeta ympäristökriisiksi. Ympäristövahingoilla ei ole vain kansallisia vaan myös alueellisia ja globaalisia seurauksia eivätkä ne voi pysytellä maan rajojen sisäpuolella. Ympäristönsuojelu on siksi kansainvälinen kysymys, joka vaatii pakottavasti kansainvälistä yhteistyötä.

Tuotannon lisääntyvä yhteiskunnallinen luonne ja ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdon uudet ulottuvuudet joutuvat kasvavaan ristiriitaan ihminen-luonto-suhteen yksityiskapitalistisen, anarkkisen muodon kanssa. Vain tieteellis-teknisen edistyksen mahdollisuuksien suunnitelmallisella ja yhteiskunnallisella hyödyntämisellä voidaan turvata luonnonympäristön tietoinen uusintaminen ja lievittää jo aiheutettuja ympäristövahinkoja. Vain kun luonnonympäristön uusintaminen on liitetty osaksi yhtenäistä yhteiskunnallista uusintamisprosessia, voidaan ehkäistä pitkäaikaiset vahingot luonnossa. Mutta pyrkimys maksimaaliseen voittoon sotii sitä vastaan.

Varmastikin tieteellis-tekninen edistys ja taloudellinen kasvu asettavat useita vakavia ongelmia luonnonympäristön uusintamiselle. Tietomme tieteellis-teknisen edistyksen pitkäaikaisista seurauksista tai sivuvaikutuksista eivät ole vielä läheskään riittävät. Siksi tähän ongelmaan on kiinnitettävä runsaammin huomiota. On analysoitava tiettyjen tekniikoiden, teknologioiden ja menetelmien seurauksia tai sivuvaikutuksia ennen niiden käyttöönottoa tai niitä kokeiltaessa eikä luotettava sokeasti teknisiin edistysaskeleisiin.

Kriittinen suhtautuminen tieteellis-tekniseen edistykseen on siis täysin paikallaan. Sosialistiset tuotantosuhteet tarjoavat sellaiselle lähestymistavalle parhaat takeet. Sosialistiset valtiot lähestyvät ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdon uusia tieteellis-tekniseen kumoukseen liittyviä ongelmia suunnitelmallisesti. Luonnollisen ja keinotekoisen ympäristön suojeluun, parantamiseen ja laajennettuun uusintamiseen tähtäävät toimenpiteet ratkaistaan työtätekevien etujen mukaisesti ja ne toteutetaan askel askeleelta. Ympäristöongelmien hallitseminen esittää olennaista osaa työtätekevien työ- ja elinolosuhteiden parantamistehtävistä ja on kiinteä osa myös DDR:n talous- ja sosiaalipolitiikkaa, jonka päämäärän Erich Honecker luonnehti SED:n 8. edustajakokouksessa seuraavasti: "Meille on olemassa vain yksi päämäärä, joka leimaa puolueemme koko politiikan: tehdä kaikki ihmisen hyväksi, kansan onneksi, työväenluokan ja kaikkien työtätekevien etujen mukaisesti. Tämä on sosialismin

merkitys. Sen puolesta me työskentelemme ja taistelemme."[8] Sosialistisella yhteiskunnalla on objektiivinen intressi ratkaista ihmisen ja luonnon aineenvaihdon uusiin ulottuvuuksiin liittyvät ongelmat.

Yksityinen pääoma sitä vastoin ottaa teknisen edistyksen sivu- ja etäisvaikutukset huomioon vain sikäli kuin ne koskettavat omia pääoman arvonlisäämisen ehtoja, tai työväenluokan taistelu pakottaa sen yleisen edun mukaisiin toimenpiteisiin. Valtiovallan toimenpiteet luonnonympäristön suojelemiseksi kapitalistisissa maissa voivat ratkaista osittain eräitä tässä yhteydessä esiintyviä ongelmia, asettaa sulkuja kapitalistisen voitontavoittelun aiheuttaman luonnonvarojen riistämisen seurauksille sekä turvata pääoman arvonlisäyksen. Kapitalismin ympäristöuhan syyt jäävät kuitenkin koskemattomiksi. Menestyksellisen taistelun luonnonympäristön ryöstämistä vastaan tulee olla siten samalla taistelua pääoman valtaa vastaan.

Epärealistinen "maailmanmalli"

Tutkimuksen perustana olevan "maailmanmallin" aikaväli on enemmän kuin sata vuotta. Jos kymmenen tai kahdenkymmenen vuoden päähän ulottuvista porvarillisista ennusteista on osoitettavissa huomattavia virheitä, niin vielä enemmän tämä pätee ennusteisiin, jotka koskevat kokonaista vuosisataa.

On jo olemassa runsaasti porvarillisia yrityksiä ennustaa tulevaa kehitystä pitkällä aikavälillä "tieteellisesti". Ne ovat kaikki kokeneet fiaskon. Thomas K. Malthus esitti tunnetusti jo 170 vuotta sitten samankaltaisen maailmantuho-teorian kuin tässä käsiteltävä. Sen mukaan väestö kasvaisi geometrisesti ja elintarviketuotanto parhaimmillaan aritmeettisesti. Todellisuus on yksiselitteisesti kumonnut tämän teorian. Tosiasiassa elintarviketuotanto lisääntyi ja lisääntyy nopeammin kuin väestö. Tutkimuksessa sovellettu ekstrapolaatiometodi * on samoin täysin soveltumaton. Sitäkin enemmän, kun se ottaa huomioon vain määrälliset, mutta ei laadullisia muutoksia.

---

[8] Erich Honecker, *Keskuskomitean toimintakertomus SED:n VIII puoluekokoukselle,* Dresden 1971, s. 5.

* Ekstrapolaatio: tähän mennessä tapahtuneen kehityksen määrällisten piirteiden heijastaminen sellaisenaan tulevaisuuteen. Tällä tavoin ei voida ottaa huomioon esimerkiksi ihmisten tietoisen toiminnan vaikutusta kehitykseen, mm. vallankumousta. Porvarillisen futurologian perusheikkous. Toim.

Lisäksi eräs puute on pelkistettyjen tunnuslukujen käyttämisessä, joiden taakse kätkeytyy erilaisia trendejä. Mallissa on paikka vain *yhdelle* väestölle, *yhdenlaisille* pitkäaikaisille vahingoille, *yhdelle* raaka-aineelle, joka edustaa kaikkien uusiintumattomien raaka-aineiden keskiarvoa jne.

Kuitenkin väestönkasvu esimerkiksi kehitysmaissa perustuu toisille lainmukaisuuksille kuin kehittyneissä kapitalistisissa maissa ja sosialistisissa maissa. Jokaisella yhteiskuntamuodostumalla on oma väestölakinsa. Tulevaisuuden mallin rakentaminen sellaisten keskiarvojen varaan merkitsee väestöliikkeen erilaisten yhteiskunnallisten syiden kieltämistä; tämä johtaa viime kädessä virheellisiin johtapäätöksiin. Se tutkimuksen teesi, että maailman väestön tendenssi on kasvaa eksponentiaalisesti romahtamiseen asti, on sen tähden täysin virheellinen. Se lähtee virheellisesti yhden yleisen väestölain, tietyssä mielessä "puhtaan" luonnonlain olemassaolosta, ja asettaa ihmisen ja eläimen lisääntymisen suhteen samalle asteelle. Tekijät kieltävät, että "jokaisella erikoisella historiallisella tuotantotavalla on oma erikoinen, historiallisesti pätevä väestölakinsa".[9] Yhteiskunnalliset suhteet ja sosiaalinen ympäristö, jotka molemmat ovat historiallisten muutosten alaisia, määräävät väestön lisääntymisen. Tämä on myös olennainen syy perhesuunnittelutoimenpiteiden — jotka epäilemättä ovat tarpeellisia — suhteellisen vähäiseen vaikutukseen kehitysmaissa.

Varmastikin on olemassa abstraktinen mahdollisuus, että ihmiskunta kasvaa niin suureksi, että tasapainottavat toimenpiteet ovat välttämättömiä. Siihen Friedrich Engels viittasi jo 1881, kun hän kirjoitti: "Sellainen abstraktinen mahdollisuus, että ihmisten määrä joskus tulee niin suureksi, että sen lisääntymiselle on asetettava rajoituksia, on toki olemassa. Mutta jos kommunistinen yhteiskunta kerran on pakotettu sääntelemään ihmisten tuotantoa samoin kuin se jo on säännellyt esineiden tuotantoa, niin juuri se ja yksin se toteuttaa sen vaikeuksitta."[10]

Täysin epärealistisena on siis pidettävä olettamusta, että tutkimuksessa eritellyt tekijät vaikuttavat vuoteen 2100 asti samoin kuin viimeisten 70 vuoden aikana. Sillä juuri meidän vuosisatamme on osoittanut yhteiskunnallisen, taloudellisen, teknisen ja teknologisen kehityksen

---

9 K. Marx, m.t., s. 583.

10 K. Marx/F. Engels, *Briefe an Bebel, W. Liebknecht, K. Kautsky und andere, Teil I, 1870—1886*, Moskau, Leningrad 1933. Lainaus teoksesta P. Khalatbari, Übervölkerung in den Entwicklungsländern, Berlin 1968, s. 55.

johtaneen perusteellisiin laadullisiin muutoksiin ja sellaisia on myös tulevaisuudessa odotettavissa.

"Maailmanmalli" on jo mainittujen perusteiden ohella kestämätön myös siksi, koska se ottaa riittämättömästi huomioon tuotantovoimien dynamiikkaa eikä ole tietävinään kehityksen dialektiikasta eikä tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden vuorovaikutuksesta. Tämän tekijät jopa osittain myöntävät. "Meillä ei ollut mitään mahdollisuutta todeta teknologisen kehityksen dynaamisia vaikutuksia, koska eri kehitysprosessit syntyvät mallin aivan eri sektoreilla ja myöskin vaikuttavat hyvin eri tavoin." Malliin otettiin mukaan pelkästään tuotantovoimien yksittäisiä, tekijöiden subjektiivisesti mahdollisina pitämiä kehityspiirteitä. Mutta sellainen menettely ei selvästikään riitä ottamaan huomioon kokonaisen vuosisadan kestävän kehityksen mahdollisia vaihteluita. Se ei voi olla johtamatta suuriin virheisiin. Tekijöiden loppupäätelmä, että muka ehdottomat kasvurajat saavutetaan 21. vuosisadalla, on siksi yhtä absurdi kuin heidän väitteensä, että ihmisen tulisi alistua näihin "luonnon asettamiin" kasvurajoihin.

Raaka-ainepula

Kirjan eräs perusteesi on se, että uusiintumattomat raaka-ainevarat ehtyvät 21. vuosisadalla. Tämän väitteen mukaan yksityisten uusiintumattomien raaka-aineiden käyttö tulevaisuudessa kehittyy samoin kuin tähänkin asti, siis kasvaa eksponentiaalisesti. Ei nähdä, että tekninen kehitys johtaa lisääntyvästi raaka-aineiden korvaamiseen, että kehitys yksityisten raaka-ainelajien kohdalla on äärimmäisen epätasaista ja että todelliset raaka-ainevarat ovat huomatavasti suuremmat kuin tekijät olettavat. Nykyään tunnetut raaka-ainevarastot ovat enimmäkseen suuremmat kuin 20 vuotta sitten osoitetut. Kaikki raaka-ainevarojen pikaista hupenemista ennustaneet prognoosit osoittautuivat vääriksi. Tähän asti on käytetty hyväksi vain lähellä maanpintaa sijainneita rikkauksia. Maaperän syvempiin kerroksiin ihminen ei ole vielä tunkeutunut ja merenpohjan rikkauksien louhinta on tuskin alkanut. Lopuksi tieteellis-teknisen edistyksen myötä niiden toistaiseksi käyttämättömien materiaalien lukumäärä kasvaa, jotka voidaan muuntaa arvokkaiksi raaka-aineiksi, kuten esim. uraani. Se, mikä kulloinkin osoittautuu raaka-ainereserviksi, ei siis ole mitenkään pysyvä, vaan muuttuva suure, joka kehittyy tieteellis-teknisen edistyksen myötä.

Se tutkijoiden viittaus on varmasti oikea ja vakavasti otettava, että yksittäisten raaka-aineiden varastot ovat absoluuttisesti rajalliset ja että eräiden raaka-aineiden tiedossa olevat varastot riittävät vain 50 tai 100 vuotta, mikäli niiden anastaminen jatkuu. Näihin varastoihin on siis suhtauduttava hyvin huolella ja julistettava taistelu niiden kapitalistista rosvoamista vastaan. Yksityisen pääoman arvonlisäämisintressi estää etäisvaikutusten huomioon ottamisen eikä se välitä tulevista sukupolvista.

Imperialistinen järjestelmä osoittautuu yhä kyvyttömämmäksi hallitsemaan ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdon uusia ulottuvuuksia ihmisjoukkojen etujen mukaisesti. Siksi on välttämätöntä kumota tämän kehityksen syyt, kapitalismin voittoperiaatteelle perustuva talous ja yksityisen maanomistuksen monopoli. "Pääoman" kolmannessa osassa Karl Marx kirjoitti: "Korkeamman taloudellisen yhteiskuntamuodostuman näkökulmasta käsin yksityisten henkilöiden maapalloon kohdistuva yksityisomistus näyttää yhtä mauttomalta kuin ihmisen toiseen ihmiseen kohdistuva yksityisomistus. Edes kokonainen yhteiskunta, kansakunta, jopa kaikki samanaikaiset yhteiskunnat yhteensäkään, eivät ole maan omistajia. Ne ovat vain sen haltijoita, sen hyödyntäjiä, ja niiden on jätettävä sen paremmassa tilassa jälkipolville kuin boni patres familias."[11]

Maapohjan kapitalistinen yksityisomistus osoittautuu esimerkiksi lisääntyvästi kaupunkien ja alueellisen mielekkään, tarpeisiin suuntautuneen kehittämisen esteeksi kehittyneissä kapitalistisissa maissa. Hans Jochen Vogel, Münchenin entinen ylipormestari ja SPD:n puheenjohtajiston jäsen, joutui tunnustamaan, että "maapohjan käyttöä koskevien päätösten tekeminen taloudellisten periaatteiden mukaisesti, ts. että kulloinkin saadaan korkein tuotto, aiheuttaa yhä vahingollisempia seurauksia."[12]

Ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdunnan voimistuminen tieteellis-teknisen kumouksen olosuhteissa vaatii ihmisen luonnon hallinnan muodostuvan sellaiseksi, ettei enempää ihmiselle kuin hänen luonnolliselle ympäristölleenkään tuoteta lyhyt- eikä pitkäaikaisia vahinkoja, ettei luontoa yhteiskunnallisen rikkauden lähteenä turmella, rosvota sitä, vaan suunnitelmallisesti uusinnetaan sitä laajennetusti ja se asetetaan kansan palvelukseen.[13] Sellaisen suhteen luomiseen ihmisen ja luonnon välille kykenee yksin sosialistinen yhteiskunta, sillä vain

---

[11] K. Marx, *Das Kapital III*, s. 784.
[12] *Wirtschaftswoche, Nr. 35, 1. 9. 1972*, s. 16
[13] Vrt. K. Marx, Pääoma I, s. 469.

se voi tehdä luonnonympäristön säilyttämisestä ja kaunistamisesta sekä sen laajennetusta uusintamisesta kaikkien työtätekevien asian. Tietenkään sosialismin etuisuudet ympäristöongelman hallinnassa eivät toteudu itsestään. On voitettava moninaiset ongelmat ja vaikeudet, jotka eivät ole ratkaistavissa käden käänteessä. Ensinnäkin on tarpeen jatkuva kasvatusprosessi jotta saavutettaisiin sosialistiselle luonto-suhteelle välttämätön ihmisten poliittis-ideologinen kypsyys. Toiseksi sosialististen maiden on asteettaisin selvitettävä imperialismin hävityksen jäännöksistä myös tällä alueella. Ja kolmanneksi monitahoiset ympäristöongelman sosialistiset ratkaisut edellyttävät monimutkaisia uudenlaisia tieteellis-teknisiä ratkaisuja, jotka vaativat huomattavia aineellisia ponnistuksia.[14]

Johtaako elintarvikepula katastrofiin?

Tutkimuksen tekijöiden mielestä elintarviketuotannon pula on kiertämätön. Heidän perustelunsa on jo esitetty. Siinä otaksutaan väestönkasvun jatkuvan ennen kaikkea kehitysmaissa entisellä vauhdilla. Siinä määrin kuin näiden maiden onnistuu voittaa takapajuisuutensa taloudellisella ja sosiaalisella alalla, vapautua aikansa eläneistä perinteistä ja ryhtyä toteuttamaan perhesuunnittelua, niiden väestönkasvulukemat pienenevät. Sitä paitsi tekijät ymmärtävät kysymyksen: "Kuinka paljon teoriassa ihmisiä voidaan elättää maapallolla?" pelkästään ongelmana käytettävissä olevasta maa-alasta ja päättelevät, että "jo ennen vuotta 2 000 maapallo käy toivottoman ahtaaksi mikäli väestönkasvu jatkuu nykyisellä vauhdilla." Tällöin aliarvioidaan maatalouden voimaperäistämisen mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Ei huomata, että mahdollisen elintarviketuotannon taso on aina tieteellis-teknisen edistyksen funktio. Kasvinviljelyn ja eläinkasvatuksen aloilla saavutetut suurenmoiset tulokset viimeisinä 20—30 kymmenenä vuotena, maatalouden siirtyminen teollisiin ja tieteellisesti perusteltuihin tuotantomenetelmiin antavat aiheen odottaa tulevaisuudessa elintarviketuotannon huomattavaa kohoamista. Tällöin ei ole vielä otettu huomioon edes synteettisten sekä vedestä saatavien ravinteiden ja elintarvikkeiden tuotannosta ammentuvia mahdollisuuksia. Synteettisen ravinne- ja elintarviketuotannon tulevaisuudessa odotettavasti lisääntyvä merkitys sekä vesistöjen käyttäminen sa-

---

[14] Vrt. H. Maier/H. Roos, Das Mensch—Umwelt—Verhältnis als politökonomisches Problem, *Einheit 7/1972*, s .901 ja seur.

maan tarkoitukseen on kokonaan aliarvioitu MIT:n tutkimuksessa.

Sitävastoin tutkijat ovat nähneet vaivaa esittääkseen kapitalistiselle tuotantotavalle ominaisen maaperän riistämisen, joka on erityisen tyypillistä USA:lle ja on johtanut lisääntyvään eroosioon, muuttumattomana ja lainmukaisena tapahtumana.

Tukeakseen teesiään elintarviketuotannon muka absoluuttisesta rajasta tekijät ovat tarttuneet teorian ja käytännön jo ammoin kumoamaan ns. vähenevän tuotannon kasvun lakiin, jonka tekijät esittävät "kasvavien kustannusten" lakina. Tämä "laki" sanoo, että jokainen pääoman ja työn lisäsijoitus samalle maa-alalle tuottaa, ei vastaavan suuruista vaan pienemmän lisäsadon. Kuitenkin jo Lenin osoitti, että teknisen edistyksen myötä tuotantomenetelmät maataloudessa muuttuvat ja tällaisissa olosuhteissa "laki" ei vaikuta. Se pätee vain niissä poikkeustilainteissa, jolloin tuotantotekniikka ei muutu ja kohotetaan yhden yksittäisen tekijän käyttöä. Tämä ei kuitenkaan ole maataloudelle ominainen kehityssuunta.

Tämä "kasvavien kustannusten laki" saattaa nyt tekijöiden mielestä "järjestelmän tilaan. . ., jossa kaikki käsillä olevat mahdollisuudet käytetään vain elintarviketuotantoon eikä enää jää mitään vastaiselle laajentamiselle." Tekijät todistelevat tätä kyseenalaista väitettä seuraavasti: "Maailman elintarviketuotantoa kyettiin kohottamaan 34 prosenttia vuosina 1951—66. Tällöin piti vuosittain lisätä traktorien määrää 63 prosenttia, typpilannoitteiden 146 prosenttia ja tuholaisten torjuntavälineitä 300 prosenttia. Tuotannon kohottaminen edelleen seuraavat 34 prosenttia tulee maksamaan vielä enemmän."

Tähän on huomautettava, että tutkimuksessa verrataan väärällä tavalla elintarviketotannon määrällistä lisääntymistä erikseen valittuihin maatalouden kustannuksiin. Vaietaan siitä, että kehittyneissä kapitalistisissa valtioissa, joille juuri on ominaista hoitovälinekustannusten huomattava kohoaminen, elävän työn kulutus tuotetta kohti on vähentynyt valtavasti ja että työn tuottavuus melkein kaikissa kapitalistisissa valtioissa on noussut maataloudessa nopeammin kuin teollisuudessa. Maataloudessa kulut tuoteyksikköä kohti pienenevät samalla tavoin kuin teollisuudessakin. Maataloushintojen jääminen jälkeen teollisuuden hinnoista kehittyneissä kapitalistivaltioissa on tämän tendenssin ilmaus. USA:ssa maataloushinnat ovat nykyään jopa alhaisemmat

kuin 40-luvun lopussa. Näiden tosiasioiden valossa ennusteiden laatiminen "kasvavien kustannusten lain" varaan on absurdia ja menettää kaiken vakuuttavuutensa.

Tutkimuksen tekijät yrittävät ilmeisestikin näillä argumenteillaan verhota imperialismin kyvyttömyyttä käyttää tieteellis-teknisen edistyksen moninaisia mahdollisuuksia elintarviketuotannon kohottamiseen ja nälän ja kurjuuden poistamiseen omalta hallinta-alueeltaan. Tosiasia on, että kehitysmaissa joka vuosi kymmenet miljoonat ihmiset kulevat nälkään tai sen seurauksiin ja noin 500 miljoonaa kärsii aliravitsemuksesta. Samaan aikaan imperialististen valtioiden maatalouspolitiikka tähtää oman maataloustuotannon kurissa pitämiseen. Useimmissa kehitysmaissa maataloustuotannon kohoaminen törmää maanomistussuhteisiin Latinalaisessa Amerikassa esimerkiksi 1.5 prosenttia maanomistajista omistaa 65 prosenttia viljelykelpoisesta maasta, sitä vastoin 70 prosentin on tyydyttävä 4 prosenttiin maa-alasta. Valtavia latifundioita viljellään vain osittain eikä koskaan voimaperäisesti. Suurien tilojen voitot virtaavat vain vähäisessä määrin takaisin maatalouteen; valtavat voitot käytetään joko ylellisyyskulutukseen tai siirretään ulkomaille.

Pienviljelijät ja maanvuokraajat kärsivät kehitysmaissa kaksinkertaisesta riistosta: maanomistajien, jotka monesti ottavat haltuunsa yli puolet sadosta, sekä koti- ja ulkomaisen pääoman riistosta, joka vaatii korkeita hintoja maataloustuotantovälineistä mutta samalla maksaa alhaisia hintoja maataloustuotteista.

Näissä olosuhteissa elintarviketuotannon kohottaminen kehitysmaissa on erittäin vaikeata huolimatta moninkertaisista ponnistuksista ja suurista reserveistä. Kehitysmaiden yritykset takapajuisuuden ja rosvoamisen lopettamiseksi törmäävät USA:n johtamien imperialistivaltojen päättäväisiin taloudellisiin, poliittisiin ja sotilaallisiin painostusyrityksiin, ja näin ne estetään hyödyntämästä olemassaolevia voimavaroja elintarviketuotannon kehittämiseen. Moninkertaisen riiston seurauksena pienet ja keskisuuret viljelijät ovat liian köyhiä voidakseen ostaa lannoitteita, maanmuokkauskoneita ja korkeatuottoisia lajikkeita. Mahdollisuudet nälän voittamiseen kehitysmaissa ovat ilman muuta olemassa. Ne voidaan realisoida ihmisten etujen mukaisesti vain murtamalla näiden valtioiden suurmaanomistajien ja muiden taantumuspiirien vastarinta ja ulkomaisen pääoman mahti.

Monien reaalisesti käsillä olevien ja kasvavaien elintarviketuotannon lisäämismahdollisuuksien valossa on mieletöntä puhua elintarviketuotannon absoluuttisesta

rajasta; tarkoituksena ei voi olla muu kuin peitellä imperialismin kykenemättömyyttä käyttää hyväksi olemassa olevia mahdollisuuksia.

Kasvun pysäyttäminen ei ole mahdollista eikä välttämätöntä

Tutkimuksen teesi, jonka mukaan taloudellinen kasvu itsestään johtaa ”katastrofiin”, romahdukseen, on varmasti yhtä käsittämätön. Taloudellisen kasvun tulos ei riipu sen korkeudesta vaan sen päämäärästä. Taloudellinen kasvu, jonka päämäärä ei ole pääoman arvon lisääminen, vaan työtätekevien menestys, ei johda tuhoon vaan ihmiskunnan hyvinvointiin. Ongelmana ei ole taloudellinen kasvu vaan sen kapitalistinen muoto, kapitalismin kykenemättömyys selviytyä tieteellis-teknisen kumouksen ongelmista.

Tekijöiden ehdotus tuotantovoimien kasvun supistamisesta, pyrkimisestä ”nollakasvuun” ja imperialistisen järjestelmän auttamisesta tällä tavoin tasapainoon, ei näe edes kapitalistisen tuotantotavan olemusta ja niin muodoin sen pitäisi omien ajatuskulkujensa mukaisesti johtaa päätelmään, että kapitalismi on elänyt jo yli aikansa. Sillä kapitalistisen tuotannon päämäärä, pääoman maksimaalinen arvonlisäys, voi realisoitua vain kun pääoma kasaantuu ja vapauttaa yhteiskunnallista työtä, siis kehittää tuotantovoimia ja työn tuottavuutta. Koska kasvu kapitalismissa on aina pääoman kasvua,[15] niin ”nollakasvu” merkitsisi kapitalismin kumoutumista, sillä pääoma ei voi olla olemassa ellei se kasaannu. Senpä vuoksi ei olekaan ihme, että ”Unternehmerbrief des Deutschen Industrieinstituts” luonnehti tutkimusta ”tietokoneiden leikiksi”. Sananmukaisesti: ”Lopputuloksella ei ole todellisuuden kanssa enää mitään tekemistä, koska realistiset rajat on ylitetty.”[16]

Tutkimuksessa ilmaistu vaatimus siirtymisestä vuodesta 1975 lähtien ”nollakasvuun” on ennen kaikkea erittäin ihmisvihamielistä, koska se edellyttää nälän ja kurjuuden kehitysmaissa, näiden riippuvuuden ja riistonalaisuuden imperialistivaltoihin nähden pysyvän muuttumattomana. EEC:n komission puheenjohtaja Sicco Mansholt vaati tutkimuksen luettuaan mm. ”suurlapsiperheiden sosiaaliavun lopettamista” ja ”henkeä

---

15 Vrt. P. Hess. Kapitalistisches Wachstum zwischen Gleichgewicht und Ungleichgewicht. *Wirtschaftswissenschaft 5/ 1969*, s. 737.

16 *Unternehmerbrief des Deutschen Industrieinstituts, 17/1972*, s. 7.

kohti tulevien aineellisten hyödykkeiden voimakasta vähentämistä ei-materiaalisten ja henkisten hyödykkeiden eduksi".[17] Sellainen ehdotus on, ottaen huomioon jopa kehittyneissä kapitalistimaissa vallitsevan köyhyyden, kurjuuden ja nälän, suorastaan näiden vallassa elävien ihmisten pilkkaamista. USA:ssa v. 1969 vähintäin 24.3 miljoonan ihmisen tulot olivat "virallisen" köyhyysrajan alapuolella. Noin 13.5 USA:n kansalaista elää huoltoavun turvin. Aikakauslehti "Economic Notes"n tietojen mukaan helmikuusta 1971 lukien 10—15 miljoonaa amerikkalaista kärsii jatkuvasti kroonisesta nälästä ja 3 000 lasta kuolee vuosittain aliravitsemuksesta aiheutuviin sairauksiin. Kuten "Times" (Lontoo) kertoi 10. 3. 1971, Englannissa 1970 eli yli miljoona ihmistä köyhyydessä, kun se 1960 oli "vasta" 370 000. Myös BRD:ssä köyhyys ja kurjuus on hyvin laajaa.[18]

Enempää 60-luvun kapitalistimaille tyypillinen kasvufetisismi kuin "nollakasvukaan" eivät ole käyttökelpoisia teitä ihmisten kasvavien aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämiseen ja työtätekevien elämisen laadun parantamiseen ajan mittaan. Välttämätön ja mahdollinen on pikemminkin sellainen tuotantovoimien kehittäminen, joka parantaa tuotannon tehokkuutta, kannustaa tieteellis-teknistä edistystä ja kohottaa työn tuottavuutta sekä samaan aikaan suhtautuu luonnovaroihin säästeliäästi, pitää luonnon raaka-aineet mahdollisimman kauan talouden kiertokulun piirissä ja näkee luonnollisen ja keinotekoisen ympäristön laajennetun uusintamisen integroituna osaksi työtätekevän ihmisen parasta palvelevaa yhteiskunnallista uusintamisprosessia. Tarpeen on siis sellainen tuotantovoimien kehittäminen, joka suuntautuu kansanjoukkojen tarpeisiin, työtätekevien työ- ja elinolosuhteiden kaikinpuoliseen parantamiseen sekä työtätekevien persoonallisuuden kehittämiseen.

*

"Kasvun rajat"-tutkimuksen väitteet ilmentävät sitä tosiasiaa, että sosialismin vaikutus maailmassa kasvaa ja kapitalismin yleinen kriisi kärjistyy, että imperialismi osoittautuu yhä kykenemättömämmäksi hallitsemaan tieteellis-tekniseen kumoukseen liittyviä ongelmia.

Tämän tosiasian takia porvarilliset ideologit uskaltavat kehitellä yhä vähemmän pseudo-optimistisia futurologisia yhteiskuntakäsityksiä, jollaisia 60-luvun puolivälissä laadittiin. Sosialismin kasvava ominaispaino, sen etuisuuksien ilmeneminen yhä selvemmin sekä impe-

---

[17] *Frankfurter Rundschau, 26. 4. 1972,* s. 7.

[18] Vrt. H. Schledermann, Armut in der BRD, julkaisussa *DWI-Berichte 1/1972,* s. 10 ja seur.

rialismin sisäisten ristiriitojen kärjistyminen on saattanut heidät käyttämään hienovaraisempia puolustuskeinoja ideologisessa taistelussa. He tunnustavat eräitä imperialismin heikkouksia mutta samalla näkevät vaivaa hämätäkseen imperialismin lisääntyvien kriisi-ilmiöiden ja tasapaniottomuuden syyt. He yrittävät tehdä niistä "teollisen yhteiskunnan" kriisin. Ympäristökriisi, kasvufetisismi, elintapojen kriisi, koulutuskriisi, terveydenhoidon kehittymättömyys, liikennekaaos, monopoliporvariston kykenemättömyys lopettaa nälkä omalla alueellaan — todellakin kaikki nykykapitalismin kriisi-ilmiöt pannaan porvarillisten ideologien taholta yhä enemmän "inhimillisen kykenemättömyyden", "liian vähäisten tietojen", ihmisen "emotionaalisen" kypsymättömyyden tilille. "Ihmiskunnan", "maailmanjärjestelmän" kelvottomuus on syynä siihen, että tieteellis-tekninen kumous johtaa kasvaviin kriisi-ilmiöihin. Myös "Kasvun rajat"-teoksen kirjoittajat selittävät kapitalismin moninaiset kriisi-ilmiöt tieteellis-teknisen kumouksen ja "ihmiskunnan" väärien "arvon mittapuiden" avulla. Siten ristiriitojen ja kriisien syynä näyttää olevan "ihminen" eikä kapitalistinen järjestelmä.

Kahden järjestelmän vastakkaisuuden syvenemisen ja ideologisen taistelun kasvavan roolin huomioon ottaen on selvää, mitä tällaisten "yleisinhimillisten" konseptioiden taakse kätkeytyy. Toisaalta ne ovat välineitä taistelussa marxismi-leninismiä vastaan ja toisaalta porvarilliset ideologit koettavat tällä tavoin kypsyttää kansaa alttiiksi reformeille sekä herättämään siinä valmiutta antamaan aineellisia uhreja valtiomonopolistisen järjestelmän vakaannuttamiseksi. "Yleisinhimillisille" konseptioille perustuvat "vaihtoehdot" ovat monopoliporvariston kannalta sikäli edullisia, että ne näyttävät ensi sijassa marxismi-leninismin ja reaalisesti olemassa olevan sosialismin "vaihtoehdolta". Valtiomonopolistinen reformipolitiikka saa sädekehän ainoana tienä "ihmiskunnan" tulevaisuuden turvaamiseksi.

"Kasvun rajat" on eräs imperialismin leirissä lisääntyvistä äänistä, jotka vastustavat sokeata uskoa tieteellis-teknisen kumouksen mahdollisuuksiin kapitalismin oloissa. Tekijät osoittavat, että kapitalistisesti sovellettu tieteellis-tekninen edistys ei kykene ratkaisemaan imperialistisen järjestelmän synnyttämiä ongelmia, että tieteellis-tekninen edistys spontaanisti ja anarkkisesti edetessään kärjistää ristiriitoja ja päätyy imperialismin umpikujaan, "katastrofiin". Koska tekijät sulkevat kysymyksen yhteiskuntajärjestelmästä tutkimuksensa ulkopuolelle, he eivät kuitenkaan löydä mitään vaihtoehtoa ennustamalleen katastrofille.

Keskustelua

SNK:n valistussihteeri Pertti Hynynen on arvioinut Ylioppilaslehden numerossa 33/72 Urho Jokisen Soihtu 5/72:ssa ollutta artikkelia "SDP ja työväen yhteistoiminta". Julkaisemme seuraavassa sekä Hynysen arvion että Jokisen vastauksen.

Vasemmiston yhteistyö ja / vai työväen yhteistoiminta

Vasemmistoko yhteistyöhön vai työväestökö yhteistoimintaan. Näin pelkistäisin Urho Jokisen artikkelia "SDP ja työväestön yhteistoiminta", joka on julkaistu Soihdun numerossa 5. Artikkeli on varsin tärkeä vasemmistolaistenkin sosialidemokraattien kannalta, sillä se hahmottaa tiettyjä keskeisiä lähtökohtia siinä aloitteellisuudessa, jota SKP on viime aikoina osoittanut. Artikkelissahan — joka on vapaa turhasta yhteistyöhymistelystä — esitetään monia arvioita puhtaasti SDP:n sisäisestäkin tilanteesta, kuten sivulla 20: "Toiseksi yhteistyöhön myönteisesti asennoituvat voimat tulevat vastaisuudessa selkiytymään ja lujittamaan asemiaan SDP:n sisällä."

Ja kun lisäksi "kommunistien kyky periaatteelliseen ja aloitteelliseen yhteistyöpolitiikkaan on voimistumassa", niin on tarpeellista kartoittaa yhteistyöhön myönteisesti suhtautuvien sosialidemokraattien kannalta Jokisen arvioita. Silti tämä on tietysti puhtaasti henkilökohtainen arvio. Tähänastista keskustelua vasemmiston sisällä on leimannut se, että on keskusteltu eri tasoilla ja eri asioista. Varmasti on selkeyden kannalta edullista, että keskusteltaisiin vaikka ristiinkin, jos ei yksimielisyyttä kaikista seikoista löydy.

Jokisen perusvirhe on se, että artikkelissa varsin mekaanisesti väitetään sen tosiasian, että työläisten keskuudessa työpaikoilla yhteistyö on lujittunut huomattavasti viime vuosien aikana, johtavan sinänsä poliittisen välityksen kautta ristiriitaan sen seikan kanssa, että SDP on talouspolitiikassa yhteistyössä porvariston kanssa.

Vaikka jonkinlaisen "terveen järjen" mukaan näin olisikin, niin tilannetta on analysoitava syvällisemmin. Emme voi mekaanisesti väittää, että sosialidemokraattisten, kommunististen ja puolueettomien työläisten yhteistoiminta tehtailla lakkotaisteluissa, jolloin on saatu merkittäviä tuloksia yli työehtosopimusratkaisujen, olisi SDP:n tai edes sen johdon objektiivisten etujen vastaista. Se olisi ehdottoman varmasti sitä vain siinä tapauksessa, että SDP itse omistaisi nämä tehtaat. *Tällaista* hegemoniaa talouselämässä ei SDP:llä kuitenkaan ole eikä tule, vaikka sillä valtion talouspolitiikan määräyspaikoilla johtavaa roolia olisikin.

Virhe piilee juuri siinä, että tästä yhteistyöstä *yksityistä työnantajaa* vastaan vedetään sinänsä heti seuraava johtopäätös: "Tämä yhteistyö ulottuu aikaisempaa suuremmassa määrin poliittisiin kysymyksiin; yhteistoiminnan ja yhteisen kamppailun poliittinen luonne on vahvistunut."

Tällainen spontanistinen ajattelu on varsin tuttua Länsi-Euroopan opiskelijaliikkeen monista ilmiöistä, joissa on usein jokaisesta villistä lakosta haluttu tehdä jos nyt ei suorastaan vallankumouksen ensimmäinen kipinä niin ainakin voimakas protesti ammattiyhdistysliikkeen järjestelmään sopeutumista vastaan. Tällaiseen virheeseen osallistuin itsekin vaikuttaessani pari-kolme vuot-

ta sitten Marxilainen Aikakauskirja -nimisen lehden parissa.

On nimittäin tarkasti eriteltävä millaista on tämän yhteistyön poliittinen luonne ja millaista ei. Näkisin sen siinä, että oikeistososialidemokraattisilta tahoilta lähteneet hajotuspyrkimykset ja suoranaiset provokaatiotkin eivät oikein ole onnistuneet, vaan eri poliittisia mielipiteitä edustavien työläisten yhtenäisyys työnantajia vastaan on kestänyt, kuten Jokinenkin aivan oikein toteaa. Tällaisella yhtenäisyyden puolustamisella tietysti on omaa poliittistakin luonnetta.

Huomattavasti vaikeampi kysymys on se, miten tästä yhteistyöstä alhaalta voidaan edetä yhä poliittisemmille tasoille ja ylöspäin. Tällöin nimittäin on heti asetettava se kysymys, missä määrin yhteistyö voi tuottaa välittömiä tuloksia ja missä määrin tulosten saaminen edellyttää sitä, että esim. sosialidemokraattien tosiasiallinen politiikka johtotasollakin muuttuu. Eli: mikä taso viime kädessä on päätöksentekijänä? Tämä kahtiajako on tehtävä silloin, kun arvioidaan tätä "sosialidemokraattisten johtajien ja joukkojen" välistä ristiriitaa, josta kommunistit paljon puhuvat.

Nämä kysymykset liittyvät aivan välittömästi myös vasemmistososialidemokraattien ja erityisesti SNK:n vaikeuksiin luoda jotain selkeää ja omaa ammattiyhdistyspoliittista linjaa, joka olisi vasemmalla puolueen linjasta. Tässä toiminnassa on nimittäin syyllistytty samantapaisiin virhearviointeihin työpaikkakohtaisen taistelun kääntymisestä yhä poliittisemmille tasoille kuin Jokisen artikkelissa. On kyllä pystytty hahmottamaan uudenlaisia työpaikkakohtaisia taistelumenetelmiä ja osallistumaan aktiivisesti keskusteluun demokraattisten oikeuksien tai työväenvalvonnan laajentamisesta. Mutta ei ole pystytty alkuperäisten odotusten mukaisesti vaikuttamaan siihen, että uudenlaisten sosialidemokraattisten ay-aktiivien toiminta työpaikoilla olisi riittävästi heijastunut poliittisena linjan muutoksena sosialidemokraattisessa ay-politiikassa korkeinta tasoa myöten. Ja varmasti tämä ei johdu pelkästä subjektiivisesta heikkoudesta ja joidenkin "luistelusta" vaan ongelmat ovat syvemmällä.

Siis sellainen yhteistyömalli, jossa lähdetään etenemään alhaalta ylös, on liian yksinkertaistettu. Virheellinen aikajärjestys on esim. seuraavassa Jokisen lauseessa sivulla 13: "Ja tämä kenttätason yhteistoiminnan tiivistyminen on ulottanut vaikutuksensa myös puoluetasolle — tästä oli SDP:n puoluekokouksessa käyty värikäs keskustelu eräänä todisteena." Eihän se näin ole käynyt. Sen sijaan vuonna 1964 aloitettu keskustelu ennakoi tulevaa kehitystä, heijastui poliittisen ylärakenteen ristiriitaisuuksien kautta kentälle ja tarjosi joitakin valmiita aineksia silloin, kun tyytymättömyys noudatettua hallituspolitiikkaa vastaan alkoi kärjistyä aivan 1960-luvun lopussa.

Jos Jokisen kaavaa noudatetaan, niin silloin saa sen vaikutelman että SDP:ssä vasemmiston yhteistyökeskustelun aloittaneet ainekset olisivat johonkin tiettyyn pisteeseen asti olleet objektiivisesti suurpääoman asialla viekotellessaan kommunisteja "integroitumaan" yhteiskuntaan ja sitten tämän tietyn pisteen jälkeen heidän roolinsa olisi muuttunut, kun he nyt passiivisesti heijastelisivat puolueen ulkopuolella tapahtuvaa työläisjoukkojen "voimistunutta yhteistoimintaa". Sivulla 18 Jokinen nimittäin kirjoittaa: "Tässä vaiheessa työläisjoukkojen voimistunut yhteistoiminta heijastuu puolueen sisälle vielä heikosti, etupäässä laskelmointina, jonka mukaan puolueen on välttämättä vastattava yhteistyöhaasteeseen, koska se ei voi pitkään sitä enää kiertää..."

Lopuksi on syytä hieman arvioida SDP:n puoluekokouksessa käytyä keskustelua ja Jokisen artikkelissa esitettyjä arvioita tuosta keskustelusta. Jokinen arvioi Jyrängin ja SNK:n aloitteita katsoen niiden sisältävän tietyn taktisen peruskuvion. SNK:n aloitteesta todetaan: "Tässä on Jyränkiin nähden edistytty sikäli, että ahtaista parlamentaarisista puitteista on siirrytty koko liikkeen alueelle. Mutta taktinen peruskuvio on kuitenkin jäänyt ennalleen. Yhteistyö lähtee korostetummin osapuolten oletetuista voimasuhteista kuin siitä missä määrin osapuolet haluavat puolustaa työväenluokan etuja ja rakentaa yhteistyötä nimenomaan joukkojen keskuudessa."

SNK:n aloitteessa oli todettu, että "Ranskan ja Italian tavoin ei Suomessakaan kumpikaan työväenliikkeen päähaara voi yksinään saada hegemoniaa työväenliikkeen piirissä ja tämän tosiasian tunnustaminen on edellytyksenä sen seikan pohtimiselle, millaista vasemmiston yhteistyön tulisi olla sisällöltään." Tällä toteamuksella ei suinkaan haluta kieltää kommunisteja kuvittelemasta omasta roolistaan mitä milloinkin, vaan se rajoittuu SDP:n sisäiseen keskusteluun ja sillä halutaan todeta, että pyrkimys Ruotsin kaltaiseen tilanteeseen on sekä epärealistinen että eitoivottava.

Myöskään ei voi yhtyä siihen, että arvioidessaan joitakin ilmiöitä vasemmistososialidemokraattien parissa — kuten esim. SNK:n ideologista keskustelua ja pyrkimystä "marxilaisen sosialidemokratian" hahmottamiseen. — Jokinen näkee ne korostetusti taktisen laskelmoinnin kannalta eli lisäävätkö ne hajaannusta SDP:n sisällä vai ei.

Artikkelinsa päätteeksi Jokinen katsoo, että "kommunisteilta vaaditaan kykyä hahmottaa tieteellisesti ohjelma, josta yhteisten keskustelujen kautta muodostuu se konkreettinen tie, jonka kautta SDP:lle avautuu mahdollisuus kääntää selkänsä suurpääoman politiikalle." Kyllä tässä tehtävässä todella kykyjä vaaditaan ja myöskin sitä, että nuo "joukkojen ja johtajien ristiriidat" nähdään hieman nykyistä dialektisemmin.

Jokisen jutulla oli tietysti varsin suuret ansionsa ja turha niistä tässä sen enemmin toistamaan. Olennaista on se, että voidaan hahmottaa selkeämmin sitä, mistä keskustella pitäisi.

Pertti Hynynen

Kysymys on yhteistyön sisällöstä

Pertti Hynynen pelkistää Soihtu 5/72:n artikkelini asetelmaan "vasemmistoko yhteistyöhön vai työväestökö yhteistoimintaan". Mikäli ymmärrän oikein, tällä tarkoitetaan *vaihtoehtoa* työväenpuolueiden ja työväenjoukkojen yhteistoiminnan *välillä*. Tämä on *virheellinen* vastakkainasettelu. Soihtu 5/72:n sivulta 21 pitäisi käydä varsin selvästi ilmi, että kommunistit eivät aseta yhteistoiminnan eri tasoja toistensa vastakohdiksi eivätkä oleta johtotason yhteistoiminnan syntyvän automaattisesti ja vasta sitten, kun kenttätason kehitys SDP:n johdon siihen "pakottaa". "Yhteistyöhön voidaan ja tulee pyrkiä kaikilla tasoilla ja sektoreilla sekä kaikilla politiikan alueilla: puolueiden perusjärjestöistä johtoelimiin, ammattiyhdistysliikkeestä poliittisiin järejstöihin, kunnanvaltuustoista ja -hallituksista eduskuntaan ja maan hallituksen, talous-, sisä- ja ulkopolitiikan aloilla." Sen sijaan kommunistit ovat sitä mieltä, että yhteistoiminnan kehittymisen *perusedellytyksenä* on joukkojen

käytännön toimintayhtenäisyys konkreettisten monopolien vastaisten kysymysten pohjalla: "Ratkaiseva yhteistoiminta-alue on joukkojen yhteinen kamppailu työpaikoilla ja yleensä kenttätasolla."

Hynysen edellisenkaltaisen "pelkistyksen" avulla löytämä "Jokisen perusvirhe", kenttätason yhteistyön ja johtotason yhteistyön välisen suhteen virheellinen käsittäminen katoaa, jos vaivautuu lukemaan kirjoitukseni huolellisemmin läpi. Mutta tämä ei ole oleellisinta. Tuollaiset "pelkistykset" ja pelkkä yhteistoiminnan eri "tasoilla" ja niiden välisillä suhteilla tapahtuva muodollinen askaroiminen saattaa helposti kääntää huomion pois yhteistoiminnan pääkysymyksestä, kysymyksestä *yhteistyön sisällöstä*. Hynyselle näyttää käyneen näin.

Koska Hynysen mielestä on "olennaista se, että voidaan hahmottaa selkeämmin sitä mistä keskustella pitäisi" totean seuraavat kysymykset, joissa olen Hynysen kanssa eri mieltä, ja joihin puutun jäljempänä.

1. Kysymys koko yhteistyöproblematiikan suhteesta valtionomonopolistisen kapitalismin luonteeseen ja luokkataistelujen kärjistymiseen.

2. Kysymys tavasta, jolla sos.dem. kenttätasolla lisääntyvä yhteistoimintahalukkuus vaikuttaa sos.dem. johtoon.

3. Kysymys SDP:n sisällä käydyn yhteistyökeskustelun luonteesta ja vaikutuksista.

4. Kysymys kommunistien linjasta yhteistyössä sosialidemokraattien kanssa. (Tässä puutun lyhyesti myös Leevi Lehdon Yhteisrintama 1/73:ssa esittämiin, hyvin pitkälle Hynysen kaltaisiin näkemyksiin.)

1. Lakkojen poliittisuus

"Jokisen perusvirhe", kirjoittaa Hynynen, "on se että artikkelissa varsin mekaanisesti väitetään sen tosiasian, että työläisten keskuudessa työpaikoilla yhteistyö on lujittunut huomattavasti viime vuosien aikana, johtavan sinänsä poliittisen välityksen kautta ristiriitaan sen seikan kanssa, että SDP on talouspolitiikassa yhteistyössä porvariston kanssa." Toisin sanoen: "Virhe piilee juuri siinä, että tästä yhteistyöstä *yksityistä työnantajaa* vastaan vedetään sinänsä heti seuraava johtopäätös: 'Tämä yhteistyö ulottuu aikaisempaa suuremmassa määrin poliittisiin kysymyksiin; yhteistoiminnan ja yhteisen kamppailun poliittinen luonne on vahvistynyt'." Se mikä Hynysen mukaan *estää* kenttätason yhteistoiminnan suuntaamisen yhä enemmän myös porvarillista valtiota ja siinä keskeisiä asemia omaavia oikeistososialidemokraattisia johtajia vastaan on, että "SDP ei itse omista tehtaita", joissa perustason kamppailua käydään.

Omituista kyllä, tuntuu kuin Hynynen näkisi silmiensä edessä puoli vuosisataa sitten vallinneen kapitalismin, ei tämän päivän valtiomonopolistista kapitalismia. Hynysen tapa asettaa keskeiselle sijalle kysymys tehtaiden omistuksesta kaivaa kuilun yksityisen kapitalistin taloudenhoidon ja porvarillisen valtion reformistien kasvavalla myötävaikutuksella harjoittaman talouspolitiikan välille. Kuitenkin valtiomonopolistisen kapitalismin objektiivinen kehitys kytkee valtiokoneiston ja "tehtaiden omistajien" edut entistä välittömämmin yhteen, saattaa sos.dem. oikeistojohdon entistä välittömämmin hoitamaan "tehtaiden omistajien" asioita. Näin se lähentää taloudellista ja poliittista taistelua toisiinsa ja antaa tuottavuuden nousun ylittäville palkankorotusvaatimukseille, tulopolitiikan vastaisille vaatimuksille yhä enemmän porvarillisen valtion, SDP:n ja ay-liikkeen johdon reformistisen osan vastaista luonnetta myös subjektiivisesti.

Tuntuu hämmästyttävältä, että Hynynen ei näytä olevan tietoinen eräistä viimeaikaisista lakkokamppailuista — esimerkkinä satamalakko — joissa työläisten murtumaton yhteistoiminta on johtanut hyvinkin kärkeviin ristiriitoihin valtiovallan ja ay-liikkeen johdon reformistisen osan kanssa.

Mikä on Hynysen käsitys lakkokamppailujen poliittisuudesta? "Näkisin sen siinä, että oikeistososialidemokraattisilta tahoilta lähteneet hajotuspyrkimykset ja suoranaiset provokaatiotkin eivät oikein ole onnistuneet, vaan eri mielipiteitä edustavien työläisten yhtenäisyys työnantajia vastaan on kestänyt, kuten Jokinenkin aivan oikein toteaa. Tällaisella yhtenäisyyden puolustamisella tietysti on omaa poliittistakin luonnetta." Mitä tämä poliittinen luonne on, se jää Hynysen salaisuudeksi ja sen mukana myös Hynysen käsitys yhteistyöstä melko muodolliseksi ja sisällyksettömäksi. Tämä onkin nähdäkseni eräs Hynysen erittelyn peruspiirre. Kysymystä yhteistyön sisällöstä ja yhteisten kamppailujen poliittisesta luonteesta ei tietenkään voida ratkaista oikein, jos ei tiedetä, miksi yhteistoiminta on tiivistynyt, miksi oikeistososialidemokraattien provokaatiot ovat yltyneet (siitä huolimatta, että "he eivät omista tehtaita") ja miksi nämä provokaatiot on torjuttu entistä menestyksellisemmin. Sitä ei voida ratkaista, ellei oteta huomioon valtiomonopolistista kehitystä ja luokkoristiriitojen kärjistymistä.

Toteamus lakkojen poliittisen merkityksen kasvusta ei perustu "spontaaniseen" loikkaukseen taloudesta politiikkaan eikä myöskään taloudellisen ja poliittisen taistelun mekaaniseen samaistamiseen. Se perustuu siihen todelliseen yhteiskunnassa tapahtuvaan lähentymisprosessiin, joka talouden ja politiikan välillä on tapahtumassa monopolien pyrkiessä käyttämään valtiovaltaa entistä välittömämmin hyväkseen kaikessa ja jota Hynynen ei jostain syystä ota huomioon. Koska käsitykseni suomalaisen yhteiskunnan luonteesta näyttää oleellisesti poikkeavan siitä mitä Hynynen on kuvitellut, hän vapauttanee minut kyseenalaisesta kunniasta kuulua Länsi-Euroopan spontanististen "vasemmisto"radikaalien kaartiin. Hynynen vakuuttaa myös itse päässeensä eroon tämänkaltaisista lastentaudeista. Sen sijaan vaikuttaa siltä — ja tätä tarkastelen seuraavassa — kuin hän ei tarkastelisi joukkoliikkeen ja johtotason yhteistyön "välitystä" niinkään kokonaisluokkataistelua vasten kuin eräänlaisena SDP:n järjestöpoliittisena ongelmana.

2. Politiikka ja SDP:n järjestöpolitiikka

Arvioitaessa kenttätason yhteistoiminnan vaikutusta johtotasolle on myös SNK:ssa Hynysen mukaan esiintynyt virheitä ja liiallista optimismia. Tämä ei olekaan ihme, sillä näyttää siltä, kuin Hynynen näkisi kentän ja johtotason vaikutuksen pelkästään SDP:n *sisäisenä* kysymyksenä: "...ei ole pystytty alkuperäisten odotusten mukaan vaikuttamaan siihen, että uudenlaisten sosialidemokraattisten ay-aktiivien toiminta työpaikoilla olisi riittävästi heijastunut poliittisena linjan muutoksena sosialidemokraattisessa ay-politiikassa korkeinta tasoa myöten." Ja tästä johtopäätöksenä: "Siis sellainen yhteistyömalli, jossa lähdetään etenemään alhaalta ylös, on liian yksinkertaistettu."

Hynynen ei itse kirjoituksessaan pysty taaskaan esittämään minkäänlaisia näkymiä ongelman ratkaisemiselle ("ongelmat ovat syvemmällä") eikä pystykään niin kauan kuin käsittelytapa on virheellinen. Myös johtopäätös, mikäli sillä

tarkoitetaan kenttätason yhteistoiminnan ratkaisevan merkityksen kieltämistä, on aivan liian hätäinen ja voi selittyä vain siitä, että kokonaisluokkataistelun perspektiivi on korvattu SDP:n sisäisillä kuvioilla. Peruskysymys kenttätason yhteistyön vaikutuksesta johtotason yhteistyöhön ei ole SDP:n sisäinen keskustelu ja sen kulkusuunnat, vaan monopolien vastaisen taistelun kehittyminen ja taisteluyhtenäisyyden lujittuminen työväenluokan perusjoukkojen ja muiden työtätekevien väestökerrosten keskuudessa. On aivan varmaa, että SDP:ssä käyty keskustelu ja sos.dem. johdon poliittisen linjan mahdollinen muuttuminen on pikemminkin tämän liikkeen kehityksen seurausta kuin päinvastoin. Sos.dem. johdon linjaan eivät vaikuta siinä määrin "uudenlaiset sosialidemokraattiset ay-aktiivit" sinänsä, kuin nämä ay-aktiivit *osana todellista joukkoliikettä.*

3. SDP:n yhteistoimintakeskustelu

Tähän liittyy läheisesti se, että Hynynen väittää minun esittäneen virheellisen ja yksipuolisen kuvan SDP:n sisällä käydystä yhteistoimintakeskustelusta. Olen muka esittänyt keskustelun pelkkänä perustason tapahtumien heijastuksena ("Jokisen perusvirhe"), Hynynen sen sijaan asettaa tätä *vastaan* päinvastaisen näkemyksen. Kuitenkin artikkelissani ongelmaa käsitellään huomattavasti monipuolisemmin kuin Hynynen antaa ymmärtää ja kuin on se peilikuva, jonka hän itse esittää. Tuon esiin sen, että SDP:ssä on käyty ja käydään *kahdenlaista* yhteistyökeskustelua. Hynysen mukaan vuonna 1964 käynnistynyt keskustelu pelkästään tarjosi aseita tulevan hallituspolitiikan kritiikkiin. Tällaista keskusteluakin lähinnä SDP:n vasemmiston keskuudessa epäilemättä käytiin, mutta kyllä kai oleellisempaa on *se* yhteistyökeskustelu, joka Paasion johdolla jo konkreettisesti valmisteli kommunistien vetämistä hallitukseen sen porvarillisen vero- ja talouspolitiikan myötätekijöiksi, mikä olikin SDP:n johdon kannalta tärkeä askel hegemoniapyrkimyksessään. Ei kai Hynynen erehdy kuvittelemaan, että sos.dem. vasemmistovoimat olisivat tuolloin määränneet puolueessa käydyn keskustelun pääluonteen (sellaisen "kunnian" tavoitteleminen on muutenkin omituista vasemmistososialidemokraattien puolelta juuri hallitusyhteistyön heikkojen tulosten vuoksi). Sen he tekivät tuolloin yhtä vähän kuin viime puoluekokouksessakin, jossa puolueen johto uudessa tilanteessa piti taktisista syistä viisaimpana torjua puheet yhteistyöstä. Periaatteellista yhteistyöpolitiikkaa kannattavat sosialidemokraatit olivat kuusikymmenluvulla yhtä vähän "suurpääoman asialla" kuin nykyäänkin. Mutta tämän ei pidä antaa hetkeksikään hämärtää sitä tosiasiaa, että sos.dem. oikeisto on käynyt yhteistyökeskustelua etupäässä juuri integroidakseen kommunistit. Ja juuri he määräävät SDP:n yhteistyölinjan ottaen tarkasti huomioon asemansa sos.dem. jäsenjoukkojen ja toisaalta porvarillisen valtion eräiden tärkeiden asemien suhteen — toisin sanoen SDP:n hegemoniakehityksen pääedellytykset.

Hynysen kanssa olen yhtä mieltä siitää, että SDP:n hegemoniakehitys on "ei-toivottavaa", mutta että se olisi "epärealistinen", sitä todistamaan ei riitä pelkkä asian toteaminen. Onhan *tosiasia,* hyvin *realistinen* tosiasia, että SDP:n johto on pyrkimässä hegemoniansa lujittamiseen, vaikkakin se joutuu kohtaamaan vakavia esteitä. Hynysen olisi pystyttävä esittämään se todellinen prosessi, joka tekee kehityksen tyhjäksi. Millä tavalla se poik-

keaa siitä, mitä esitän artikkelissani? Eikö ratkaiseva kysymys koske juuri marxilaisten ja yhteistyölle myönteisten voimien vaikutuksen lisääntymistä, minkä Hynynen kuitenkin leimaa "taktiseksi laskelmoinniksi?"

4. Kommunistit ja työväen yhteistoiminta

Pitkälle Hynysen asemista käsin arvioi Soihtu 5/72:n artikkeliani myös Leevi Lehto Yhteisrintama 1/73:ssa. Hänkin etsii kirjoituksestani "mekanistisia käsityksiä" — jopa Lenin-sitaatein aseistautuneena. Lehdon mukaan "Jokisen esittämä toimintamalli olisi suurin piirtein seuraava: luottaminen perustasolla näkyviin yhteistyön ituihin, niiden automaattiseen kasvamiseen huolimatta SDP:n asenteesta, SDP:n kanssa harjoitettavasta yhteistoiminnasta kieltäytyminen kunnes puolueen linjassa on tapahtunut ratkaiseva käänne, jota ei voisi luonnehtia taktiseksi ja — sikäli kuin tällaista suunnanmuutosta ei tule — luottaminen siihen, että työväenjoukot kääntävät SDP:lle selkänsä."

Valitettavasti Lehdolle on tässä käynyt samalla tavoin kalpaten kuin Hynysellekin. Tuijottaessaan liian innokkaasti itsekyhäämäänsä kaavamaista kuvaa minun artikkelistani hän samalla kadottaa silmistään myös oikean yhteistoimintalinjan perusteet, jotka SKP:n päätöksissä on esitetty. Ensinnäkin: väittää — kuten minä teen — että perustason yhteistoiminnan varaan rakentuva voimistuva monopolienvastainen joukkoliike on yhteistoiminnan *ratkaiseva alue,* on eri asia kuin Lehdon (ja Hynysen) puhe "automaattisuudesta", "mekanistisuudesta", "yksipuolisuudesta" jne. Tässä on määritelty *painopiste,* ei yhteistoiminnan eri osien suhdetta *kokonaisuudessaan.* En ole missään enkä koskaan asettanut alhaaltapäin tulevaa yhteistyölinjaa ylhäältäpäin tulevan yhteistyölinjan vastakohdaksi, *silloin kun nämä molemmat lähtevät työväenluokan etuja puolustavan politiikan pohjalta.* Olen ilmaissut sen, että toiminnan yhtenäisyys ei ala ohjelmien ja ideologioiden yhteensovittelun tasolta (mikä näytti muodostavan esimerkiksi Jyväskylän Talven yhteistyökeskustelujen sisällön) vaan taistelusta konkreettisten tavoitteiden puolesta. Ideologioitten yhteensovittaminen ei ylimalkaan ole mahdollista.

Toiseksi: väite "kieltäytymisestä" SDP:n kanssa harjoitettavasta yhteistoiminnasta jääden "odottamaan" SDP:n johdon parannusta on artikkelini ja esimerkiksi SKP:n keskuskomitean marraskuussa -72 SDP:n johdolle tekemän yhteistyöaloitteen valossa lievästi sanottuna älytön ja provokatoorinen. Tällä hetkellä yhteistyön aikaansaaminen SDP:n kanssa on välttämättömämpää kuin koskaan ennen, esimerkiksi EEC:n vastaisen taistelun menestymisen kannalta.

Näin päästään vihdoin pääasiaan, joka sekä Hynysellä että Lehdolla tuntuu liiaksi jäävän yhteistoiminnan tasojen välisillä suhteilla tapahtuvan sisällyksettömän ja muodollisen askaroinnin varjoon: kysymykseen yhteistoiminnan *sisällöstä.* Tämä on myös keskeinen kysymys siinä yhteistoimintalinjassa, joka on ilmaistu SKP:n 16. edustajakokouksen "päätöslauselmassa puolueen yhtenäisyyden lujittamiseksi ja sen joukkopohjan laajentamiseksi" seuraavasti: "Puolue tekee kaiken voitavansa yhteistoiminnan kehittämiseksi sosialidemokraattisten joukkojen, heidän puolueidensa ja järjestöjensä kanssa työtätekevien elinehtojen parantamisen, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta. Jotta tällä tiellä päästäisiin etenemään, on välttämätöntä, että sosialidemokraattinen puolue

luopuu suurpääoman ja sitä edustavan porvariston kanssa harjoitetusta luokkayhteistyöpolitiikasta." Tässä on ydinkysymys: yhteistyö rakentuu konkreettisten ajankohtaisten monopolien ja oikeiston vastaisten vaatimusten pohjalta, joista tällä hetkellä ajankohtaisia ovat EEC-sopimuksen torjuminen, tulopolitiikan puitteet ylittävän reaaliansioiden nousun turvaaminen, YYA-sopimukseen ja Suomen ja Neuvostoliiton ystävyys- ja yhteistyösuhteisiin perustuvan ulkopoliittisen linjan puolustaminen ja äärioikeiston hyökkäyksen torjuminen. Yhteistyössä edetään sillä tasolla ja siinä määrin kuin osapuolilla esiintyy valmiutta ryhtyä tällaista politiikkaa harjoittamaan. Juuri tämän takia on koko yhteistyökysymyksen vakavaa hämärtämistä puhua samaan aikaan yhteisestä pohjasta sosialidemokraattien kanssa ideologisella tasolla ja luopua aatteellisesta arvostelusta sekä vaieta siitä keskeisestä roolista, joka sos.dem. oikeistojohdolla on suurpääoman EEC-hankkeissa ja tulopolitiikan jatkosuunnitelmissa. Tämä ei ainakaan voi olla kommunistien linja.

Urho Jokinen

Seuraavassa julkaistava kirjoitus on Helsingin FNL-komitean vastine Raimo Parikan raporttiin "FNL-komiteat ja Vietnam Voittaa-lehti" Soihtu 5/72:ssa. Parikka kommentoi vastinetta välittömästi.

Vielä Vietnam-liikkeestä

Toveri Raimo Parikka teki Soihdussa 5/72 laajan katsauksen FNL-ryhmiin ja niiden julkaisutoimintaan. Valittaen on kuitenkin todettava, että kirjoituksessa oli lukuisia virheitä ja epätäsmällisyyksiä, onkin syytä korjata ainakin tärkein niistä: julkaisutoiminnan sisältö.

Toveri Parikka luettelee kuusi kohtaa, joista hänen mukaansa näkyy KKP:n vaikutus ja virheellinen imperialismiteoria FNL-ryhmien julkaisuissa. Näistä kohdista voidaan todeta seuraavaa: 1) & 2) FNL-ryhmät eivät ole määritelleet maailman pääristiriitaa eikä imperialismin vastaisen taistelun päävoimia. 3) Leniniläisen rauhanomaisen rinnakkainelon politiikkaa ei ole hylätty, se tulee ajankohtaiseksi USA:n ja Indokiinan välisissä suhteissa rauhanteon jälkeen. 4) Neuvostoliittoa ei ole väitetty "sosiaali-imperialistiseksi" valtioksi. 5) Parikka väittää FNL-ryhmien sanoneen, että USA:n ja Euroopan kansojen on noudatettava kansallisten vapautusliikkeiden strategiaa. Yksi ainoa tähän viittaava lause on löydetty Vietnam voittaa -lehdistä (n:o 3/72). Lause on tietenkin virheellinen, mutta näin irrallisesta esimerkistä ei voi vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. 6) Omaksumamme polttopisteteoria ei ole aivan sellainen kuin Parikka antaa ymmärtää. Me olemme puhuneet siitä, että USA:n imperialismia vastaan taistellaan maailman eri puolilla, mutta Indokiinassa taistelu on päättäväisintä ja määrätietoisinta. Siksi Yhdysvaltain on täytynyt keskittää sinne myös suurimmat voimansa ja sotaponnistelunsa. Indokiinan ratkaisu vaikuttaa huomattavasti imperialismin ja erikoisesti USA:n imperialismin voimaan tämän päivän maailmassa, ja siksi meidän velvollisuutemme on tukea Indokiinan kansojen taistelua. Asiahan pitäisi olla kaikille selvä. Kyseessä on siis motivaatio, miksi teemme anti-imperialistista työtä juuri Vietnamin eikä esimerkiksi E-Amerikan puolesta. Toveri Parikan sitaatti Vietnam Voittaa -lehdestä "Vietnam on imperialismin hauta" on erään

pilakuvan alta ja pilakuville tyypillisenä kärjistyksenä selvästi sisällöltään virheellinen.

Meidän esittämässämme polttopisteteoriassa ei oteta kantaa maailman pääristiriitaan eikä päävoimiin kuten Parikka ehkä on ajatellut. Nämähän käsittelevät pitkiä ajanjaksoja ja koko maailmaa. Vietnam on sen sijaan eräs ajaltaan ja paikaltaan rajoitettu yksityiskohta, jonka polttopisteluonne muuttuu rauhan tullessa.

Yllä esitetyt asiat voi kuka hyvänsä tarkistaa Vietnam Voittaa -lehdistä ja muusta julkaistusta materiaalista. Johtopäätös on selvä: Vaikka sieltä ja täältä saattaa löytää epätäsmällistä sanontaa ja huolimatonta ilmaisua, niin julkaisutoiminnan kokonaiskuvaa ne eivät muuta. Kirjoitukset ovat käsitelleet Indokiinan kansojen taistelua ja elämää, USA:n imperialismia sekä solidaarisuustoimintaa Suomessa.

Sisäisestä materiaalista voi hakemalla löytää erilaisia virheellisiä käsityksiä ja katsantokantoja. Tämä johtuu tietenkin siitä, että keskustelu nimenomaan edellyttää eri käsitysten esilletuomista ja keskustelun pohjalta oikean linjan omaksumista. Aikaisempien arvioiden kritiikki ja itsekritiikki tapahtuu myös ryhmien sisäisissä papereissa. Vain yhteisesti hyväksytyt kannat tulevat lehteen ja ryhmien linjaksi, ja näiden tarkasteleminen käy parhaiten päinsä Vietnam Voittaa -lehden avulla.

Lopuksi olemme samaa mieltä toveri Parikan kanssa siitä, että tämän hetken tärkein tehtävä on Suomi—Vietnam-Seuran voimistaminen ja uusien työmuotojen kehittäminen Vietnam-liikkeelle.

H:gin FNL-komitea

Vielä askel eteenpäin, toverit !

Helsingin FNL-komitean vastine toteaa Soihtu 5/72:n kirjoitukseni sisältäneen "lukuisia virheitä ja epätäsmällisyyksiä". Mitä ne ovat, sen komitea on päättänyt pitää omana salaisuutenaan suostuessaan "korjaamaan" niistä vain "tärkeimmän", väitteeni julkaisutoiminnan sisällöstä.

Tärkein kysymys kirjoituksessani ja koko Vietnam-liikkeessä ei kuitenkaan ole julkaisutoiminnan sisältö vaan kysymys siitä, miten saavutetaan Vietnam-solidaarisuusliikkeen päätavoite, maksimaalisen tuen antaminen Vietnamin kansalle. FNL-komiteoiden toimintaan kohdistamani kritiikin *ydin* oli siinä, että Rauhanpuolustajien ja Suomi—Vietnam-Seuran ympärille kehittynyt liike on Vietnam-liikkeen oikea muoto ja FNL-komiteat ovat vääränä työmuotona tuomitut kuihtumaan. Tästä pääkysymyksestä myös FNL-komitean vastine näyttää olevan kanssani jokseenkin samaa mieltä.

Vastineessa esitettyihin FNL-komiteoiden julkaisutoimintaa koskeviin väitteisiin on todettava seuraavaa:

Kohdat 1 ja 2: Helsingin FNL-komitean jäsenlehden *Komitealaisen numerossa 2/70* sivulla 6 todetaan: "Maailman pääristiriita tänään on Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kansojen ja USA:n imperialismin välinen ristiriita". Tämä virheellinen ja leniniläisen imperialismiteorian kanssa ristiriidassa oleva näkemys on peräisin edesmenneen Lin Piaon vuonna 1965 ilmestyneestä kirjoituksesta "Eläköön voitto kansansodassa". Tämä *yksiselitteinen määritelmä heijastuu FNL-komitean koko julkaisutoiminnassa.* Puhuessaan imperialismin vastaisesta taistelusta komitean aineisto pitäytyy *aina*

kansallisen vapautusliikkeen absolutisoimiseen. Se ei tunne sosialistisen maailmanjärjestelmän olemassaolon ratkaisevaa vaikutusta imperialismin kriisin syvenemiseen ja Neuvostoliiton ja muiden sosialistisen yhteisön maiden Vietnamille antamaa tukea, se ei tunne Kiinan roolia sosialististen maiden Vietnamin tukemiseen tähtäävän toimintayhtenäisyyden sabotoimisessa, se tuntee *vain* Kiinan antaman avun Vietnamille. Komitean aineisto ei myöskään tunne kapitalististen maiden työväenluokan käymän kamppailun merkitystä imperialismin heikentämisessä: *pääasialliseksi* työväenluokan imperialismin vastaiseksi toiminnaksi esitetään Vietnam-solidaarisuustyö, vaikka tämä muodostaa vain *erään* työväenluokan anti-imperialistisista tehtävistä, joista *ehdottomasti tärkein* on monopolien vastaisen taistelun johtaminen omassa maassa. Tällä tavoin pyyhkäistään pois imperialismin ja sen vastaisen taistelun objektiiviset lainalaisuudet ja korvataan ne subjektivismilla ja yksipuolisuudella, joka — kuten käytännössä on jo todettu — heikentää väistämättä myös Vietnam -solidaarisuustyötä. Vaikka tämänlaatuisten leniniläisen imperialismianalyysin peruskysymysten pohdiskelu ei kuulukaan Vietnam-liikkeen sisälle, niin vielä vähemmän sinne kuuluvat virheelliset maolaiset yleistykset ja niihin pohjautuva julkaisutoiminta.

Kohta 3: On aivan totta, että USA:n imperialismi ei ole noudattanut Vietnamin suhteen rauhanomaisen rinnakkainolon vaan imperialismin aggressiivisen sotapolitiikan periaatteita. Imperialistit tullaan *pakottamaan* rauhanomaiseen rinnakkainoloon myös Vietnamin kanssa. Mutta tämä yksittäinen tosiseikka ei pelasta FNL-komitean virheellistä näkemystä rauhanomaisen rinnakkainolon kokonaismerkityksestä. *Komitean opintovihko* opettaa: "USA:n imperialismi tullaan hävittämään pala palalta". Toisaalla täsmennetään, että kunkin "palan" hävittäminen edellyttää aseellista taistelua. Tässä komitea jälleen astuu marxilais-leniniläisen maailmanvallankumousteorian maolaisen "uudistamisen" tielle — ja sitä paitsi liikkuu jälleen alueella, joka ei kuulu käytännön toimintayhtenäisyyttä mahdollisimman laajalla poliittis-ideologisella pohjalla rakentavalle rintamajärjestölle.

Kohta 4: Vastineen kirjoittaja, joka ylipäänsä näyttää tuntevan FNL-komitean julkaisutoimintaa yllättävän heikosti, voisi kaivaa esille Komitealaisen erikoisnumeron "Tutki käytäntöä" ja siinä olevat kaksi artikkelia "Kiinan suhtautuminen Vietnamin kysymykseen" ja "Kiinan kritiikki N-liiton Vietnam-politiikkaa vastaan".

Mikäli näissä esitettyjen karkeiden anti-imperialistista liikettä hajottavien parjausten suhteen on tultu itsekriittisiin ajatuksiin on tämä tietenkin myönteistä.

Kohta 5: Kuten edellä on todettu, virheellisestä imperialismiteoriasta johtuva kansallisen vapautusliikkeen ja sen käyttämien menetelmien absolutisoiminen heijastuu komitean *koko* julkaisutoiminnassa.

Kohta 6: Edes FNL-komitean vastine ei ole kyennyt välttämään virheellisen "polttopisteteorian" propagoimista: "... USA:n imperialismia vastaan taistellaan maailman eri puolilla, mutta Indokiinassa taistelu on päättäväisintä ja määrätietoisinta. Siksi Yhdysvaltain on täytynyt keskittää sinne myös suurimmat voimansa ja sotaponnistelunsa." Komitean jäsenten olisi syytä tutustua imperialismin ja sen vastaisen taistelun *kokonaisuudesta* lähtevään analyysiin, joka on esitetty Moskovassa 1969 pidetyn kommunististen ja työväenpuolueiden kansainvälisen neuvottelukokouksen asiakirjassa. Imperialismi käy kamppailuaan tilanteessa, jossa "maailman-

näyttämön nykyiset voimasuhteet, Neuvostoliiton ydinasepotentiaalin sekä ohjus- ja ydinsodan mahdolliset seuraukset huomioon ottaen, USA:n imperialismin on entistä vaikeampaa ja uskalletumpaa perustaa laskelmiaan uuden maailmansodan valloilleen päästämisen varaan. Näissä olosuhteissa Amerikan vallassaolevat piirit, maailmansodan valmisteluja hylkäämättä, asettavat erityisen painon paikallisiin sotiin." Imperialismin vastaisen taistelun rajoittaminen näihin paikallissotien "polttopisteisiin", niissä käytävän varmasti erittän päättäväisen, määrätietoisen ja sankarillisen taistelun näkeminen imperialismin heikentämisen *päätekijänä* tosiasiassa poistaa näkyvistä maailman kehityksen todellisen *päävoiman,* jonka valossa vasta käy ymmärrettäväksi kansallisen vapautusliikkeen käymän taistelun merkitys ja sen voitokkaan etenemisen edellytys — sosialistisen maailmanjärjestelmän valtavan taloudellisen, poliittisen ja sotilaallisen voiman. Toisin kuin FNL-komitean johto luulee, tämä on myös kiertämätön kannanotto maailman pääristiriidasta.

On totta, että FNL-komitean aineisto on sisältänyt runsaasti "Indokiinan kansojen taistelua ja elämää, USA:n imperialismia sekä solidaarisuustoimintaa Suomessa" käsitteleviä kirjoituksia. Mutta tämä myönteinen tosiseikka kääntyy päälaelleen, ei "epätäsmällisen sanonnan ja huolimattoman ilmaisun" vuoksi, joihin kritiikkini kärki ei lainkaan suuntautunut, vaan siksi, että juuri "julkaisutoiminnan kokonaiskuva" on perin juurin virheellinen ja että se ei voi johtaa muuhun kuin virheelliseen, anti-imperialistista solidaarisuusliikettä heikentävään käytännön politiikkaan. Tämä virheellinen perussuuntaus, subjektiivinen ja yksipuolinen näkemys imperialismista ja sen vastaisesta taisteluta, muodostuu helposti ja ymmärrettävästi sellaisten tovereiden keskuudessa, jotka ovat vasta lähestymässä työväenluokkaa, imperialismin vastaisen taistelun ydinvoimaa, ja ovat toimineet yksinomaan tai pääasiassa solidaarisuusliikkeen piirissä. Tämäntapainen yksipuolisuus voisi periaatteessa muodostua vain ohimeneväksi vaiheeksi lähestyttäessä leniniläistä imperialismianalyysia.

Vakavaksi kysymyksen tekee se, että komitean julkaisutoiminta ja "opinto-ohjelma on laadittu siten, että se vastaa H"ML"S:n käsityksiä kaikissa kysymyksissä. Näin FNL-komiteoiden opintotoiminta muodostaa väliaskelman kohti tietoisuutta, jonka lopputuloksena on maolaisten toiveiden mukaan H"ML"S:n toiminnan perustana oleva revisionistinen ideologia", kuten kirjoituksessani totesin. FNL-komiteoat ja niiden julkaisutoiminta on pääosiltaan nähtävä osana maolaisten taktiikkaa Suomessa. Kuten kirjoituksessani totesin, "FNL-liikkeen alistaminen H"ML"S:n ryhmätaktisille päämäärille on johtamassa FNL-komiteoiden toiminnan likvidoitumiseen sekä Vietnam-liikettä organisoivana että maolaisten hajotustyötä harjoittavana järjestönä." Maolaiset toteavat tästä omassa sisäisessä *Punalippu*-lehdessään: "Sijoitettuihin voimavaroihin nähden ei marxilais-leniniläisten (lue: maolaisten) toiminta (FNL-ryhmissä) tarjoa paljoa välitöntä hyötyä marxilais-leniniläiselle (lue: maolaiselle) liikkeelle." Sen sijaan Suomi—Kiina-Seurassa, josta nyt on muodostunut maolaisten *tärkein taktinen väline,* (ks. Jaakko Laakson kirjoitus Toveri 1/73:ssa) muutama maolainen "pyörittää mahtavaa julkaisutoimintaa ja yli 3 000 hengen kansalaisjärjestöä."

Tässä valossa, Rauhanpuolustajain ja Suomi—Vietnam-Seuran organisoiman solidaarisuusliikkeen voimistumisen edessä maolaisten taktisista syistä roskakoppaan heittä-

män FNL-komitean vastine ei vielä osoita kovin kummaa itsekritiikkiä ja myönteistä kehitystä. Siinä tuntuu yhä edelleen joko tahatonta tai tahallista jälkien peittelemisen makua. Toisaalta komitean piirissä vallitseva käsitys SVS:n voimistamisen ja siihen mukaantulon välttämättömyydestä saattaa avata oikeat näköalat niille tovereille, jotka ovat toimineet FNL-komiteoissa pyrkien vilpittömästi toteuttamaan Vietnam-solidaarisuusliikkeen päätavoitetta, maksimaalisen avun antamista Vietnamin sankarilliselle kansalle. Nyt USA:n imperialismin tappion jälkeen, jälleenrakennustyön ja demokraattisen kehityksen näköalojen avautuessa näillä tovereilla on kaikki mahdollisuudet olla mukana "Avustusjuna Vietnamiin"-kampanjassa, joka muodostaa tällä hetkellä perustan Vietnam-liikkeen toimintayhtenäisyydelle ja uusille voitoille maassamme.

Raimo Parikka

Raportteja, kommentteja

Rauhanpuolustajat

Suomen Rauhanpuolustajat -järjestö on osa kansainvälistä rauhanpuolustajain liikettä, joka perustettiin Pariisissa 20—25. 4. 1949 koolla olleessa maailman rauhankongressissa. Tässä kokouksessa perustettiin kansainvälinen järjestö, joka myöhemmin on ottanut nimekseen Maailman Rauhanneuvosto (World Council for Peace = World Peace Council, Conseil Mondial de la Paix).

Suomesta Pariisin kongressiin osallistui valtuuskunta, johon kuuluivat maaherra Väinö Meltti, kirjailija Olavi Paavolainen, maisteri Mirjam Vire-Tuominen, maisteri Anna Nevalainen (SNDL), valistussihteeri Aarne Saarinen (Rakennustyöläisten liitto), varapuheenjohtaja Eva Kinnunen (Nahka-, jalkine- ja kumityöväen liitto) ja sihteeri Viljo Suutari (Kuljetustyöntekijäin liitto). Pariisin kongressin jälkeen valtuuskunta lähetti kutsun kaikille puolueille, suurille kansalaisjärjestöille ja yksityisille julkisuuden henkilöille osallistumisesta laajan rauhanjärjestön perustamiseen Suomeen. Suomen Rauhanpuolustajat ry. perustettiin 18. 5. 1949. Rauhanpuolustajain puheenjohtajaksi valittiin tuolloin maaherra Väinö Meltti (1949—63) ja pääsihteeriksi Mirjam Vire-Tuominen (1949—72). Puheenjohtajina ovat lisäksi toimineet kansanedustaja V. E. Svinhufvud (1963—69) ja kirjailija Paavo Rintala (1969—).

Periaatteet

Maailman rauhanpuolustajain liike ja Suomen Rauhanpuolus-

tajat toimivat rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteiden mukaisesti ja näiden periaatteiden toteuttamisen puolesta valtioiden välisissä suhteissa. (Rauhanomaisen rinnakkainolon perusteluista kts. Soihtu 3/72 ja Tiedonantaja 71—73/1972). Tähän liittyviä periaatteita ovat kansojen itsemääräämisoikeuden ja riippumattomuuden kunnioittaminen; valtioiden alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen; puuttumattomuus kansojen sisäisiin asioihin; molemminpuolisiin etuihin perustuvan kauppavaihdon sekä ystävyyteen ja molemminpuoliseen kunnioitukseen perustuvien kulttuurisuhteiden luominen; voimapolitiikan korvaaminen valtioiden välisin neuvotteluin; kaikkien joukkotuhoaseiden kieltäminen ja kilpavarustelun lopettaminen; ulkomaisten sotilastukikohtien poistaminen; yleinen, samanaikainen ja valvottu aseistariisunta.

Suomen Rauhanpuolustajat on toiminnassaan perustamisestaan lähtien tähdentänyt erityisesti Suomen ja Neuvostoliiton ystävälisten suhteiden rakentamisen tärkeyttä ja Suomen Rauhanpuolustajilla onkin jatkuvasti kiinteimmät ja laajimmat suhteet ulkomaisista sisarjärjestöistään Neuvostoliiton rauhankomitean kanssa. Rauhanpuolustajain toimesta ovat saaneet alkunsa myös monet Suomen ja sosialististen maiden ystävyysseurat. Rauhanpuolustajat on liittänyt toiminnassaan maailman rauhanliikkeen periaatteet erityisiin kansallisista oloista johtuviin kysymyksiin, kuten Itämerenmaiden yhteistyö, Kalottialueen yhteistyö, Neuvostovastaisen propagandan ja muun vastaavanlaisen toiminnan esiintyminen maassamme, Suomen ja Neuvostoliiton rauhanomaisen rinnakkainolon suhteiden muodostama esimerkki jne.

Edellä luetellut maailman rauhanpuolustajain liikkeen periaatteet ja toiminta niiden mukaisesti ovat aina olleet kokonaisuudessaan esillä, mutta luonnollisesti kansainvälisen tilanteen muutokset ovat aiheuttaneet tiettyjä painotuksia toiminnan kohteissa.

Rauhan puolesta sodan vaaraa vastaan

Rauhanpuolustajain liikkeen alkuaikoina 40- ja 50-luvulla kiinnitettiin huomiota paitsi kansojen itsemääräämisoikeuden puolesta tapahtuvaan kamppailuun ja imperialistisiin aggressioihin (Korea, Vietnam, Aasian ja Afrikan maat) erityisesti ydinaseiden muodostamaan vaaraan. Olihan toinen maailmansota vasta päättynyt, jolloin Yhdysvaltain hallitus ensimmäisen kerran ihmiskunnan historiassa käytti atomipommia sodankäyntivälineenä vuonna 1945, ja jolloin USA:n imperialistit uhkailivat avoimesti käyttää sitä tulevaisuudessakin Neuvostoliittoa ja kansandemokraattisia valtioita vastaan.

Ensimmäiset rauhanpuolustajain joukkokamppailut kohdistuivat atomiaseen koko ihmiskunnalle muodostamaan vaaraa vastaan. Vv. 1949—50 Rauhanpuolustajat toimeenpani ensimmäisen laajan allekirjoitusten keräyksen adressiin hallitukselle, eduskunnalle ja YK:lle. Adressissa vastustettiin sotilasmenojen nousua ja militarismin elpymistä sekä vaadittiin atomiaseiden ja muiden joukkotuhoaseiden kieltoa. Adressin allekirjoitti 275 000 suomalaista. Maailman rauhanliikkeen nk. Tukholman vetoomuksen tueksi, jossa vaadittiin atomiaseiden ehdotonta kieltoa, Rauhanpuolustajat keräsi 980 000 allekirjoitusta; mukana mm. pääministeri U. Kekkonen. Koko maailmasta allekirjoituksia kerättiin 500 miljoonaa. Allekirjoitusten keräämistyötä jatkettiin vv. 1951—52 Maailman Rauhanneuvoston antaman viiden suurvallan välisten neuvottelujen ja rauhansopimuksen puolesta. Tähän vetoomukseen kerättiin 750 000 allekirjoitusta

Suomessa ja noin 600 miljoonaa koko maailmassa.

Aseistariisunta oli esillä monin eri tavoin Rauhanpuolustajain toiminnassa 50-luvulla ja 60-luvun alussa mm. pohjoismaisissa rauhankongresseissa, muissa kansainvälisissä konferensseissa sekä kansallisissa rauhankokouksissa, joihin osallistui satoja valittuja edustajia eri järjestöistä, työpaikoilta jne., julkaisutoiminnassa, kokouksissa ja työpaikkatilaisuuksissa; sekä vv. 1953—54 järjestetyssä "Suomen kansan keskustelussa", johon joukkokamppailuun osallistui kymmeniätuhansia suomalaisia ja jossa käsiteltiin aseistariisuntakysymysten ohella myös sotapropagandan vastustamista ja muita rauhankysymyksiä. V. 1955 noin 600 000 suomalaista allekirjoitti vetoomuksen atomisodan estämisestä ja atomiaseiden hävittämisestä. Tämä kamppailu oli osa Maailman rauhankongressin valmistautumiskampanjaa. Maailman rauhankongressi järjestettiin Helsingissä vuonna 1955. Vuonna 1959 niinkutsutun toisen Tukholman vetoomuksen aseistariisunnan ja kansainvälisen yhteistyön puolesta allekirjoitti 200 000 suomalaista, lisäksi sitä käsiteltiin tilaisuuksissa, joihin yhteensä osallistui 780 000 henkeä.

Vuonna 1963 Rauhanpuolustajain joukkotoiminnan kohteeksi valittiin rauhanomaisen rinnakkainolon sisällyksen ja merkityksen selventäminen. Rauhanpuolustajat laati Suomen kansan viestin YK:lle ja kaikille maailman kansoille. Viestin allekirjoitti yli 580 000 suomalaista ja Rauhanpuolustajain valtuuskunta luovutti sen YK:n apulaispääsihteerille.

Vuonna 1965 järjestettiin toisen kerran Helsingissä Maailmankongressi rauhan, kansallisen riippumattomuuden ja yleisen aseistariisunnan puolesta. Kongressiin valmistautumiseksi järjestivät Rauhanpuolustajat Suomessa laajan kansalaiskeskustelun, jonka tulokset esitettiin kongressille.

Ydinaseiden muodostaman vaaran tajuamiseksi lähti liikkeelle se 1960-luvun opiskelijapiirejä ja jossain määrin myös julkista keskustelua sivunnut pasifistinen liike, joka tunnetaan Sadankomitea-liikkeenä ja joka Suomessa suuntautui pääasiassa aseistakieltäytymiseen ja armeijan lakkauttamisvaatimuksiin. Tämä sosialidemokratiaa lähellä ollut ja rauhankysymykseen luokkakannattomasti suhtautunut liike asennoitui välinpitämättömästi ja jopa vihamielisestikin rauhanpuolustajain liikkeeseen. Siitä huolimatta Rauhanpuolustajain onnistui saada aikaan myös jonkinverran yhteistoimintaa Sadankomitea-liikkeen kanssa.

Vietnamin ja muiden kansojen riippumattomuuden puolesta

Rauha ja kansallinen riippumattomuus ovat yksi kokonaisuus. Sen vuoksi rauhanpuolustajain kansainvälinen liike on aina tukenut voimakkaasti imperialististen hyökkäyssotien uhreiksi joutuneita ja siirtomaasorrosta kansalliseen vapauteen pyrkiviä kansoja. Myös kansallisen vapautensa jo saavuttaneita kansoja, jotka kamppailevat suurten kehitysongelmien kanssa ja imperialististen valtojen sekaantumispyrkimyksiä vastaan, on rauhanpuolustajain liike jatkuvasti tukenut ja pyrkinyt auttamaan niitä herättelemällä yleistä mielipidettä ja kääntymällä hallitusten ja YK:n puoleen, sekä järjestämällä joukkokamppailuja näiden kansojen tueksi.

Yhdysvaltain imperialistien Vietnamin kansaa vastaan suuntaaman hyökkäyksen jatkuva laajeneminen 60-luvun puolivälistä alkaen aiheutti kansainvälisen solidaarisuuden valtavan nousun; eikä vain Vietnamin kansan puolesta, vaan kaikkien sorrettujen kansojen puolesta. Tämä aiheutti myös pasifistisen liikkeen etenemisen

pysähtymisen ja kriisitilan. Suomen Rauhanpuolustajat ryhtyi järjestämään solidaarisuusliikettä Vietnamin ja muiden Indokiinan kansojen puolesta. Vuonna 1966 perustettiin tässä mielessä Vietnamin ystävyyden komitea, joka järjesti ensimmäiset Vietnam-mielenosoitukset, aloitti nimien- ja rahankeruukampanjan, tiedotuskampanjan jne. Rauhanpuolustajain ja Vietnam-komitean toimesta on maassamme vieraillut useita vietnamilaisia valtuuskuntia, Rauhanpuolustajain kokoamat valtuuskunnat ovat puolestaan osallistuneet kansainvälisiin Vietnam-kokouksiin ja kokousten päätösten ja suositusten mukaan on Rauhanpuolustajat järjestänyt solidaarisuustoimintaa. Vuonna 1968 allekirjoitti 11 361 kokousta ja järjestöä, joiden yhteinen jäsen- tai osanottajamäärä ylitti 1 700 000 hengen, kansainvälisen Tukholman Vietnam-konferenssin vetoomuksen Pohjois-Vietnamin pommitusten lopettamisesta. Rauhanpuolustajain aloitteesta perustettiin Suomeen kesäkuussa 1970 Etelä-Vietnamin tasavallan väliaikaisen vallankumoushallituksen tiedotustoimisto. Maaliskuussa 1971 perustettiin Rauhanpuolustajain aloitteesta Suomi—Vietnam -Seura. Viime vuonna Rauhanpuolustajat yhdessä Suomi—Vietnam -Seuran kanssa teki aloitteen Nguyen Van Troi -nuorisotoimikunnan perustamisesta, joka nyt on kerännyt jo yli miljoona markkaa Hanoihin rakennettavaa lastensairaalaa varten.

Afrikan, Aasian ja latinalaisen Amerikan sekä Euroopan fasistisissa maissa asuvien kansojen puolesta tehtävälle solidaarisuustyölle avautui myös uusia näköaloja. Toiminta YK:n turvallisuusneuvoston marraskuun 11 päivän 1967 antaman päätöslauselman mukaisen Lähi-Idän ongelman ratkaisun puolesta ja solidaarisuus Israelin hyökkäysten kohteina olevia arabikansoja vastaan on voimistunut. Näitä toimintoja varten perustettiin Rauhanpuolustajain yhteyteen Arabikansojen solidaarisuustoimikunta ja Afrikkakomitea. Rauhanpuolustajain Angela Davis -toimikunta järjesti joukkokampanjan Angelan vapauttamisen puolesta vv. 1971—72.

Euroopan turvallisuuden ja yhteistyön puolesta

Rauhanpuolustajat osallistui niin ikään vuosikausia kestäneeseen kansainväliseen kamppailuun Saksan demokraattisen tasavallan tunnustamiseksi, samoin kuin kamppailuun Euroopassa toisesta maailmansodasta vallitsevien rajojen koskemattomuuden ja tunnustamisen puolesta sekä Länsi-Saksan imperialistien ja revanshistien toimintaa vastaan. Kysymys Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin järjestämisestä sekä sen valmistelujen aloittamisesta ovat olleet keskeisesti esillä Rauhanpuolustajain toiminnassa 60-luvun loppupuolelta alkaen. Rauhanpuolustajat oli myös mukana perustamassa Suomen toimikuntaa Euroopan turvallisuuden edistämiseksi (STETE) kesäkuussa 1970.

Itämerenmaiden yhteistyön ja Itämeren rauhan puolesta on Rauhanpuolustajain toimesta järjestetty helluntaisin eri Itämeren kaupungeissa kokouksia, joihin on osallistunut satamäärin edustajia eri Itämerenmaista. Nämä Itämeren rauhanpäivät on järjestetty vuonna 1966 Turussa, v. 1967 Tallinnassa, v. 1968 Maarianhaminassa, v. 1969 Riikassa, v. 1970 Sopotissa (Puola), v. 1971 Kööpenhaminassa ja vuonna 1972 Kielissä. Vuonna 1973 ne järjestettäneen Oslossa. Rauhanpuolustajain aloitteesta perustettu Kalottialueen rauhan- ja ystävyyden toimikunta on järjestänyt yhdessä muiden kalottimaiden vastaavien toimikuntien kanssa kaikkien neljän kalottimaan: Suomen, Neuvostoliiton, Ruot-

sin ja Norjan välistä yhteistoimintaa, lukuisia kansainvälisiä eri alojen edustajien tapaamisia ja kokouksia sekä Kalottialueen rauhanpäiviä tai -viikkoja vuonna 1963 Kemissä, v. 1966 Murmanskissa, v. 1968 Tromssassa ja v. 1971 Luulajassa.

Rauhanpuolustajain toiminnassa on aina ollut keskeisellä sijalla ystävyyden kehittäminen Suomen ja Neuvostoliiton kansojen kesken ja yhteistyön syventäminen ja laajentaminen Suomen ja Neuvostoliiton välillä yya-sopimuksen tarjoamalta perustalta. Tämä toiminta käsittää paitsi kulloinkin ajankohtaisia kysymyksiä myös monia jo perinteiksi muodostuneita toimintatapoja ja -kohteita. Vv. 1965—68 pantiin maassamme Rauhanpuolustajain aloitteesta toimeen suuri varojen keräys rauhanpatsaan pystyttämiseksi Helsinkiin. Ystävyys-, yhteistyö- ja keskinäisen avunantosopimuksen 20-vuotispäivänä 6. 4. 1968 paljastettiin tämä rauhanpatsas Helsingin eteläsatamassa rauhanomaisen rinnakkainolon ja Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyden vertauskuvaksi.

Järjestörakenne

Vaikka Rauhanpuolustajain säännöt sallivatkin henkilöjäsenten liittymisen Rauhanpuolustajain jäseniksi, on käytäntö kuitenkin ollut se, että Rauhanpuolustajilla on vain järjestöjäseniä. Sen sijaan toimintaansa Rauhanpuolustajat liittää järjestöjä ja yksityisiä henkilöitä runsaastikin varsinaisia jäsenjärjestöjään laajemmalti. Rauhanpuolustajain järjestöpohja laajeni huomattavasti, kun 60-luvun alussa ja puolivälissä siihen liittyivät entisten jäsenjärjestöjen SKP:n, suurten ammattiliittojen ja kansandemokraattisten järjestöjen lisäksi mm. TPSL ja Keskustapuolue sekä niiden samoin kuin SDP:n ja LKP:n opiskelija- ja nuorisojärjestöt sekä 70-luvulla koululaisten ja opiskelijain joukkojärjestöt. Tällä hetkellä Rauhanpuolustajain jäsenjärjestöinä ovat valtakunnallisella tasolla seuraavat järjestöt: Suomen Kommunistinen Puolue, Työväen ja pienviljelijäin Sosialistinen Liitto, Keskustapuolue, Keskustan Opiskelijaliitto, Liberaalinen Nuorisoliitto, Nuoren Keskustan Liitto, Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto, Suomen Sosialistinen Nuorisoliitto, Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto, Sosialistinen Opiskelijaliitto, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto, Suomen Naisten Demokraattinen Liitto, Suomen Demokratian Pioneerien Liitto, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, Rakennustyöläisten Liitto, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto, Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto, Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto, Sodan ja fasismin vastainen työ, Työväen Urheiluliitto, Toimittajaliitto, Yleinen Lehtimiesliitto, Suomen Ylioppilaskuntien Liitto, Suomen Teiniliitto, Ammattikoululaisten Liitto, Iltaopiskelijain Liitto sekä Teknikko-oppilasliitto.

Rauhanpolustajain korkein päättävä elin on vuosittain järjestettävä vuosikokous, johon jäsenjärjestöt lähettävät edustajansa jäsenmääränsä edellyttämässä suhteessa. Vuosikokousten välisenä aikana korkeinta päätäntävaltaa käyttää vuosikokouksen valitsema keskustoimikunta, johon kuuluu 70 jäsentä edustaen jäsenjärjestöjä tai muita poliittisia ja yhteiskunnallisia voimia ja piirejä. Rauhanpuolustajain alueellista toimintaa varten on perustettu maakunnallisia rauhantyön keskuksia, joiden alaisuudessa puolestaan toimii joukko paikallisia rauhanneuvostoja.

Taloudellisen tuen hankkimiseksi rauhan puolesta tehtävälle työlle perustettiin vuonna 1956 Rauhantyön Tuki ry., joka harjoittaa monenlaista taloudellista toimintaa. Rauhantyön Tuen jäseniksi voivat liittyä yksityiset

henkilöt ja järjestöt, jotka tahtovat osallistua rauhantyön tukemiseen.

Eri toimintasektoreita varten on perustettu jo edellä mainittuja erillisiä komiteoita, jotka siis ovat Rauhanpuolustajain apuelimiä. Edellisten lisäksi toimii myös muita toimikuntia, kuten Ammattiyhdistysväen rauhantoimikunta ja Äitien rauhankomitea.

Rauhanpuolustajien lehti "Rauhan puolesta" ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa. Lehti valottaa kulloinkin ajankohtaisia kansainvälisen politiikan kysymyksiä ja kertoo Rauhanpuolustajain toiminnasta. Siitä on kehittymässä merkittävä edistyksellinen kansainvälispoliittinen aikakauslehti.

Vaikka Rauhanpuolustajilla ei varsinaisesti ole omaa jäsenkaaderistoa, sen ollessa monien järjestöjen yhteisjärjestö, on silti vuosien kuluessa muodostunut tuhansiin nouseva rauhanaktivistien joukko, jotka kokevat itsensä rauhanpuolustajiksi: jotka maksavat Rauhantyön Tuen vuosittaiset jäsenmaksut, hankkivat uusia jäseniä, järjestävät tilaisuuksia ja kokouksia paikkakunnillaan tai työpaikoillaan, keräävät apua Vietnamille, keräävät allekirjoituksia eri vetoomuksiin, osallistuvat Rauhanpuolustajain järjestämiin rauhanmarsseihin tai mielenosoituksiin taikka ystävyysmatkoille jne. Rauhanpuolustajain alkuvuosien aktivistien joukko alkaa olla jo suhteellisen iäkästä; sen vuoksi on merkittävää, että viime vuosina demokraattisen nuoriso- ja opiskelijaliikkeen voimistumisen myötä, myös runsaasti nuorisoa on liittynyt rauhanpuolustajien riveihin. Kaikki merkit viittaavat siihen, että tämä kehitys, nuorison kehittyvän anti-imperialistisen liikkeen kanavoituminen juuri Rauhanpuolustajain organisaatioon, tulee tänä keväänä voimistumaan entisestään.

Seppo Kanerva

Sosialistinen opintoneuvonta- ja tutkimuskeskus

SOTK ry., Mannerheimintie 5 C IV krs., 00100 Helsinki 10, p. 629 845

Sosialistisen opintoneuvonta- ja tutkimuskeskuksen synnytti tarve tietoisesti työväenliikkeeseen sitoutuneesta sosialistisesta tutkimuksesta. Päätös yhdistyksen perustamisesta tehtiin pari vuotta sitten sosialistisen opiskelija- ja nuorisoliikkeen piirissä. SOTK:n perustamisasiakirjan allekirjoittivat 10. 4. 1971 *SOL, ASS, OKA* ja *USNL*. Yhdistysrekisteriin SOTK merkittiin saman vuoden lokakuussa.

Sääntöjen tarkoituspykälässä määritellään SOTK:n tehtäviksi: "1. sosialistisen tutkimuspolitiikan edistäminen ja siihen liittyvän opintoneuvonnan harjoittaminen, 2. työväenliikkeen toiminnan tukeminen hankkimalla ja välittämällä tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, 3. poliittisen ja ammatillisen työväenliikkeen tutkimustarpeen ja tutkimuskohteiden kartoitus yhteistyössä työväenjärjestöjen kanssa." Pykälässä todetaan edelleen: "Tarkoitustaan yhdistys toteuttaa suorittamalla ja julkaisemalla sellaisia tutkimuksia kuin tässä pykälässä on mainittu, yhdistys voi myös harjoittaa kirjallisuuden sekä lehtien kustannus- ja välitystoimintaa ja ylläpitää kirjastoa".

Toimintaperiaatteiden ja -muotojen kehittyminen

Viime vuoden aikana SOTK:n toimintaperiaatteet ja -muodot ovat täsmentyneet ratkaisevalla tavalla. Todettiin, ettei pelk-

kä tutkimusaiheiden välitys riitä yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseksi, vaan että SOTK on nimenomaan tutkimusorganisaatio. Tärkein päätös olikin Valtiomonopolistinen kapitalismi Suomessa-projektin (Vamokap-projekti) käynnistäminen. Päätöksen perustelut tulivat esiin Soihdun 2/72 Lukijalle-kirjoituksessa: "Menestyksekkään vallankumoustaistelun edellytyksenä on tänään enemmän kuin koskaan vallitsevan yhteiskuntamuodostuman kaikinpuolinen, materialistinen, tieteellinen tutkimus." "Marxilais-leniniläisenä joukkojärjestönä SOL ei voi luoda strategiaansa ja taktiikkaansa eikä harjoittaa kasvatustyötään ilman valtiomonopolistisen kapitalismin luonteen tieteellistä selvittämistä. Puolueen avun puuttuessa SOL:n johdosta vastaavien kommunistien on pakko kiinnittää vakavaa huomiota tutkimustoiminnan käynnistämiseen omin avuin. Opiskelijaliike tarvitsee tieteellistä teoriaa. Se tarvitsee sitä yhtä kipeästi kuin työväenluokkakin."

SOTK:n toiminnan päämuodoksi nähtiin juuri projektitoiminta. Aikaisemman kokemuksen pohjalla päädyttiin käsitykseen, että myös välittömiä selvitystarpeita tyydyttävälle toiminnalle luodaan parhaiten pohjaa kouluttamalla erikoiskysymyksiin perehtyneitä tovereita laajempien projektien puitteissa. Ratkaiseva askel eteenpäin oli se, että oivallettiin SOTK:n toiminnan välitön, kiinteä ja alisteinen suhde marxilais-leniniläisen opiskelija- ja nuorisoliikkeen poliittiseen linjaan, että oivallettiin tällaisen suhteen olevan välttämätön edellytys toiminnan tuloksellisuudelle. Hallitus asettikin työryhmän laatimaan tutkimusohjelmaa, "jonka pääsisällön muodostavat marxilais-leniniläisen opiskelija- ja nuorisoliikkeen toimintasuunnitelmien paljastamat tutkimusta vaativat ongelmat..."

Toimintaa ja tuloksia

Näkyvin "valmis" tulos SOTK:n tähänastisesta toiminnasta on *Toverin ay-materiaalia* -niminen opintovihkosarja. Aloite sarjan toimittamisesta syntyi taistelevan työläisnuorisoliikkeen piirissä, sen toteuttamisessa SOTK on antanut oman panoksensa. Sarjan ensimmäiset vihkoset on jo painettu.

SOTK:n tarkoitusperien kannalta on erittäin tärkeä *Sodan- ja fasismin vastaisen työ ry:n* aloitteesta perustetun *Työväen Historian Tutkijat r.y:n* laaja projekti Suomen vallankumouksellisen työväenliikkeen toimintaa ja fasisminvastaista toimintaa koskevan perinnetiedon keräämiseksi. SOTK:ssa kehitteillä olevat suunnitelmat edellyttävät kiinteätä työnjaollista yhteistyösuhdetta THT:hen.

Tärkein ja laajin SOTK:n tämänhetkisistä välittömistä tutkimustoiminnoista on mainittu Vamokap-projekti, jonka järjestelmällisen valmistelun aloitti pieni työryhmä huhtikuussa 1972. Elokuussa järjestettiin seminaari, johon osallistui aktiivisesti n. 40 henkilöä. Seminaarissa ja sen jälkeen organisoitiin työryhmiä kokonaisprojektin eri lohkoille. Tällä hetkellä ovat ryhmät toiminnassa kaikilla yhdeksällä lohkolla. Vamokap-projektin alustavan tutkimusjäsennyksen pohjalta on laadittu kirjoitus *Valtiomonopolistinen kapitalismi Suomessa — aineistoa tutkimustyötä varten* (A. Kasvio, *Soihtu 4/72)*, joka jo alustavanakin yrityksenä hahmottaa koko alaan liittyvää problematiikkaa on kyennyt laajentamaan marxilais-leniniläisen opiskelija- ja nuorisoliikkeen näköalaa suurpääomanvastaisessa taistelussa.

Kaikkiaan projektissa on mukana yli sata opiskelijaa ja loppututkinnon suorittanutta eri paikkakunnilla, valtaosa Helsingistä. Useilla lohkoilla on järjestetty seminaareja, joissa on käsitelty sekä vamokapin

yleisiä teoreettisia kysymyksiä että ko. lohkon erityisongelmia ja ryhmätyöllä kehitetty työsuunnitelmia. Projektin seurauksena ja jatkoedellytyksenä on suuri joukko projektissa mukana olevia henkilöitä perehtynyt uusimpaan erityisesti neuvostoliittolaiseen, ranskalaiseen ja saksalaiseen marxilaiseen vamokap-teoriaan ja tutkimukseen. Projektin puitteissa tapahtuvalla opiskelijoiden teoreettisen perehtyneisyyden laajenemisella ja syvenemisellä tulee epäilemättä olemaan kauaskantoisia seurauksia. On myös saatu kokemuksia tämän tyyppisen toiminnan mahdollisuuksista uusien jäsenten, sekä opiskelijoiden että valmistuneiden rekrytoinnissa liikkeeseen. Projekti on omiaan myös luomaan edellytyksiä akateemisen yhteiskuntatieteen sisällölliseen kehittämiseen.

Näköaloja ja tehtäviä

SOTK on parhaillaan luomassa ensimmäistä varsinaista tutkimusohjelmaansa lähtökohtanaan maassamme vallitseva marxilais-leniniläisen tutkimuksen ja tutkimusorganisaation tila, tarve ja voimavarat. Tunnettua on, ettei tila vastaa tarvetta, ettei opiskelija- ja nuorisoliikkeen tutkimustarve rajoitu joihinkin opiskelijain tai nuorison erityiskysymyksiin. SOTK:n tutkimusohjelma tulee osoittamaan järjestelmällisen tien välttämättömän tieteellisen perusaineiston tuottamiseksi kaikista niistä konkreettisista ilmiöistä, kehitystendensseistä ja asioista joilla on merkitystä maamme vallankumoukselliselle liikkeelle. Tämä edellyttää, että SOTK luo välittömät yhteydet tärkeisiin työväenluokan poliittisiin ja ammatillisiin järjestöihin (mm. kiinteä yhteys SKPn talouspoliittiseen osastoon on ollut hyödyllistä Vamokap-projektin edistymiselle).

Voimavaroja tutkimustoimintaa varten luo opiskelijain ja sivistyneistön kasvava lähentyminen työväenluokkaan erityisesti marxilais-leniniläisen opiskelijaliikkeen kautta. Näiden uusien voimien tarjoamat erityismahdollisuudet joukkomittaisen tutkimustyön järjestämiseksi on käytettävissä hyväksi, ei palkattuna ammattitutkimuksena, vaan ensisijaisesti aatteellisena järjestötyönä saattamalla sopusointuun poliittisen työn, tutkimustoiminnan ja opiskelijain henkilökohtaisten intressien vaatimukset.

Vallankumouksellisen liikkeen vaatiman konkreettisen yhteiskunta-analyysin edellytysten kehitys riippuu ylipäänsä kommunistisen puolueen linjan selkiytymisestä ja luokkakantaistumisesta. Tällä hetkellä tutkimustoimintaa elvytettäessä on suuri luottamus pantava opiskelijatovereiden aloitteellisuuteen ja toimintatarmoon.

Olli Perheentupa

SKP:n ... *jatkoa sivulta 94*

Lähtien SKP:n kaikinpuolisesta kehittämisestä ja voimistamisesta marxilais-leniniläisenä työväenpuolueena ja siitä, että SKDL monipuolistuisi ja laajenisi yhteistoimintajärjestönä SKP pitää tärkeänä mahdollisimman perusteellista selvitystä SKDL:n kehitysmahdollisuuksista huomioon ottaen yhteiskunnassa tapahtuvat rakenteelliset, väestölliset, poliittiset ym. muutokset. Tämän selvittelyn tulisi tapahtua yhteistoiminnassa SKDL:n kanssa ja siihen tulisi saada mukaan henkilöitä, jotka kuulumatta SKDL:oon tuntevat kiinnostusta sen kehittämiseen sekä omaavat tietoa ja kokemusta yhteiskunnallisten ilmiöiden tutkimisessa.

Kirjoja

Internationaali

R. Palme Dutt: Internationaali, Kansankulttuuri Tampere 1972, 454 s., 26.50 mk

Viitaten ristiriitoihin, joita vuosisataisen historian omaavassa kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä tänä päivänä vallitsee, intialais-englantilainen R. Palme Dutt, kansainvälisen kommunistisen liikkeen tunnettu toimikenkilö toteaa kirjansa esipuheessa: "Tänään sopii paremmin kuin milloinkaan palauttaa mieliin noiden sadan vuoden tapahtumat ja niiden opetukset. Tälle satavuotiselle tapahtumasarjalle ovat kuvaavia mitä kiivaimmat kiistat, yhteenotot, kriisit, jyrkät käänteet, takaiskut ja uudistumiset. Kuljettu taival ei ole ollut automaattisen edistyksen lavea tie, vaan kauttaaltaan jyrkkä ja vaivalloinen, täynnä syvänteitä ja purkauksia sekä vaaroja koko matkueen joutumisesta perikatoon. Mutta kaikista näistä vaikeuksista kansainvälinen kommunistinen liike on lopulta aina selviytynyt edetäkseen voimakkaampana ja entistä yhtenäisempänä uusiin voittoihin."

Entä voidaanko alle 500 sivulla esittää kansainvälisen kommunistisen liikkeen ideologian, politiikan ja organisaatiomuotojen kehitys ensimmäisestä internationaalista 1960-luvun alkuun asti, kommunistisen liikkeen *koko* historia, joka on yhä enenevässä määrin muodostunut myös *maailman*historiaksi? Ja esittää nimenomaan "nuorille tovereille, jotka aivan äskettäin ovat yhdistäneet kohtalonsa kommunistiseen liikkeeseen".

Tällaisen jättiläismäisen tehtävän edessä voidaan epäonnistua kahdella tavalla. Toisaalla uhkaa vaara, että pyrkimys kokonaisuuden säilyttämiseen vie liiaksi ohuiden yleistysten tasolle, pelkästään päätendenssien esittämiseen. Tällöin joudutaan auttamatta pyyhkimään pois monia todellisuuden ristiriidoista — useimmiten juuri liikkeen kehityksessä esiintyneitä vaikeuksia ja takaiskuja, jotka saattavat hyvinkin askarruttaa porvarillisesta historiankuvastaan irtautumaan pyrkivien nuorten tovereiden mieltä. Esitystapa on vaarassa ohjautua asiakirjatasolle ja sen pedagoginen ja innostava merkitys esitietoja omaamattomien lukijoiden osalta pienenee. Toinen vaara on juttua yksittäisiin tapahtumakulkuihin ja mutkitteluihin, jolloin mohdollinen elävyys ja kiintoisuus sekä uusien, tärkeidenkin tosiasioiden informoiminen joudutaan ostamaan kokonaislinjan menettämisen kalliilla hinnalla.

Se että Dutt on onnistunut ratkaisemaan nämä ongelmat vähintäänkin tyydyttävällä tavalla, tulee hänen teoksensa erityisen merkittäväksi. "Internationaali" todella pystyy esittämään johdonmukaisesti kommunistisen liikkeen linjan muotoutumisen suhteessa sotiin, siirtomaihin, imperialismin nousuun, kysymykseen isänmaasta ja kansainvälisyydestä, fasismin nousuun, sosialidemokraatteihin, työväenluokan yhtenäisyyteen jne. Ja esitystapa on kautta linjan materialistinen ja konkreettis-historiallinen: ideologinen, poliittinen ja organisatorinen linja kypsyy vastauksena luokkien voimasuhteisiin kansainvälisellä areenalla, se taotaan todellisten historiallisten tapahtumien, poliittisten taisteluiden ja ideologisten kiistojen kuumuudessa. Dutt, oppinut historioitsija, pitää tiukasti kiinni leniniläisestä esitystavasta: ote on poleeminen, elävä, taisteleva. Jyrkissäkään käänteissä lukija ei jää kauaksi ai-

kaa ihmettelemään ketkä ovat omia, ketkä vihollisia: porvariston, reformistien ja erityyppisten revisionistien oman kansainvälisen linjan kehitys piirtyy yhtä selkeänä kuin kommunistienkin.

Keskeisenä ja kiinnostavana aiheena työväenliikkeen kansainvälisen organisoitumisen muotojen (I, II ja III internationaali, Kominform, kansainväliset neuvottelukokoukset) ohella onkin juuri marxilaisen ideologian ja politiikan kehittyminen taistelussa revisionismia ja reformismia vastaan. Kuten todettu, Dutt ei tyydy vain yleistyksiin, hän ei oleta lukijoittensa jo tuntevan niiden kiistojen sisältöä, joita kommunistinen liike kävi Proudhonia, Bernsteinia, Kautskya vastaan, joita se kävi leniniläisen kansallisuuspolitiikan puolesta, oikean linjan puolesta kansallisuuskysymyksessä, siirtomaakysymyksessä ja suhtautumisessa imperialistiseen sotaan tai Trotskia ja hänen kumppaneitaan vastaan. Dutt esittää näiden kiistojen kohteen, tosin suppeasti, mutta olennaisilta osin.

Dutt ei kaihda arkojakaan aiheita. Esimerkiksi Stalinin kauden virheet esitetään avoimesti ja selkeästi NKP:n peruslinjaltaan oikean ja menestyksekkään politiikan taustaa vasten. Erittäin hienosti kirjassa analysoidaan myös NKP:n politiikka toisen maailmansodan yhteydessä. Tämä jakso muodostaa sitä paitsi erään selkeimmän suomenkielisen erittelyn toisen maailmansodan luonteesta, luokkavoimien muutoksista ja niiden monimutkaisista keskinäissuhteista sekä politiikan ja sodan suhteista.

Suhteellisen paljon tilaa on omistettu sosialidemokratian analyysille, mm. yksi viidestätoista luvusta Sosialistiselle Internationaalille. Dutt paljastaa vastaansanomattomalla tavalla oikeistososialidemokratian roolin imperialismin suorana tai epäsuorana tukena. Esimerkiksi fasismin nousun analyysissaan hän osoittaa, että Komintern ja kommunistiset puolueet tekivät alussa virheitä taistelussa fasismia vastaan, mutta nuo virheet olivat ennen kaikkea virheitä taktiikassa sosialidemokraattien saamiseksi mukaan fasisminvastaiseen rintamaan. Sosialidemokratian oikeistojohtajat sen sijaan pitkään kommunistien yhteistyötarjousten jälkeenkin kieltäytyivät yhteistyöstä kommunistien kanssa ja pitivät kommunisteja päävihollisenaan. Kommunistit tekivät virheitä toteuttaessaan periaatteessa oikeaa linjaa. Sosialidemokratian omaksuma linja oli periaatteessa virheellinen ja eräs pääsyy fasismin valtaannousulle.

Kirja valmistui vuonna 1964, jolloin KKP:n johdon "vasemmisto"-opportunistisen poikkeaman syvyys ja sen kohtalokkaat seuraukset eivät vielä olleet selvästi näyvissä. Dutt ei kuitenkaan vaikene kiistasta ja osoittaa monissa kohdin suoraan KKP:n johdon katsomusten virheellisyyden. Hyödyllisessä yhteenvedossa NKP:n 20. puoluekokouksen ja Moskovan vuosien 1957 ja 1960 kansainvälisten neuvottelukokousten asiakirjoista käy varsin selvästi ilmi, kuinka perättömiä ja taktisista tarpeista lähteviä ovat KKP:n johdon dogmaattiset syytökset parlamentaarisen tien absolutisoinnista ja proletaarisen internationalismin hylkäämisestä, ja kuinka kestäviksi noiden asiakirjojen viitoittama linja on osoittautunut kansainvälisen kommunistisen liikkeen etenemisen ja Kiinan politiikan vahingollisten seurausten paljastumisen valossa.

On luonnollista, että yhdellä henkilöllä, olkoon hän kuinka kokenut ja oppinut kommunisti tahansa, on vaikeuksia hallita näin jättiläismäisen aiheen kaikki yksityiskohdat: joitakin pikkuvirheitä ja keskustelua kaipaavia seikkoja kirjasta löytyy. Niitä on osoittanut Pauli Martinmäki Kommunisti 1/73:ssa ollessa arvostelussaan. Ou-

tous on mm. Fourierin, Saint-Simonin ja Owenin puuttuminen edelläkävijöiden joukosta. (Ehkä Dutt arvelee että mainituilla teoreetikoilla ei ollut elimellistä yhteyttä niihin *organisaatioihin* ja liikkeisiin, jotka olivat Kommunistien liiton edelläkävijöitä, vaikka heidän *teorioillaan* oli merkitystä esim. Marxin kehitykselle.) Pikkuvirheitä ovat mm. Pariisin kommuunin eliniän lyhentäminen yhdeksästä viikosta kuuteen ja Suomen luokkasodan alun sijoittaminen jo vuoteen 1917.

Kaiken kaikkiaan "Internationaali" on tärkeä teos. On huomattava, että se on ensimmäinen kansainvälisen työväenliikkeen historiallinen yleisesitys suomenkielellä sitten Voionmaan vuosina 1906—09 toimittaman "Sosialidemokratian vuosisadan". Se johdattaa maailman kommunistisen liikkeen kehityksen ymmärtämiseen, mikä tänään tarkoittaa jo melko paljon samaa kuin koko nykyisen maailmantilanteen ja siihen johtaneen kehityksen ymmärtäminen. Oivana lähteenä kansainvälisen työväenliikkeen historian opiskelulle se tarjoaa myös vankan perustan suomalaisen työväenliikkeen historian, nykytilan ja tulevien tehtävien ymmärtämiselle. Voi vain toivoa, että Suomen työväenliikkeen historian tutkimus, johon on jo hyvää alkua olemassa, etenisi nopeasti samalla tasolle, yhtä innostavaan ja valaisevaan kokonaisanalyysiin. Ehkä ei vielä Suomen sosialidemokraattisen puolueen Forssan kokouksen 70-vuotispäivään mennessä, mutta mahdollisimman pian sen jälkeen.

Jukka-Pekka Takala

Dokumentti

SKP:n Keskuskomitean järjestöpoliittinen päätöslauselma 22. 1. 67

(Vahvistettu SKP:n ylimääräisessä ja 16. edustajakokouksessa)

SKP:n 14. edustajakokous asetti puolueen keskeiseksi tehtäväksi SKP:n kaikinpuolisen lujittamisen ja kehittämisen marxilais-leniniläisenä työväenpuolueena sekä puolueen työn voimistamisen ja vaikutuksen laajentamisen erilaisissa joukkojärjestöissä. Kommunistien tulee työskennellä SKDL:n kehittämiseksi yhteistoiminta- ja kansalaisjärjestöksi.

SKDL perustettiin yhteistoimintajärjestöksi, johon kommunistien ohella osallistui sosialidemokraatteja ja edistyksellisiä puolueisiin kuulumattomia kansalaisia. SKDL kehittyi nopeasti ja sen ansiot maamme ja sen työtätekevien hyväksi ovat arvokkaat. Kuitenkaan SKDL ei ole pystynyt tässä kehityksessään saavuttamaan riittävää monipuolisuutta ja laajuutta.

Porvariston ja sosialidemokraattien harjoittama voimakas poliittinen painostus ja syrjintä kaikilla yhteiskuntaelämän aloilla sekä jatkuva propaganda, jossa SKDL on leimattu SKP:n peitejärjestöksi ja samaistettu kommunistisen puolueen kanssa sekä kommunistien oma taitamattomuus ovat rajoittaneet huomattavasti SKDL:n mahdollisuuksia kehittyä riittävän laajaksi yhteistoimintajärjestöksi. Alkuaikojen jälkeen ei ole tapahtunut järjestöjen tai poliittisten ryhmien ja puolueiden liittymistä

UUSI TEOS **SOL:n Punaiset Vihkot 2**

Timo Koste

Demokraattinen vallankumous Unkarissa ja Eestissä

Vihko kertoo yhteiskunnallisista mullistuksista Unkarissa ja Eestissä 1940-luvulla. Valtioteoreettisessa tarkastelussa Koste liittää kansandemokraattiset vallankumoukset nykyisen antimonopolistisen taistelun kysymyksiin. Lopussa on esitetty suppeat katsaukset DDR:n, Puolan, Tsekkoslovakian ja Jugoslavian vallankumouksiin sekä SKP:n VIII edustajakokouksen arvio eräistä Suomen sodanjälkeisen kehityksen piirteistä.

32 sivua. Hinta 2 markkaa. Saatavana SOL:n jäsenjärjestöiltä ja postiennakolla osoitteesta SOL, Simonkatu 8 pihaporras, 00100 Helsinki 10.

"Suuntaa-antava runoteos" (Tiedonantaja)

Matti Rossi agitprop

"...voimakasta, laulettavaa lyriikkaa, joka soveltuu hyvin tämän päivän poliittiseksi käyttörunoudeksi ja jota myös käytetään." (Satakunnan Työ) Ovh. nid. 16,–

Vietnamin linnut LP-levy Ovh. 26,–

SKDL:oon siitä huolimatta, että niin sosialidemokraattisesta puolueesta kuin maalaisliitostakin on irtautunut poliittisiksi puolueiksi järjestäytyneitä ryhmiä. Ei myöskään varsinaisten poliittisten järjestöjen ulkopuolelta ole SKDL:oon liittynyt uusia yhteisöjäseniä. Näillä objektiivisilla tekijöillä on ollut huomattava vaikutus SKDL:n rakenteen ja toiminnan kehitykselle, se on muodostunut liiaksi kommunistien käsissä olevaksi poliittiseksi järjestöksi, joka yhä selväpiirteisemmin muistuttaa poliittista puoluetta. Näin suuri samankaltaisuus kahden suuren järjestön kesken aiheuttaa paljon voimien ja varojen tuhlausta sekä aikaansaa epäselvyyksiä ja ristiriitoja järjestöjen ja jäsenistön välillä. Tämän tilanteen jatkuminen ei vastaa puolueen eikä kansandemokraattisen liikkeen etuja. Näin ollen on pyrittävä etsimään toimintaa haittaaviin kysymyksiin ratkaisuja, jotka kehittävät sekä SKP:tä että SKDL:oa siten, että koko kansandemokraattisen liikkeen voima ja vaikutus lisääntyy. Tätä tarkoitusta ei kuitenkaan saavuteta näiden järjestöjen yhtymisellä.

On lähdettävä olevista oloista ja niistä merkittävistä muutoksista, joita on tapahtunut ja tapahtuu yhteiskunnassamme. Tieteellis-teknisen kehityksen myrskyisä nopeus maailman johtavissa teollisuusmaissa on ulottanut vaikutuksensa myös Suomeen. Tuotantovoimat kasvavat nopeasti. Pääoma ja tuotanto keskittyvät yhä suurempien yritysten ja yhtymien käsiin. Monopoliporvaristo joutuu selvästi koko muuta kansaa vastaan. Toisaalta työväenluokan sisällä ja sen suhteissa erilaisiin ei-monopolistisiin porvarillisiin ryhmiin, sivistyneistöön ja talonpoikaistoon, tapahtuu lähentymistä. Yhteiskunnalliset ilmiöt ovat tulleet verrattomasti monimuotoisemmiksi sekä luokkataistelu monimutkaisemmaksi ja omalla tavallaan vaikeammaksi. Yhteiskunnan vallankumoukselliseen muuttamiseen sosialistiseksi tarvitaan myös Suomessa marxilais-leniniläistä työväenpuoluetta — SKP:tä. Sen lisäksi juuri nykyoloissa on välttämätöntä kehittää SKDL:oa laajana yhteistoimintajärjestönä. Tältä pohjalta on tarkasteltava SKP:n kehittämisen kysymyksiä ja sen suhdetta SKDL:oon sekä puolueen jäsenistön työtä SKDL:ssä.

SKP:n kehittäminen:

Kommunistisen puolueen voima on sen politiikassa, jäsenten aatteellisessa tietoisuudessa, yhtenäisyydessä ja aktiivisessa toiminnassa puolueen päämäärien toteuttamiseksi. Se tekee mahdolliseksi puolueen joukkovaikutuksen kasvun ja takaa tulokset luottamuksellisten suhteiden rakentamisessa erilaisiin ajatussuuntiin lukeutuviin työtätekeviin ja heidän järjestöihinsä. Poliittisena puolueena SKP määrittelee oman kantansa, tekee päätöksiä kaikista yhteiskunnan ja poliittisen elämän kysymyksistä, kaikista tapahtumista ja ilmiöistä, joista se katsoo kannanmäärittelyn tarpeelliseksi.

Puolueen luonteen ja 14. edustajakokouksen päätösten pohjalta SKP:n sisäisen toiminnan tärkeimpiä tehtäviä ovat mm. seuraavat:

1) Puolueen toiminnan ja vaikutuksen voimistamiseksi sekä puolueen jäsenten työn ohjaamiseksi tulee lisätä puolue-elinten poliittista aloitteellisuutta ja elävöittää toimintaa sekä tarpeen mukaan muodostaa erilaisia valmistelevia toimikuntia ja jaostoja. Puolueen järjestöllisen aseman vahvistamiseksi on jäsenmäärän lisääminen ensiarvoisen tärkeätä. Puoluejärjestöjen tulee nykyistä useammin esiintyä omissa nimissään puolueen toimintaan liittyvissä kysymyksissä.

2) Puolueen kehittämisen kannalta on välttämätöntä rat-

kaisevasti tehostaa puolueen tiedotustoimintaa. Sen avulla tehdään tunnetuksi puolueen politiikkaa ja poistetaan ennakkoluuloja väestön keskuudessa puoluetta kohtaan. Tässä tehtävässä on pyrittävä määrätietoisesti käyttämään hyväksi kaikkia nykyaikaisia tiedotusvälineitä.

3) SKP:n suorittamalle marxilaiselle kasvatustyölle on annettava erityisen suuri paino ja suunnattava se siten, että se samalla auttaa maassamme vallitsevien olosuhteiden monipuolista tutkimista ja selvittämistä. Puolueopiskelussa on kiinnitettävä suuri huomio mm. työväenluokan merkitykseen, sen sisällä tapahtuviin muutoksiin ja yhteistyöhön työväenluokan erilaisten poliittisten ryhmien sekä muiden suurpääomanvastaisten piirien välillä, kommunistisen puolueen luonteen ja toimintaperiaatteen selvittelyyn, kansainvälisen kommunistisen liikkeen kysymyksiin sekä kehitykseen sosialistisissa maissa.

4) Edustajakokouksen päätökset ovat ohjeena koko puolueen toiminnalle. Näissä päätöksissä ja viimeaikaisessa toiminnassa on korostettu erityisesti toiminnan voimistamista työpaikoilla ja ammatillisissa järjestöissä sekä jäsenten työskentelyä erilaisissa kansalaisjärjestöissä puolueen vaikutuksen laajentamiseksi. Tässä työssä samoin kuin puolueen koko järjestötoiminnassa tulee korostaa perusjärjestöjen ja muiden puolue-elinten työn suurta merkitystä, kollektiivista vastuuta sekä poliittisen työn suunnittelua, ohjausta ja puolue-elinten päätösten täytäntöönpanon tarkistusta.

SKDL:n kehittäminen:

Nykyinen tilanne jolloin kommunisteihin ja kansandemokraatteihin kohdistuvat ennakkoluulot yleisessä mielipiteessä ovat vähentyneet kansandemokraattien ja kommunistien osallistuessa nyt myös hallitukseen, on monessa suhteessa suotuisa SKDL:n tavoitteelle. On pyrittävä tekemään mahdolliseksi uusien sosialististen ja ei-sosialististen ryhmien ja järjestöjen yhteistoiminta kommunistien kanssa SKDL:n puitteissa. Tämä koskee myös sivistyneistöä, johon kuuluvia on entistä enemmän lähentynyt SKDL:ää. Tämä kaikki edellyttää SKDL:n järjestörakenteen muutoksia myös väljempien järjestömuotojen suuntaan. Tulevaisuuden laajempien ja monitahoisempien mahdollisuuksien hyväksikäyttäminen näyttäisi edellyttävän SKDL:n uudistamista entistä enemmän yhteistoimintajärjestöksi, johon myös erilaisten yhteistoimikuntien muodossa on mahdollisuus osallistua ilman jäsensidonnaisuutta.

Tämän perusteella puolueen ja sen jäsenten tulee pyrkiä vaikuttamaan siihen suuntaan, että

— SKDL:n järjestörakenne ja toimintamuodot vastaisivat entistä paremmin yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia;

— nykyinen järjestöllinen päällekkäisyys vähitellen poistuisi sekä antaisi mahdollisuuden SKP:n ja SKDL:n voimien ja varojen nykyistä tarkoituksenmukaisempaan käyttöön;

— tarpeen mukaan perustetaan väliaikaisia toimikuntia, joiden toimintaan voivat osallistua myös järjestöt ja yksityiset ilman SKDL:n jäsenyyttä;

— tarvittaessa perustetaan yhteisiä väliaikaisia neuvottelukuntia, joiden toimintaan SKDL:n eri järjestöt tasapuolisesti osallistuvat;

— pyritään tarkoin harkiten ja SKDL:n sääntöjä tarkistaen muodostamaan SKDL:n päättävät elimet keskuksessa ja piireissä siten, että ne entistä enemmän vastaavat yhteistoimintajärjesön luonnetta ja ovat kokoonpantuja SKDL:n ja sen jäsenjärjestöjen valitsemista edustajista.

Jatkuu siv. 88

3,—